

Allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro

Juni 2018

afa
FÖRSÄKRING

AFA Försäkring ger trygghet och ekonomiskt stöd vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet. Våra försäkringar är bestämde i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter och vi försäkrar 4,5 miljoner människor i privat näringsliv, kommuner, landsting och regioner.

AFA Försäkring drivs utan vinstsyfte. Vi förvaltar cirka 200 miljarder kronor för att säkerställa framtida utbetalningar till våra försäkrade. En viktig del av vår verksamhet är att stödja forskning och projekt som aktivt syftar till att förbättra arbetsmiljön.

AFA Försäkring har cirka 660 medarbetare och ägs av Svenskt Näringsliv, LO och PTK.

Vd har ordet

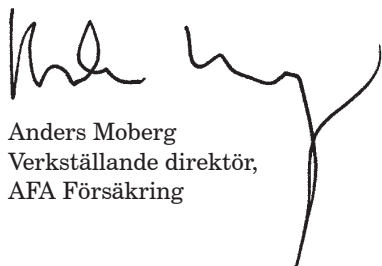
AFA Försäkring har administrerat kollektivavtalade försäkringar på uppdrag av arbetsmarknadens parter i mer än 50 år. Idag omfattas runt 4,5 miljoner arbetstagare, eller 9 av 10 anställda i Sverige, av minst en av våra försäkringar. Våra olika försäkringar ger ekonomiskt skydd vid sjukdom, arbetsskada, föräldraledighet, arbetslöshet och dödsfall.

I vår skadedatabas finns information lagrad om drygt 14 miljoner försäkringsärenden från början av 1970-talet fram till idag. Det ger oss värdefull kunskap om skador och sjukdomar i både privat och offentlig sektor. Statistiken från databasen utgör en väsentlig del av beslutsunderlaget för vårt stöd till forskning och utveckling inom arbetsmiljö och hälsa.

Vi vill att så många som möjligt ska kunna ta del av vår statistik. Därför presenterar vi årligen denna rapport som visar hur de allvarliga arbetsskadorna och den långvariga sjukfrånvaron har utvecklats. Statistiken förändras från år till år och vi vill betona att skadefrekvensen på den svenska arbetsmarknaden är låg internationellt sett.

I början av 2010-talet ökade antalet allvarliga olyckor per 1 000 sysselsatta. Därefter avstannade ökningen och de senaste fyra åren har antalet allvarliga olycksfall varit oförändrat. När det gäller sjukfrånvaron visar 2016 års siffror ett minskat antal sjukfall för både kvinnor och män inom såväl Kommuner och landsting som i den privata sektorn.

Vi ser en samhällelig nytta i att förebygga sjukskrivningar och arbetsskador. Nu fortsätter vårt arbete för att minska ohälsan och skadorna i arbetslivet.

Anders Moberg
Verkställande direktör,
AFA Försäkring

Innehåll

Om AFA Försäkring	6
Om rapporten	7
Sammanfattning och slutsatser – arbetsskador	8
Sammanfattning och slutsatser – Sjukfall	10
Arbetsskador	12
Godkända arbetsskador 2006–2016	16
Arbetsolyckornas fördelning efter allvarlighet	18
Allvarliga arbetsolycksfall – avtalsområde	20
Allvarliga arbetsolycksfall – ålder, kön och sysselsättning	24
Allvarliga arbetsolycksfall efter yrkesgrupp	26
Sjukfrånvaro vid allvarliga arbetsolycksfall	32
Allvarliga arbetsolycksfall som medfört medicinsk invaliditet	34
Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall	36
Vanliga orsaker till färdolycksfall	46
Åldersberoende risk, efter händelsetyp och kön	48
Var på kroppen sker skadorna?	51
Antal allvarliga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta efter län och kön	55
Godkända arbetssjukdomar	58

Långvarig sjukfrånvaro	62
Nya sjukfall 2006–2016	66
Nya sjukfall – ålder, kön och sysselsättning	68
Yrke och kön – Kommuner och landsting	70
Yrke och kön – arbetare i privat sektor, Svenskt Näringsliv/LO	84
Långvariga sjukfall 2007–2016 efter avtalsområde, ålder och kön	99
Psykiska och muskuloskeletala diagnoser över tid	102
Sjukfallens fördelning efter avtalsområde, ålder, kön och diagnos	105
Sjukfall som har medfört månadsersättning efter kön och avtalsområde 2015	110
Antal sjukfall per 1 000 sysselsatta efter län och kön	111
Uppgifter i vårt skaderegister – metod och urval	114
Bilagor	116
Yrkesgrupper	124
Begrepp	125

Om AFA Försäkring

De kollektivavtalade försäkringarna ger trygghet och ekonomiskt stöd vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, föräldraledighet och dödsfall. Vi försäkrar de som arbetar i små eller stora företag, organisationer och branscher och i de allra flesta yrkesgrupper på arbetsmarknaden.

AFA Försäkring drivs utan vinstutdelning och vi försäkrar utan krav på hälsoprövning. Vårt uppdrag är att förvalta såväl kunskaper som erfarenheter på bästa sätt och att bidra till bättre arbetsmiljö och hälsa. Vår målsättning är att ingen ska gå miste om den ersättning som han eller hon har rätt till.

Sedan 1963 har vi hanterat mer än 14 miljoner försäkringsärenden. Information om skade- och sjukdomsärenden finns lagrade i vår skadedatabas och sträcker sig ända tillbaka till 1974. Eftersom en

stor del av den sysselsatta arbetskraften är försäkrad hos AFA Försäkring har vi god kunskap om olika typer av skadehändelser och sjukdomar som drabbar människor i arbetslivet. Skadedatabasen utgör grunden för vårt stöd till skadeförebyggande forskning och utveckling.

Vi är en av Sveriges främsta anslagsgivare inom forskning om arbetsmiljö och hälsa. Vi satsar årligen cirka 150 miljoner kronor på forskning och utveckling. År 2016 satsade vi totalt drygt 350 miljoner kronor på förebyggande insatser.

Om rapporten

Detta är en återkommande årsrapport som sammanfattar utvecklingen av arbetsskador och sjukfrånvaro fram till och med skade-/insjuknandeåret 2016. Statistiken är, om inte annat anges, avläst den 31 december 2017.

Statistiken kommer från AFA Försäkrings skadedatabs som är ett register över de försäkringsärenden som AFA Försäkring hanterar. Arbetsskade- och sjukförsäkringsärenden utgör majoriteten av våra försäkringsärenden.

NY YRKESKLASSIFICERING

Statistiska centralbyrån har infört en ny standard för yrkesklassificering. Den gamla standarden SSYK 96 (Arbetsmarknadsstyrelsen, 1997) har bytts ut mot SSYK 2012 (Statistiska centralbyrån, 2012). Yrkeskoder enligt SSYK 2012 kan i flera fall inte översättas till yrkeskoder enligt SSYK 96 eller vice versa. Även AFA Försäkring har bytt till den nya standarden. Det medför att vi har ett tidsseriebrott i yrkesstatistiken. Vi redovisar därför tidsserier för yrke med 2015 som startår i denna rapport.

FÖRSÄKRINGARNA SOM ÄR GRUNDEN FÖR VÅR STATISTIK

Sjukförsäkringen

Avtalsgruppsjukförsäkringen AGS och AGS-KL omfattar arbetare inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO, Kooperationen, anställda i kommuner, landsting/regioner, Svenska kyrkan och Pactaföretag. Försäkringen omfattar däremot inte statligt anställda eller tjänstemän inom det privata avtalsområdet. Sjukförsäkringen ger ett komplement till sjukpenning eller sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan och sjukfrånvaron behöver inte vara arbetsrelaterad.

Arbetsskedeförsäkringen

Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA, omfattar samtliga anställda, det vill säga såväl arbetare som tjänstemän inom avtalsområdena Svenskt Näringsliv/LO/PTK och Kooperationen. TFA-KL omfattar samtliga anställda i kommuner, landsting/regioner, Svenska kyrkan och Pactaföretag. Pacta är en arbetsgivarorganisation för företag som är verksamma inom kommun- och landstingsnära verksamheter. AFA Försäkring har också uppdraget att administrera och reglera arbetsskador i enlighet med det statliga personskadeavtalet (PSA), och har därför information om i stort sett alla anmälda arbetsskador i Sverige.

Sammanfattning och slutsatser – arbetsskador (TFA, TFA-KL och PSA)

Totalt godkändes

59 369

ARBETSSKADOR

(arbetsolycksfall, färdolycksfall och arbetssjukdomar år 2016.)

Varav

10 925

**ALLVARLIGA
OLYCKSFALL**

Förändringar under året

Arbetsmarknadens parter har genomfört ett antal kampanjer om försäkringarna i media och på arbetsplatserna. Sysselsättningen och antalet arbetade timmar har ökat mellan 2015 och 2016.

**Allvarliga arbetsskador fortsätter
att utvecklas som tidigare år**

Det totala antalet allvarliga arbetsolycksfall är fortsatt oförändrat även år 2016. De senaste fyra åren har även risken varit oförändrad, med 2,5 allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta. Inom statlig sektor ser vi en minskande trend av allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta medan vi i kommuner och landsting ser en ökande trend.

Antalet godkända arbetsskador har ökat mellan 2015 och 2016 både bland arbetsolyckorna och färdolycksfallen. Antalet allvarliga arbetsolycksfall är däremot stabilt över tid, medan antalet dödsfall fortsätter att minska.

Yrke och kön

Skadepanoramamat ser i stora drag ut som tidigare.

Risken för arbetsolycksfall är högst för mansdominerade yrkesgrupper inom industri och hantverk. För män var risken 3,1 allvarliga olyckor per 1 000 sysselsatta 2016 och är oförändrad jämfört med tidigare år. Högst risk för män återfinns i yrkesgrupperna *byggnadsträarbetare*, *brandpersonal* samt *betong-, bygg- och anläggningsarbete*. För kvinnor var risken 1,8 allvarliga olyckor per 1 000 sysselsatta 2016, en svag minskning jämfört med tidigare år. För kvinnor är risken högst i yrkesgrupperna *träindustriarbete* och *pappers- och pappersmassearbete*, yrkesgrupper med relativt få sysselsatta kvinnor.

Fallolyckor

Den vanligaste orsaken bakom en allvarlig olycka är en fallolycka.

De utgör nästan en tredjedel av alla allvarliga arbetsolyckor. Bland kvinnor vanliga inom vård- och omsorgsyrken och då särskilt fall i samma nivå. För män är fallolyckor från höjd vanligare, till exempel från stegar och byggnadsställningar. De flesta fallolyckor bland män sker inom *metallarbete* och *betong-, bygg- och anläggningsarbete*.

Maskin- och lastningsolyckor

Näst efter fallolyckor är olyckor vanligast i kategorierna *maskiner för bearbetning och framställning* och *lasta, lossa, bära eller flytta*. Maskinolyckor leder ofta till skador i fingrar och händer. Skador efter lastningsolyckor är mer jämnt fördelade över kroppen, men skador på fingrar är vanligast.

Arbetsolycksfall fördelat efter Sveriges län

Risken för allvarliga arbetsolycksfall var högst i Västernorrlands, Jönköpings, Gävleborgs och Västmanlands län som samtliga hade en risk på 3,1 allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta. Skillnaden mellan länen förklaras till stor del av skillnader i näringslivsstruktur.

Godkända arbetssjukdomar

Arbetssjukdomar är vanligare bland män än bland kvinnor. De vanligaste diagnoserna bland män är vibrationsskador och karpaltunnelsyndrom. Tidigare har bullerskador varit vanligast men trenden är nu att de minskar.

Bland kvinnor är den vanligaste orsaken bakom en arbetssjukdom en psykisk diagnos. Det innebär en förändring gentemot tidigare år då skelettets och rörelseorgansens sjukdomar var vanligast.

Färdolycksfall

Färdolycksfall är betydligt vanligare bland kvinnor som står för 70 procent av olyckorna. De vanligaste orsakerna är att ramla ute och olyckor med cykel som utgör två av tre färdolycksfall.

Sammanfattning och slutsatser

– Sjukfall (AGS och AGS-KL)

Kommuner och landsting

Minskning av sjukfall i Kommuner och landsting

Inom avtalsområde Kommuner och landsting minskade antalet sjukfall för båda könen men mest för män. Även risken minskade från 31,4 till 29,7 långa sjukfall per 1 000 sysselsatta mellan 2015 och 2016.

Totalt ersattes

34 860

nya långa sjukfall 2016.

Åldersgrupper och kön

För kvinnor minskade risken för långvarig sjukfrånvaro för åldersgrupperna över 35 år. För kvinnor 16–25 år och kvinnor 26–35 år ökade risken mellan 2015 och 2016. För män minskade risken för långvarig sjukfrånvaro framför allt för åldersgruppen 56–64 år. Övriga åldersgrupper hade små förändringar av risken mellan 2015 och 2016.

Månadsersättning

I genomsnitt ledde 0,7 sjukfall per 1 000 sysselsatta till månadsersättning inom kommun- och landstingssektorn.

Yrke och kön

Kvinnor hade mer än dubbelt så många långa sjukfall per 1 000 sysselsatta som män. Risken för långvarig sjukfrånvaro är 34,5 för kvinnor och 14,6 för män. Den kvinnodominerade yrkesgruppen undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl. stod för flest långa sjukfall i kommun- och landstingssektorn.

Vanliga diagnoser

De två största diagnoserna i kommun- och landstingssektorn är muskuloskeletala och psykiska diagnoser, som tillsammans står för över 70 procent av de långa sjukfallen. Den vanligaste diagnosen bakom en långvarig sjukfrånvaro är en psykisk diagnos och det gäller både kvinnor och män i kommun- och landstingssektorn.

Psykiska diagnoser började öka som andel av alla diagnoser under 2010 och ökningen fortsatte även under 2016. Kvinnor inom yrkesgruppen socialt arbete har den högsta risken för ett långvarigt sjukfall med en psykisk diagnos, 29,7 sjukfall per 1 000 sysselsatta. Sjukfall med psykiska diagnoser blir oftare långa jämfört med övriga diagnoser.

Sjukfallens längd

Medianlängden för långa sjukfall inom kommuner och landsting minskade från 294 dagar 2015 till 245 dagar 2016. En viktig förklaring till minskningen är att fler sjukfall avslutas vid dag 180 då Försäkringskassan prövar arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden.

Svenskt Näringsliv/LO

Totalt ersattes

30 439

nya långa sjukfall 2016.

Månadsersättning

I genomsnitt ledde 0,7 sjukfall per 1 000 sysselsatta till månadsersättning i den privata sektorn.

Vanliga diagnoser

De två största diagnoserna i den privata sektorn är muskuloskeletala och psykiska diagnoser, som tillsammans står för nästan två tredjedelar av de långa sjukfallen.

Andelen psykiska diagnoser har nu för kvinnor gått om andelen muskuloskeletala diagnoser. För män har andelen psykiska diagnoser ökat, men är ännu inte i närheten av de muskuloskeletala diagnoserna. Muskuloskeletala diagnoser är den vanligaste diagnosen för avtalsområdet i sin helhet.

Sjukfallens längd

Medianlängden för långa sjukfall inom den privata sektorn minskade från 221 dagar 2015 till 187 dagar 2016. En viktig förklaring till minskningen är att fler sjukfall avslutas vid dag 180 då Försäkringskassan prövar arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden.

Minskning av sjukfall i privat sektor

Inom avtalsområde Svenskt Näringsliv/LO minskade antalet sjukfall för båda könen och störst var minskningen för kvinnor. Även risken minskade, från 23,7 till 22,7 långa sjukfall per 1 000 sysselsatta mellan 2015 och 2016.

Åldersgrupper och kön

För kvinnor minskade risken för långvarig sjukfrånvaro för åldersgrupperna över 35 år. För kvinnor 16–25 år och kvinnor 26–35 år var risken i stort sett oförändrad mellan 2015 och 2016. För män minskade risken för långvarig sjukfrånvaro för alla åldersgrupper utom gruppen 16–25 år. För denna åldersgrupp ökade risken för långvarig sjukfrånvaro något mellan 2015 och 2016.

Yrke och kön

Kvinnor hade nära 60 procent fler långa sjukfall per 1 000 sysselsatta än män.

Risken för långvarig sjukfrånvaro är 30,4 för kvinnor och 19,2 för män. För kvinnor har yrkesgruppen *livsmedelsarbete* den högsta risken medan, det för män är gruppen *övrigt industriellt arbete*.

Långa sjukfall i båda avtalsområdena för- delat efter län

Risken för långvarig sjukfrånvaro är högst i Västernorrlands län, 32,4 långa sjukfall per 1 000 sysselsatta.

ARBETS- SKADOR

Arbetssskador – innehåll

Godkända arbetssskador 2006–2016

I det första avsnittet redovisar vi antalet godkända arbetssskador i AFA Försäkrings skaderegister 2006–2016. Dessa är fördelade på

- det år skadan inträffade
- typ av arbetssskada
- kön

Arbetsolycksfallens fördelning efter allvarlighet

I avsnitt två redovisar vi antalet godkända arbetsolycksfall fördelade på

- det år arbetsolycksfallet inträffade
- allvarlighet
- kön

Allvarliga arbetsolycksfall – avtalsområde

De allvarliga arbetsolycksfallen redovisas i diagram och delas upp efter

- kön
- avtalsområde

Allvarliga arbetsolycksfall – ålder, kön och sysselsättning

De allvarliga olycksfallen redovisas efter

- kön
- ålder
- sysselsättning

Allvarliga arbetsolycksfall efter yrkesgrupp

De allvarliga arbetsolycksfallen redovisas per yrke och delas upp efter

- kön
- antal fall per 1 000 sysselsatta

Sjukfrånvaro vid allvarliga arbetsolycksfall

De allvarliga arbetsolycksfallen redovisas efter

- mediantid för sjukfall

Allvarliga arbetsolycksfall som medfört medicinsk invaliditet

De allvarliga arbetsolycksfallen redovisas efter

- risk för medicinsk invaliditet
- yrkesgrupp

Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall

Vilka är de vanligaste händelserna vid ett allvarligt arbetsolycksfall? Detta material delas upp efter

- kön
- yrkesgrupp
- sjukfrånvarolängd

Vanliga orsaker till färdolycksfall

Vilka är de vanligaste orsakerna till färdolycksfall? Detta redovisas efter kön.

Åldersberoende risk, efter händelsetyp och kön

I detta avsnitt beskriver vi den åldersberoende risken av arbetsolycksfall.

Var på kroppen sker skadorna?

Allvarliga arbetsolycksfall redovisas efter var på kroppen skadan uppstått.

Antal allvarliga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta efter län och kön

I avsnittet redovisar vi risken för allvarliga arbetsolycksfall fördelat efter Sveriges län och regioner samt kön.

Godkända arbetssjukdomar

Här redovisar vi godkända arbetssjukdomar med visandeår 2012–2016. De delas upp efter

- kön
- diagnos
- yrkesgrupp

Godkända arbetsskador 2006–2016

En arbetsskada kan vara ett arbetsolycksfall (olycksfall som inträffar under arbetstid), ett färdolycksfall (olycksfall som inträffar under färd till eller från arbetet) eller en arbetssjukdom (sjukdom som kan uppkomma eller försämrats till följd av arbetet eller arbetsförhållandena).

Tabell 1 visar antalet godkända arbetsolycksfall, färdolycksfall och arbetssjukdomar under perioden 2006–2016 för kvinnor respektive män. Antalet godkända arbetsskador har ökat årligen sedan 2009, men ökningen mattades av under 2014. Under 2014 och 2015 var antalet arbetsolyckor stabilt, ökningen

av arbetsskador bestod främst av ett något större antal färdolycksfall. Under 2016 har antalet arbetsskador ökat svagt vilket kan höra samman med att sysselsättningen och antalet arbetade timmar har ökat under perioden.

Redovisningen av antalet arbetssjukdomar under de senaste åren är ofullständig. En arbetssjukdom kan visa sig flera år efter det att en person har varit utsatt för skadlig inverkan i arbetet. En relativt stor andel anmälningar kommer in upp till tio år efter det att skadan visade sig. Det gör att statistiken inte är fullständig förrän långt senare.

593692016

Tabell 1

Godkända arbetsskador 2006–2016, efter typ av arbetsskada.

Typ av arbetsskada	Kön	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Arbetsolyckor	Kvinnor	10 314	11 071	9 980	8 656	11 189	14 355	17 243	19 469	20 549	20 770	21 236
	Män	17 769	18 252	16 589	12 768	17 034	22 385	25 083	27 657	28 703	29 385	30 500
	Total	28 083	29 323	26 569	21 424	28 223	36 740	42 326	47 126	49 252	50 155	51 736
Arbetsjukdomar	Kvinnor	139	126	139	112	157	122	189	172	127	71	43
	Män	778	644	629	560	592	570	611	569	508	391	255
	Total	917	770	768	672	749	692	800	741	635	462	298
Färdolycksfall	Kvinnor	2 699	2 620	2 636	2 327	3 263	4 160	4 354	4 778	4 226	4 975	5 103
	Män	1 106	1 100	1 006	9 37	1 170	1 588	1 852	2 140	1 917	2 151	2 232
	Total	3 805	3 720	3 642	3 264	4 433	5 748	6 206	6 918	6 143	7 126	7 335
Total		32 805	33 813	30 979	25 360	33 405	43 180	49 332	54 785	56 030	57 743	59 369

Arbetsolyckornas fördelning efter allvarlighet

I detta avsnitt delar vi in arbetsolyckorna efter antal dagars sjukfrånvaro och/eller om skadan har lett till medicinsk invaliditet. I samband med att ett ärende registreras hos AFA Försäkring gör skaderegleraren en preliminär bedömning av hur allvarlig skadan är.

Tabell 2 visar arbetsolycksfallens fördelning efter kön, för det år olycksfallet inträffade och graden av allvarlighet. Hur allvarlig en skada är bedöms utifrån hur lång tid sjukfallet varat och om den har lett till permanent funktionsnedsättning i form av medicinsk invaliditet eller dödsfall. Medicinsk invaliditet graderas i procent av funktionsnedsättningen.

FAKTA OM ARBETSSKADORNAS ALLVARLIGHET

Med allvarliga arbetsolycksfall menar vi arbetsolycksfall som leder till mer än 30 dagars sjukfrånvaro och/eller medicinsk invaliditet.

Sjukfrånvarande > 30 dagar

Här ingår de arbetsskador som har gett eller bedöms ge ersättning för mer än 30 dagars läkningstid. Sjukfrånvaro är dock i sig inte en förutsättning för ersättning. Därför ingår i denna grupp både skador som lett till mer än 30 dagars sjukfrånvaro och skador med motsvarande läkningstid, men utan sjukfrånvaro. Till exempel psykiska skador som innebär att den skadade kan återgå till jobbet men fortfarande har men av olyckan och regelbundet besöker terapeut/psykolog.

Medicinsk invaliditet

Medicinsk invaliditet är ett mått på den bestående kroppsliga funktionsnedsättning som är en följd av skadan. Här ingår de ärenden där den som har skadats har bestående men av skadan. I de flesta av dessa ärenden bedöms den medicinska invaliditeten vara högst 15 procent. Till exempel motsvarar förlusten av ett helt pekfinger 7 procents invaliditet, total hörsel-förlust på ett öra 15 procents och synförlust på ett öga 14 procents medicinsk invaliditet. Graden av invaliditet avgörs först då skadan har läkt och inga förbättringar är att vänta. Tills dess gör skaderegleraren en preliminär uppskattning av hur svår skadan är. Därför ingår i denna grupp både redan ersatta skador och skador som preliminärt bedöms vara så allvarliga att de i framtiden kommer att leda till medicinsk invaliditet.

Tabell 2 visar att de godkända arbetsolycksfallen med korta sjukfall (högst 30 dagar) ökade mellan 2009 och 2014, medan de längre sjukfallen varit i princip oförändrade under de senaste åren. De korta sjukfallen har ökat för både män och kvinnor. Det faktiska antalet arbetsolycksfall som leder till medicinsk invaliditet kan bli högre än vad som

framkommer i **tabell 2**, särskilt för senare skadeår. Det beror bland annat på att skadans allvarlighet kan justeras i efterhand. Under 2012 ändrades reglerna, vilket innebar att fler skador med kortare sjukfrånvaro ger rätt till ersättning. Samma år infördes möjligheten att anmäla skador digitalt.

Tabell 2

Godkända arbetsolycksfall 2006–2016, efter allvarlighetsgrad.

Arbetskadans allvarlighet	Kön	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sjukfrånvarande < 31 dagar	Kvinnor	7 212	8 018	6 909	5 667	7 709	10 809	13 401	15 536	16 606	16 660	17 270
	Män	11 432	12 040	10 462	7 486	10 892	15 777	18 427	20 636	21 859	22 308	23 535
	Total	18 644	20 059	17 371	13 153	18 602	26 586	31 828	36 172	38 466	38 970	40 811
Sjukfrånvarande > 30 dagar	Kvinnor	1 864	1 757	1 868	1 721	1 806	1 735	1 927	2 083	2 251	2 498	2 394
	Män	3 086	2 836	2 761	2 279	2 488	2 468	2 512	2 826	2 877	3 338	3 266
	Total	4 950	4 593	4 629	4 000	4 294	4 203	4 439	4 909	5 128	5 836	5 660
Medicinsk invaliditet	Kvinnor	1 238	1 294	1 199	1 266	1 672	1 809	1 911	1 849	1 692	1 609	1 569
	Män	3 219	3 338	3 339	2 982	3 624	4 120	4 129	4 174	3 946	3 726	3 688
	Total	4 457	4 632	4 538	4 248	5 296	5 929	6 040	6 023	5 638	5 335	5 257
Dödsfall	Kvinnor	0	1	4	2	2	2	4	1	0	1	1
	Män	32	38	27	21	29	20	15	21	20	13	7
	Total	32	39	31	23	31	22	19	22	20	14	8
Total		28 083	29 323	26 569	21 424	28 223	36 740	42 326	47 126	49 252	50 155	51 736

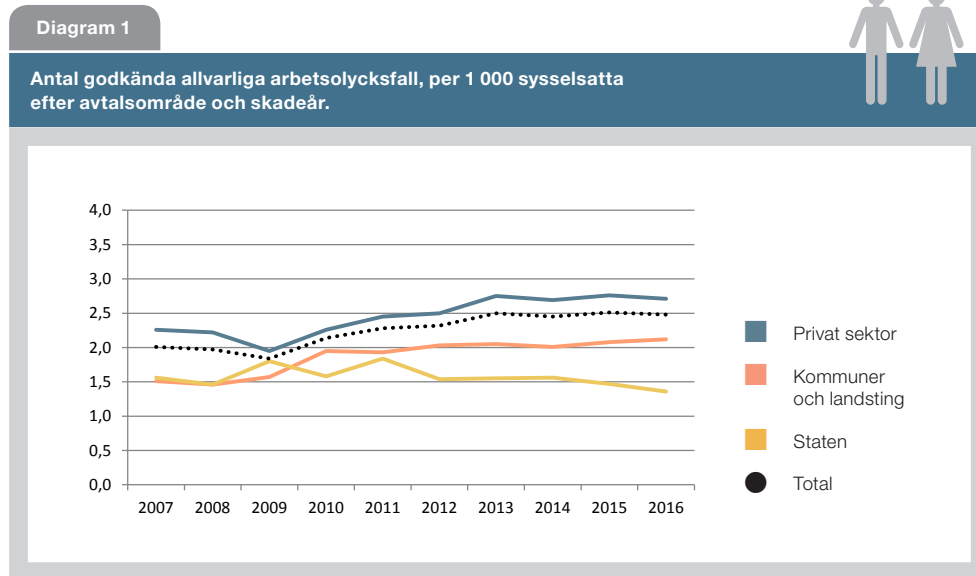
Allvarliga arbetsolycksfall – avtalsområde

I tidigare avsnitt har vi redovisat antalet godkända arbetsskador fördelade efter vilken typ av arbetsskada det rör sig om och hur allvarlig skadan är. **Tabell 1 och tabell 2** visar antalet arbetsskador och allvarliga arbetsolyckor oavsett vilket avtalsområde den skadade tillhör. Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA) omfattar flera avtalsområden och täcker i princip hela den svenska arbetsmarknaden. Därför är det intressant att se hur antalet allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta skiljer sig åt mellan de tre olika avtalsområdena; Kommuner och landsting, staten och Svenskt Näringsliv/LO/PTK.

Diagram 1 visar antalet allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta för båda könen i de olika kollektiven och för totalen. Av diagrammet framgår att totalt sett inträffade 2,5 allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta i hela AFA Försäkrings kollektiv 2016. Risken ökade mellan 2009 och 2013, men har sedan dess stabiliserats och varit oförändrad mellan åren 2013 och 2016. Den privata och den kommunala sektorn har en liknande utveckling som totalen, medan staten haft en mer jämn nivå och sedan 2014 ser vi en minskande trend. **Diagram 1** visar också att antal allvarliga olycksfall per 1000 sysselsatta var som högst i Svenskt Näringsliv/LO/PTK (TFA). Det beror på att sektorn omfattar de mest olycksdrabbade yrkena, det vill säga yrken inom industrin och byggverksamhet.

Diagram 2 visar antalet allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta för kvinnor, efter avtalsområde. Bland kvinnor har de som arbetar inom Kommuner och landsting den högsta risken. År 2016 drabbades i genomsnitt 1,8 kvinnor per 1 000 sysselsatta av ett allvarligt olycksfall. Risken ökade något för anställda kvinnor både inom privat sektor och i kommun- och landstingssektorn mellan åren 2009 och 2013, för att sedan plana ut. För kvinnor anställda inom staten har risken varit på en mer jämn nivå fram till år 2013 och därefter ser vi en minskande trend.

Diagram 3 visar antalet allvarliga olycksfall för män per 1 000 sysselsatta, efter avtalsområde. Inom Svenskt Näringsliv/LO/PTK skadades i genomsnitt 3,3 män per 1 000 sysselsatta år 2016. Risken ökade mellan 2009 och 2013, och har därefter stabiliserats sedan 2014. För män inom Kommuner och landsting ökade risken från 2009, därefter minskade den något år 2013, för att från 2014 öka igen. För anställda inom staten har nivåerna varierat kraftigare, vilket beror på att antalet allvarliga arbetsolyckor bland män anställda i staten är relativt få. Men trenden är en minskning av risken sedan 2011. Det totala antalet allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta män visar på i stort sett samma mönster som för män inom Svenskt Näringsliv/LO/PTK, då de flesta av männen som skadas allvarligt tillhör privat sektor.

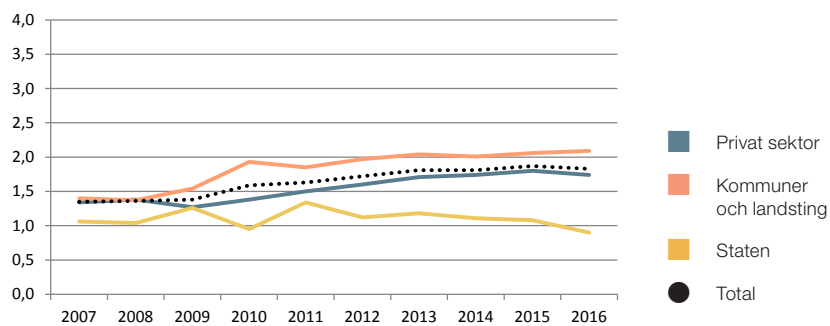
Varje skadeår är avläst 31 december året efter.

2.5 **1.8** **3.3**
PER 1000

Diagram 2

Antal godkända allvariga arbetsolycksfall, per 1 000 sysselsatta kvinnor efter avtalsområde och skadeår.

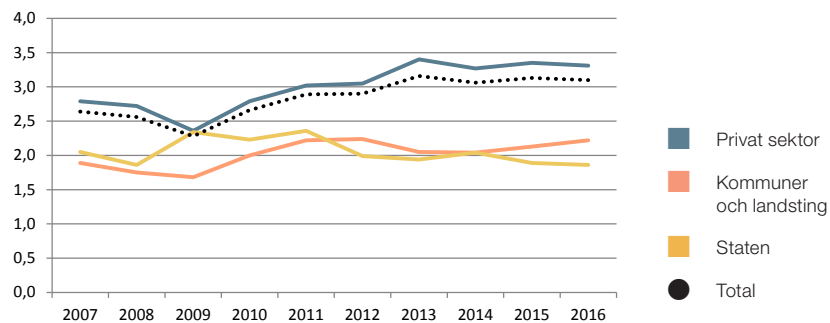

Varje skadeår är avläst 31 december året efter.

Diagram 3

Antal godkända allvariga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta män efter avtalsområde och skadeår.

Varje skadeår är avläst 31 december året efter.

Allvarliga arbetsolycksfall – ålder, kön och sysselsättning

De allvarliga arbetsolyckorna, som leder till sjukfrånvaro längre än 30 dagar, medicinsk invaliditet eller dödsfall, är vanligare bland män än bland kvinnor. År 2016 skadades totalt sett 6 961 män och 3 964 kvinnor i ett allvarligt arbetsolycksfall (se **tabell 2**). Föregående avsnitt visade även att fler män än kvinnor skadades i allvarliga arbetsolyckor per 1 000 sysselsatta. Det beror till stor del på att män generellt oftare arbetar i yrkesgrupper med en högre risk för allvarliga arbetsolycksfall.

Diagram 4 redovisar andelen män och kvinnor i respektive åldersgrupp som drabbades av ett allvarligt olycksfall under 2016 och andelen sysselsatta i respektive åldersgrupp. Procentsatserna är avrundade till närmaste heltal, därför summerar inte andelarna alltid till 100 procent.

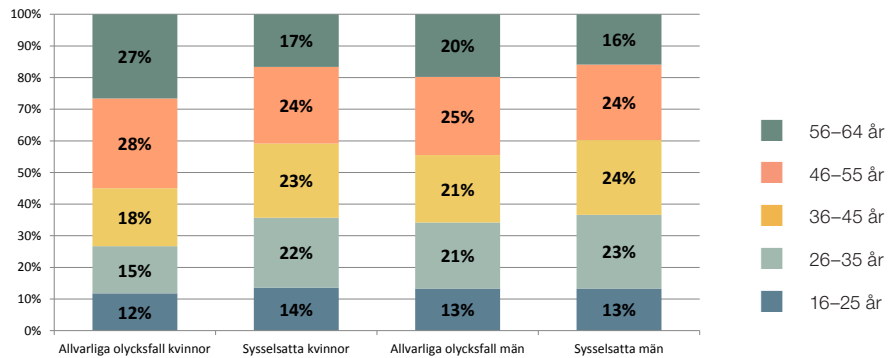
Män i åldern 46–64 år har ett högre antal allvarliga olycksfall i relation till hur många som är sysselsatta i dessa åldersgrupper. Av de sysselsatta männen är 40 procent äldre än 45 år medan 45 procent av dem som skadades är äldre än 45 år. Dessa åldersgrupper har därmed en högre risk för allvarliga arbetsolycksfall än män i genomsnitt.

För kvinnor är antalet allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta också högre i åldern 46–64 år i relation till antalet sysselsatta. Av de sysselsatta kvinnorna är 41 procent över 45 år och av de kvinnor som skadades i allvarliga olycksfall är 55 procent 46 år eller äldre. Det betyder att kvinnor som är äldre än 45 år, i likhet med män, har en högre risk för allvarliga arbetsolycksfall än kvinnor i genomsnitt. Motsatt förhållande råder i den yngsta åldersgruppen. De mellersta åldersgrupperna 26–35 år och 36–45 år hade lägst andel allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta under år 2016.

Diagram 4

Fördelning av antalet allvarliga olyckor och antalet sysselsatta 2016, efter ålder och kön.

Allvarliga arbetsolycksfall efter yrkesgrupp

I detta avsnitt redovisar vi antalet allvarliga olycksfall och hur stor andel av olyckorna som har lett till medicinsk invaliditet efter yrke och kön. För år 2015 och 2016 redovisar vi risken, det vill säga antalet personer per 1 000 sysselsatta (16–64 år) som har drabbats av ett allvarligt arbetsolycksfall.

Tabell 3 redovisar uppgifter för båda könen och **tabell 4** och **tabell 5** redovisar uppgifter för kvinnor respektive män. Uppgifterna om antalet sysselsatta inom respektive yrkesgrupp är hämtade från Statistiska centralbyråns yrkesstatistik.

Under 2016 inträffade 2,5 allvarliga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta, vilket är samma nivå som året innan. *Brandpersonal, byggnadsträarbetare* samt *betong-, bygg- och anläggningsarbete* hade det högsta antalet olyckor per 1 000 sysselsatta år 2016. Samma yrkesgrupper hade hög risk även år 2015. Det största antalet olyckor skedde inom yrkesgrupperna *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl., betong-, bygg- och anläggningsarbete* och *metallarbeta*. Det är stora yrkesgrupper på den svenska arbetsmarknaden.

Det totala antalet allvarliga arbetsolycksfall var 3,1 per 1 000 sysselsatta män och 1,8 per 1 000 sysselsatta kvinnor under 2016.

Antalet fall per 1 000 sysselsatta för män är oförändrat jämfört med tidigare år och för kvinnor har risken minskat något, från 1,9 till 1,8. Det betyder att män nästan har dubbelt så stor risk som kvinnor att skadas i en allvarlig arbetsolycka. Det beror bland annat på att män i större utsträckning arbetar i yrkesgrupper som är mer utsatta för allvarliga arbetsolyckor. För männen ledde 53 procent av skadorna under 2016 till medicinsk invaliditet. Av kvinnornas skador ledde 40 procent till medicinsk invaliditet samma år.

För kvinnor inträffar flest allvarliga olyckor i de yrkesgrupper där flest kvinnor arbetar, det vill säga inom vård, skola och omsorg samt städ, restaurang och inom handel. Yrkesgruppen *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.* stod 2016 för flest olyckor, 982 allvarliga olyckor. Kvinnor hade högst antal allvarliga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta inom gruppen *träindustriarbete*, vilket även var den yrkesgrupp bland kvinnor med högst risk 2015.

För män inträffade flest olyckor 2016 i yrkesgruppen *betong-, bygg- och anläggningsarbete* och i gruppen *metallarbeta*, 866 respektive 822 olyckor. Antalet allvarliga arbetsolyckor per 1 000 sysselsatta män var i likhet med året innan högst i yrkesgruppen *byggnadsträarbetare*.

Tabell 3

Antal godkända allvarliga arbetsolyckor, andel medicinsk invaliditet och antal allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta, sorterat efter antal allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta 2016.

Yrkesgrupp	2015	2016	Antal allvarliga olycksfall 2016	Andel Medicinsk invaliditet 2016
Brandpersonal	9,8	12,4	68	41%
Byggnadsträarbetare	12,1	12,3	623	65%
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	9,1	9,1	879	55%
Livsmedelsarbete	9,2	8,2	198	53%
Träindustriarbete	9,6	8,0	158	59%
Övrigt industriellt arbete	7,6	7,4	720	55%
Isolerings- och VVS-montörer	6,9	7,1	182	59%
Poliser	8,5	7,1	113	33%
Däckspersonal, lotsar och fartygsbefäl	4,5	6,8	22	68%
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	5,8	6,6	285	54%
Byggnadsmålare	7,0	5,7	79	47%
Yrkesförare	5,2	5,6	590	36%
Pappers- och pappersmassearbetare	5,8	5,5	65	49%
Metallarbete	5,6	5,4	876	58%
Elektriskt arbete	3,6	5,0	261	58%
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	4,8	4,6	404	49%
Väktare, ordningsvakter	4,7	4,5	103	32%
Kriminalvårdare	6,4	4,4	34	24%
Brevbärare och tidningsdistributörer, m.fl.	3,9	4,2	99	29%
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	6,4	4,2	30	63%
Tågvärdar	5,7	4,1	20	20%
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	4,8	3,9	30	43%
Godshanterings- och lagerarbete, m. m.	3,5	3,8	400	47%
Städare och fönsterputsare	3,8	3,7	296	39%
Restaurang- och storköksarbete	3,6	3,5	511	47%
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.	2,5	2,7	1 132	31%
Barnskötare, fritidsledare, m.fl.	2,5	2,5	323	41%
Förskollärare och fritidspedagoger	2,5	2,3	217	37%
Försäljare inom handel, m.m.	1,8	1,9	463	41%
Socialt arbete	1,6	1,9	147	34%
Grafiskt arbete	1,3	1,7	14	57%
Lärare och skolledare	1,6	1,6	302	51%
Ingenjörer och tekniker	2,0	1,5	179	60%
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	1,8	1,3	48	46%
Sjuksköterskor och barnmorskor	1,1	1,1	129	41%
Tandvårdsarbete	1,3	0,8	17	35%
Chefsyrken	0,8	0,6	173	57%
Kontors- och kundserviceyrken	0,6	0,6	153	51%
Läkare	0,5	0,5	19	58%
Banktjänstemän	0,6	0,4	10	70%
Övriga yrkesgrupper			553	
Samtliga yrkesgrupper	2,5	2,5	10 925	48%

Minst 10 olycksfall per yrkesgrupp.

Tabell 4

Antal godkända allvarliga arbetsolyckor, andel medicinsk invaliditet och antal allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta, sorterat efter antal allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta 2016. Kvinnor.

Yrkesgrupp	2015	2016	Antal allvarliga olycksfall 2016	Andel Medicinsk invaliditet 2016
Träindustriarbete	8,4	9,1	24	67%
Pappers- och pappersmassearbetare	6,1	7,5	15	60%
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	6,5	7,2	85	44%
Livsmedelsarbete	8,3	6,6	54	50%
Yrkesförare	3,8	6,2	63	44%
Poliser	8,3	5,8	31	32%
Tågvärdar	7,1	5,4	13	15%
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	6,7	5,2	13	54%
Kriminalvårdare	5,7	5,1	15	20%
Brevbärare och tidningsdistributörer, m.fl.	5,0	5,0	39	23%
Övrigt industriellt arbete	5,5	4,8	111	53%
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	4,7	3,9	17	41%
Restaurang- och storköksarbete	3,6	3,8	328	44%
Metallarbete	4,0	3,8	54	43%
Städare och fönsterputsare	3,7	3,7	209	38%
Godshanterings- och lagerarbete, m. m.	3,4	3,6	73	44%
Väktare, ordningsvakter	4,3	3,3	25	20%
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.	2,7	2,8	982	30%
Barnskötare, fritidsledare, m.fl.	2,7	2,6	265	41%
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	3,2	2,5	47	49%
Förskollärare och fritidspedagoger	2,6	2,4	200	37%
Försäljare inom handel, m.m.	1,9	1,9	291	37%
Lärare och skollärare	1,6	1,7	217	48%
Socialt arbete	1,5	1,7	96	33%
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	1,7	1,3	39	46%
Sjuksköterskor och barnmorskor	1,1	1,1	115	40%
Ingenjörer och tekniker	1,1	0,9	19	37%
Tandvårdsarbete	1,3	0,9	15	33%
Chefsyrken	0,9	0,8	80	53%
Kontors- och kundserviceyrken	0,6	0,6	119	49%
Läkare	0,7	0,6	12	58%
Övriga yrkesgrupper			298	
Samtliga yrkesgrupper	1,9	1,8	3 964	40%

Minst 10 olycksfall per yrkesgrupp.

Tabell 5

Antal godkända allvarliga arbetsolyckor, andel medicinsk invaliditet och antal allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta, sorterat efter antal allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta 2016. Män.

Yrkesgrupp	2015	2016	Antal allvarliga olycksfall 2016	Andel Medicinsk invaliditet 2016
Byggnadsträarbetare	12,1	12,3	618	64%
Brandpersonal	10,1	11,8	61	43%
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	9,2	9,2	866	55%
Livsmedelsarbete	9,7	9,1	144	54%
Övrigt industriellt arbete	8,3	8,2	609	56%
Poliser	8,6	7,8	82	33%
Träindustriarbete	9,7	7,8	134	57%
Däckpersonal, lotsar och fartygsbefäl	4,5	7,1	21	67%
Isolerings- och VVS-montörer	6,9	7,1	181	59%
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	5,6	6,3	200	59%
Byggnadsmålare	7,2	5,7	72	47%
Metallarbete	5,8	5,6	822	59%
Yrkesförare	5,3	5,5	527	35%
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	5,2	5,3	357	49%
Pappers- och pappersmassearbetare	5,8	5,1	50	46%
Väktare, ordningsvakter	4,9	5,1	78	36%
Elektriskt arbete	3,6	5,0	256	58%
Militärt arbete (endast anställda)	2,9	4,7	38	66%
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	6,5	4,5	30	63%
Kriminalvårdare	6,8	4,0	19	26%
Godshanterings- och lagerarbete, m. m.	3,5	3,9	327	48%
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	5,1	3,9	13	46%
Brevbärare och tidningsdistributörer, m.fl.	3,3	3,8	60	33%
Städare och fönsterputsare	4,1	3,7	87	40%
Restaurang- och storköksarbete	3,5	3,2	183	51%
Socialt arbete	1,9	2,6	51	35%
Barnskötare, fritidsledare, m.fl.	1,7	2,2	58	41%
Förskollärare och fritidspedagoger	1,9	2,0	17	47%
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.	1,6	2,0	150	37%
Försäljare inom handel, m.m.	1,7	1,9	172	48%
Grafiskt arbete	1,4	1,9	12	58%
Ingenjörer och tekniker	2,2	1,6	160	63%
Lärare och skolledare	1,4	1,5	85	56%
Sjuksköterskor och barnmorskor	1,0	1,0	14	50%
Kontors- och kundserviceyrken	0,6	0,7	34	59%
Chefsyrken	0,8	0,5	93	61%
Övriga yrkesgrupper			280	
Samtliga yrkesgrupper	3,1	3,1	6 961	53%

Minst 10 olycksfall per yrkesgrupp.

I **diagram 5** och **diagram 6** redovisar vi förhållandet mellan antal olyckor, risken att råka ut för en olycka och antal sysselsatta, per yrkesgrupp för kvinnor och män år 2016. På x-axeln visas risken (antal olyckor per 1 000 sysselsatta) och på y-axeln visas antalet olyckor som inträffade per yrkesgrupp. Bubblornas storlek illustrerar hur stor yrkesgruppen är i förhållande till andra yrkesgrupper. Den totala risken för samtliga yrkesgrupper för män respektive kvinnor visas av den streckade linjen.

Den största bubblan i **diagram 5** är *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.* vilket visar att detta är den största yrkesgruppen bland kvinnor. Samma yrkesgrupp hade även flest antal allvarliga olyckor bland kvinnor under

2016. Antalet allvarliga olycksfall var 2,8 per 1 000 sysselsatta, vilket är högre än genomsnittet på 1,8 för kvinnor. Kvinnliga *träindustriarbetare* är en liten yrkesgrupp och det totala antalet skador är därför lågt, men antalet olyckor per 1 000 sysselsatta var däremot det högsta bland kvinnor, 9,1.

Diagram 6 visar att den största yrkesgruppen bland män är *metallarbete*, vilken var en av de yrkesgrupper med flest antal allvarliga olyckor. Antalet olycksfall var 5,6 per 1 000 sysselsatta och ligger därmed över genomsnittet för män, som är 3,1. Gruppen *byggnadsträarbete*, som är en medelstor yrkesgrupp, hade det högsta antalet allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta bland män, 12,3.

1.8 3.1
PER 1000

Diagram 5

Antal allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta kvinnor 2016, urval av yrkesgrupper. Storlek på cirkeln visar antalet sysselsatta.

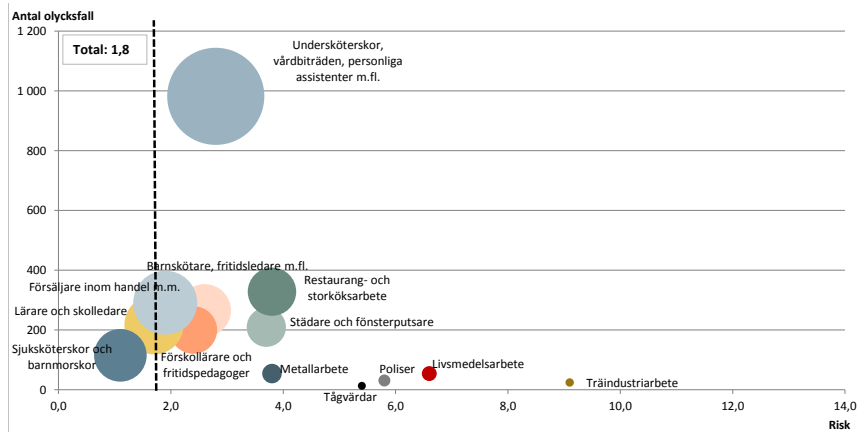
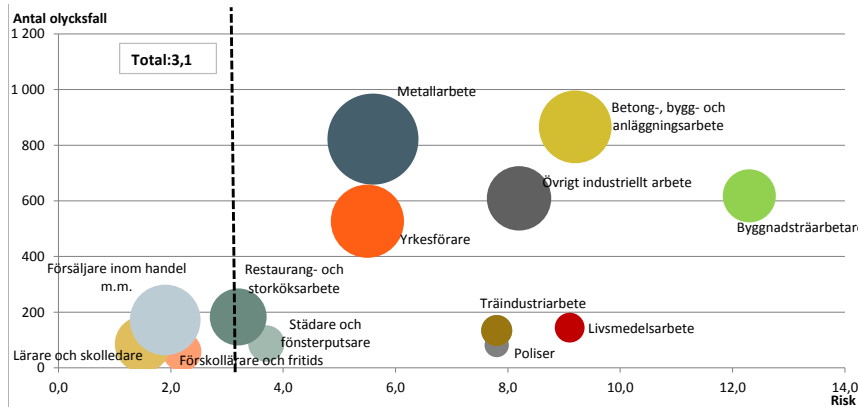

Diagram 6

Antal allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta män 2016, urval av yrkesgrupper. Storlek på cirkeln visar antalet sysselsatta.

Sjukfrånvaro vid allvarliga arbetsolycksfall

I **tabell 6** redovisar vi medianen för antalet dagar där AFA Försäkring har ersatt inkomstförlusten vid sjukfrånvaro på grund av en allvarlig arbetsolycka, per yrkesgrupp. Det inkluderar även antal dagar där ersättning lämnats för sveda och värk. I vissa fall kan dessa pågå något längre än perioden för inkomstförlust, exempelvis för allvarliga arbetsolycksfall orsakade av brännskador eller psykiska besvär. Bland de allvarliga olycksfallen är inkomstförlusten vid sjukfrånvaron vanligtvis längre än perioden med sveda och värk.

Medianen innebär i detta sammanhang det antal dagar då det fortfarande pågår

ett sjukfall för hälften av de allvarliga arbetsolyckorna. Skador där en person har fått ersättning för medicinsk invaliditet behöver inte ha lett till sjukfrånvaro.

Medianen för samtliga allvarliga arbetsolycksfall inom alla yrkeskategorier som inträffade under 2016 är 52 dagars sjukfrånvaro. Yrkesgruppen *byggnads-målare* har den längsta mediantiden, 75 dagar, och den vanligaste olyckstypen för yrkesgruppen är *fall från höjd*. Lägst antal ersatta dagar har yrkesgruppen *restaurang- och storköksarbete*, med en median på 26 dagar, där den vanligaste arbetsolyckan är att man bränner sig.

5210925

Tabell 6

Median för allvarliga arbetsolycksfall 2015 och 2016 fördelat efter yrkesgrupp, sorterad efter antal dagar 2016.

Yrkesgrupp	Median 2015	Median 2016	Antal allvarliga olycksfall 2016
Byggnadsmålare	83	75	79
Däckspersonal, lotsar och fartygsbefäl	59	75	22
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	49	70	30
Tandvårdsarbete	65	69	17
Yrkesförare	60	66	590
Brevbärare och tidningsdistributörer, m.fl.	67	65	99
Städare och fönsterputsare	65	64	296
Kriminalvårdare	43	64	34
Läkare	61	62	19
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	54	62	48
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	53	61	404
Sjuksköterskor och barnmorskor	90	61	129
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	70	61	30
Förskollärare och fritidspedagoger	59	60	217
Godshanterings- och lagerarbete, m. m.	52	60	400
Brandpersonal	65	59	68
Tågvärdar	53	59	20
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.	62	58	1 132
Barnskötare, fritidsledare, m.fl.	51	57	323
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	58	57	879
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	67	56	285
Isolerings och VVS-montörer	40	56	182
Elektriskt arbete	53	54	261
Väktare, ordningsvakter	57	54	103
Socialt arbete	62	53	147
Livsmedelsarbete	48	53	198
Byggnadsträarbetare	55	52	623
Träindustriarbete	47	48	158
Grafiskt arbete	84	47	14
Kontors- och kundserviceyrken	51	47	153
Lärare och skolledare	51	47	302
Ingenjörer och tekniker	49	46	179
Poliser	33	46	113
Metallarbete	47	46	876
Övrigt industriellt arbete	47	45	720
Chefsyrken	50	43	173
Försäljare inom handel, m.m.	45	39	463
Banktjänstemän	32	34	10
Pappers- och pappersmassearbetare	49	34	65
Restaurang- och storköksarbete	23	26	511
Övriga yrkesgrupper			553
Samtliga yrkesgrupper	52	52	10 925

Minst 10 olycksfall per yrkesgrupp.

Allvarliga arbetsolycksfall som medfört medicinsk invaliditet

Tabell 7 visar antalet arbetsolyckor per 1 000 sysselsatta i olika yrkesgrupper som medfört, eller bedöms komma att medföra, medicinsk invaliditet. Det genomsnittliga antalet arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta var 1,2 år 2016, vilket är en lika stor risk som året innan.

Yrkesgrupperna *byggnadsträarbetare, brandpersonal* och *betong-, bygg- och anläggningsarbete* hade 2016 de högsta antalen olycksfall per 1 000 sysselsatta som ledde till medicinsk invaliditet.

1.25257

Tabell 7

Godkända allvarliga arbetsolycksfall som lett till medicinsk invaliditet per 1 000 sysselsatta 2016, sorterat efter yrkesgrupp.

Yrkesgrupp	2015	2016	Antal medicinsk invaliditet 2016
Byggnadsträarbetare	7,6	7,9	402
Brandpersonal	3,9	5,1	28
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	5,2	5,0	487
Träindustriarbete	6,4	4,7	93
Däckspersonal, lotsar och fartygsbefäl	3,5	4,7	15
Livsmedelsarbete	5,3	4,4	105
Isolerings och VVS-montörer	4,4	4,2	108
Övrigt industriellt arbete	4,4	4,1	397
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	3,4	3,6	155
Metallarbete	3,3	3,2	511
Militärt arbete (endast anställda)	1,9	3,1	27
Elektriskt arbete	2,0	2,9	152
Pappers- och pappersmassearbetare	3,2	2,7	32
Byggnadsmålare	3,0	2,7	37
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	4,3	2,7	19
Poliser	2,7	2,3	37
Fastighetsskötare, expeditivakter, renhållningsarbetare, m.fl.	2,6	2,3	199
Yrkesförare	1,9	2,0	214
Godshanterings- och lagerarbete, m. m.	1,7	1,8	189
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	2,1	1,7	13
Restaurang- och storköksarbete	1,6	1,7	239
Väktare, ordningsvakter	1,9	1,4	33
Städare och fönsterputsare	1,3	1,4	114
Brevbärare och tidningsdistributörer, m.fl.	1,6	1,2	29
Barnskötare, fritidsledare, m.fl.	0,9	1,0	132
Ingenjörer och tekniker	1,1	0,9	108
Förskollärare och fritidspedagoger	1,2	0,9	81
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.	0,8	0,8	354
Lärare och skolledare	0,7	0,8	153
Försäljare inom handel, m.m.	0,8	0,8	192
Socialt arbete	0,6	0,7	50
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	0,7	0,6	22
Sjuksköterskor och barnmorskor	0,4	0,5	53
Chefsyrken	0,5	0,4	99
Kontors- och kundserviceyrken	0,3	0,3	78
Läkare	0,2	0,3	11
Övriga yrkesgrupper			289
Samtliga yrkesgrupper	1,2	1,2	5 257

Minst 10 olycksfall med medicinsk invaliditet per yrkesgrupp.

Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall

Tabell 8 visar de vanligaste orsakerna till allvarliga arbetsolycksfall. På följande sidor ges även exempel på händelseförlopp som har orsakat allvarliga arbetsolycksfall.

Den vanligaste orsaken till en allvarlig olycka är en fallolycka. Fallolyckor delas in i *fall i samma nivå* (kategorierna *ramla inne*, *ramla ute* och *ramla, oklart inne/ute*) och *fall från höjd* (kategorierna *fall från höjd*, *stege* och *fall i trappa*). *Ramla i samma nivå* utgör 28 procent av olyckorna bland kvinnor och 16 procent av männens olyckor. Alla typer av *fall från höjd* är

däremot något vanligare bland män och utgör 9 procent av alla allvarliga arbetsolycksfall bland kvinnor och 12 procent bland män.

Den näst vanligaste orsaken till en allvarlig arbetsolycka är en olycka i kategorierna *lasta, lossa bära eller flytta* och *maskiner för bearbetning och framställning*. Dessa händelser är vanligare bland män, troligtvis eftersom de inträffar i mansdominerade yrkesgrupper. På följande sidor finns mer information om de olika kategorierna och exempel på faktiska händelseförlopp.

807214038

Tabell 8

Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall 2015 och 2016, efter kön. Sorterat efter det totala antalet.

Händelse	Kvinnor	Män	Total	Andel av totalen	Andel med medicinsk invaliditet
Ramla ute	1 023	1 135	2 158	9,8%	44%
Ramla inne	946	687	1 633	7,4%	40%
Lasta, lossa, bära eller flytta	301	1 270	1 571	7,1%	47%
Maskiner för bearbetning och framställning	196	1 215	1 411	6,4%	75%
Hot och våld	801	533	1 334	6,0%	22%
Hetta, eld, explosion, svets, el eller kyla	525	693	1 218	5,5%	26%
Använda verktyg eller maskin (handhållen)	75	1 005	1 080	4,9%	71%
Klämskador, övriga	258	735	993	4,5%	66%
Olycka med person, barn, brukare, elev, boende eller patient (ej hot eller våld)	800	179	979	4,4%	34%
Fall i trappa	479	428	907	4,1%	43%
Fall från höjd	158	708	866	3,9%	44%
Skuren av övrigt (t.ex. glas, plåt eller keramik)	157	650	807	3,6%	76%
Ramla, oklart inne/ute	329	407	736	3,3%	39%
Skuren av kniv	150	566	716	3,2%	84%
Något ramlar, tippar, välter eller rasar	144	561	705	3,2%	52%
Delta i träning, övning eller annan aktivitet	289	347	636	2,9%	54%
Stege	57	573	630	2,8%	49%
Slå i kroppsdel	183	339	522	2,4%	48%
Vrida kroppsdel	145	291	436	2,0%	37%
Olycka med arbetsvagn, pallyftare eller skottkärra	110	241	351	1,6%	41%
Olycka med lyftanordning inblandad	43	308	351	1,6%	56%
Rån	215	112	327	1,5%	3%
Cykel	172	83	255	1,2%	44%
Djur	159	93	252	1,1%	51%
Kliva i eller ur fordon	56	153	209	0,9%	34%
Risk för smitta (ej i samband med hot eller våld)	72	45	117	0,5%	9%
Kemikalie	23	90	113	0,5%	42%
Buller	43	59	102	0,5%	93%
Hantera dörr, port, lucka	17	60	77	0,3%	55%
Truck	12	62	74	0,3%	47%
Påkörning av person (tåg, tunnelbana eller spårvagn)	11	60	71	0,3%	6%
Epileptiskt anfall, yrsel	33	33	66	0,3%	38%
Övriga händelser	90	317	407	2,0%	
Samtliga händelser	8 072	14 038	22 110	100%	48%

Minst 10 olycksfall per händelse.

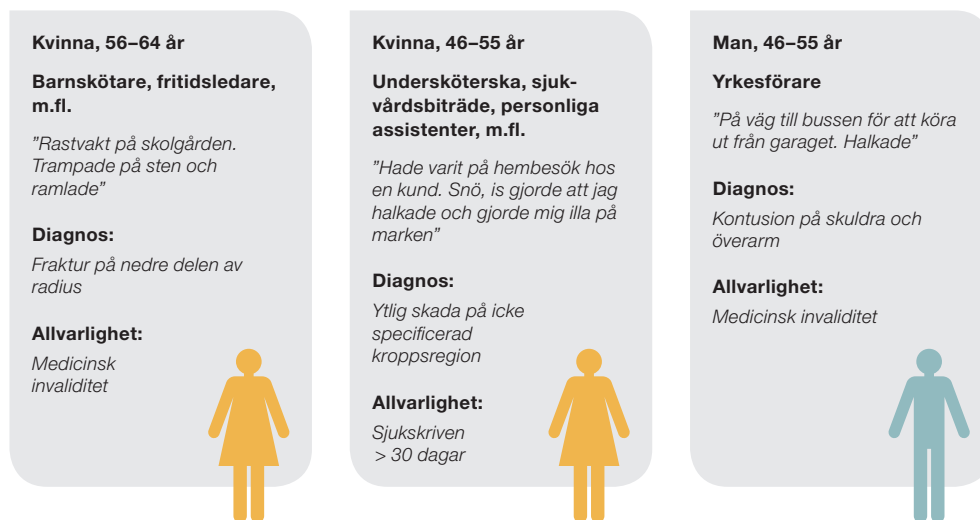
Exempel på händelseförlopp

Fall utomhus eller inomhus

Knappt en tredjedel av de allvarliga arbetsolycksfallen beror på att den drabbade halkade, snubblade, tappade balansen eller ramlade av någon annan anledning. Olyckorna skedde i samband med förflyttningar inomhus eller utomhus. Händelserna ledde i 41 procent av fallen till medicinsk invaliditet. De yrkesgrupper som haft flest fallskador bland kvinnor under 2015 och 2016 är *undersköterskor; sjukvårdsbiträden,*

personliga assistenter, m.fl., städare och fönsterputsare och barnskötare, fritidsledare, m.fl.

Bland män är fallolyckorna vanligast i yrkesgrupperna *betong- bygg- och anläggningsarbete, byggnadsträarbetare, metallarbete och yrkesförare. Yrkesförare* är särskilt utsatta för fall utomhus, ofta i samband med att de förflyttar sig till och från fordon.

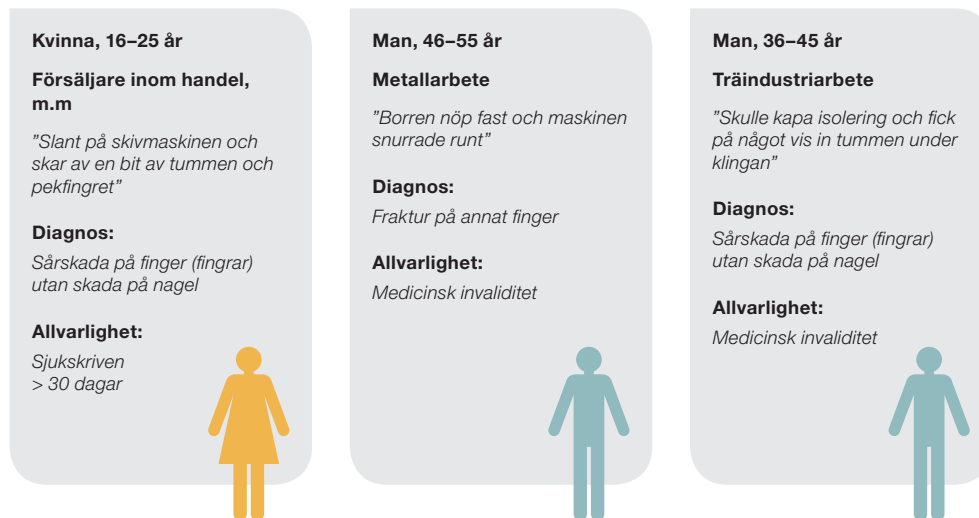

Exempel på händelseförlopp

Maskiner och verktyg

Cirka 11 procent av de allvarliga arbetsolyckorna inträffade vid arbete med maskiner för bearbetning och framställning, eller vid användning av handhållna verktyg. Det var fem gånger vanligare att män skadades i den här typen av olycksfall än att kvinnor gjorde det. Både yngre män och yngre kvinnor, 16–25 år, drabbades av fler olyckor per 1 000 sysselsatta än sina äldre kollegor.

För kvinnor var olyckstypen vanligast i yrkesgrupperna *övrigt industriellt arbete, försäljare inom handel, m.m.* och *livsmedelsarbete*. Bland män var den här typen av olycksfall vanligast i yrkesgrupperna *metallarbete, byggnads-träarbetare* och *övrigt industriellt arbete*. Händelserna ledde i 73 procent av fallen till medicinsk invaliditet.

Exempel på händelseförlopp

Lasta, lossa, bära eller flytta

Cirka 7 procent av olyckorna inträffade i samband med att man lastade, lossade eller bar saker. Ofta handlade det om att man halkade i samband med lyft eller att man slant och tappade saker. Ibland

hände detta på grund av missförstånd när två personer lyfte något tillsammans. Olyckstypen var vanligast bland manliga yrkesförare. Vanligast var skador på fingrar.

Man, 46–55 år

Metallarbeta

"Jag skulle lyfta en tung plåt. Plåten ramlade ner. Jag fick plåten på fingret"

Diagnos:

Sårskada på finger (fingrar) utan skada på nagel

Allvarlighet:

Medicinsk invaliditet

Man, 16–25 år

Yrkesförare

"Lastade paketbehållare, klämde fingret vid stängning av övre grind"

Diagnos:

Skada på finger/fingrar

Allvarlighet:

Medicinsk invaliditet

Man, 26–35 år

Betong-, bygg- och anläggningsarbete

"Flyttade på oket för att lyfta ner det varvid det ramlade ner på formen, varvid fingret kom i kläm"

Diagnos:

Skada på finger/fingrar

Allvarlighet:

Sjukskriven > 30 dagar

Exempel på händelseförlopp

Hot och våld eller rån

Nästan 8 procent av arbetsolyckorna orsakades av *hot och våld* eller *rån*. *Rån* står för cirka 20 procent av olyckorna i denna kategori. Bland kvinnor var *undersköterskor, sjukvårdsbiträden, personliga assistenter, m.fl., försäljare inom handel, m.m.* och *socialt arbete* mest

utsatta för *hot och våld* eller *rån*. Bland män var det vanligt med hot, våld eller rån i yrkesgrupperna *försäljare inom handel, m.m., yrkesförare* och *väktare, ordningsvakter*. Olyckor som orsakas av *hot och våld* eller *rån* är vanligare bland kvinnor än bland män.

Kvinna, 26–35 år

Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.

"Vårdtagaren blev aggressiv och puttade och slog mig"

Diagnos:

Ytlig skada på icke specificerad kroppsregion

Allvarlighet:

Sjukskriven > 30 dagar

Man, 16–25 år

Försäljare inom handel, m.m.

"Stod i kassan och tog betalt av en kund då två personer kom fram och hotade med kniv"

Diagnos:

Reaktion på svår stress

Allvarlighet:

Sjukskriven > 30 dagar

Kvinna, 46–55 år

Lärare och skolledare

"Undervisade elever. En elev slog mig"

Diagnos:

Akut stressreaktion

Allvarlighet:

Sjukskriven > 30 dagar

Exempel på händelseförlopp

Hetta, eld, explosion, svets, el eller kyla

Cirka 6 procent av alla allvarliga olyckor orsakades av *hetta, eld, explosion, svets, el eller kyla*. För kvinnor var olyckstypen absolut vanligast inom yrkesgruppen *restaurang- och storköksarbete*, där nästan hälften av dessa händelser inträffade. Näst vanligast var den i yrkesgrupperna

undersköterskor, sjukvårdsbiträden, personliga assistenter, m.fl. och försäljare inom handel, m.m. Bland män var olyckstypen vanligast inom *metallarbete, restaurang- och storköksarbete* och *övrigt industriellt arbete*.

Man, 36–45 år

Metallarbete

"Jag svetsade och fick glödande svetsstråd in i mitt finger"

Diagnos:

Brännskada och frätskada på handled och hand

Allvarlighet:

Sjukskriven > 30 dagar

Kvinna, 16–25 år

Restaurang- och storköksarbete

"Jag skulle sänka en korg med pommes och olja stänkte upp på min arm"

Diagnos:

Brännskada och frätskada på handled och hand

Allvarlighet:

Sjukskriven > 30 dagar

Man, 46–55 år

Undersköterskor, vårdbiträden, personliga

"Fick hett vatten över handen"

Diagnos:

Brännskada och frätskada på handled och hand

Allvarlighet:

Medicinsk invaliditet

I **diagram 7** och **diagram 8** redovisar vi medianen för antalet dagar där AFA Försäkring har ersatt inkomstförlusten vid sjukfrånvaro på grund av en allvarlig arbetsolycka, för kvinnor och män. På x-axeln visas mediansjukfrånvarotiden och på y-axeln visas antalet allvarliga olyckor. Storleken på cirkeln motsvarar det totala antalet dagar med ersättning för respektive händelse.

Olyckstyperna *ramla ute* och *ramla inne* var vanligast bland kvinnor. De står både

för några av de högsta antalen olyckor och för de längsta mediansjukfrånvarotiderna, på 63 dagar respektive 69 dagar.

För män gav *fall från höjd* den längsta mediansjukfrånvarotiden, 87 dagar. Händelserna som genererade flest skador bland män inträffade i kategorierna *maskiner för bearbetning och framställning* och *lasta, lossa, bära eller flytta*, men däremot genererade dessa händelser färre dagars sjukfrånvaro än fallolyckorna, medianerna är på 43 dagar och 61 dagar.

63 69 87 43 61
DAGAR

Diagram 7

Mediansjukfrånvarotid efter ett allvarligt arbetsolycksfall för kvinnor efter händelsetyp, 2016.

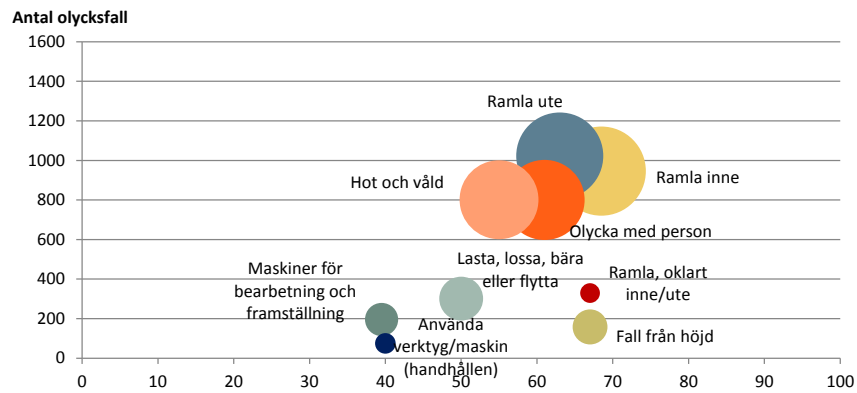
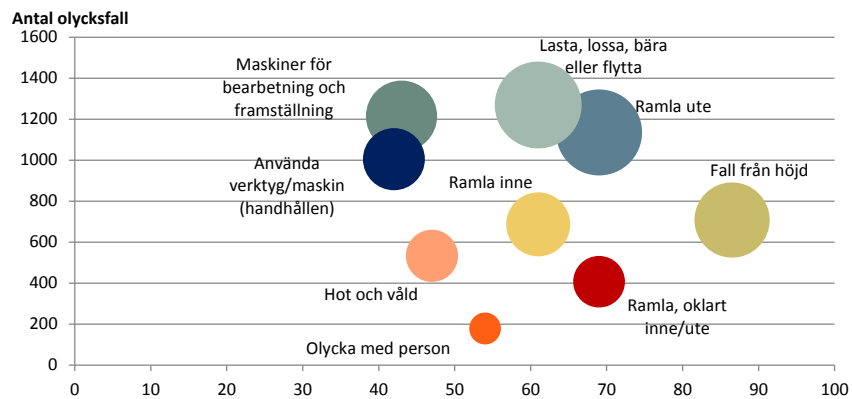

Diagram 8

Mediansjukfrånvarotid efter ett allvarligt arbetsolycksfall för män efter händelsetyp, 2016.

Vanliga orsaker till färdolycksfall

Olyckor som inträffar vid färd till eller från arbetet räknas som färdolycksfall. Under 2016 utgjorde färdolycksfallen 12 procent av alla arbetsolycksfall som ersattes av AFA Försäkring. Skador som inträffar i samband med framförande av ett trafikförsäkrat fordon ersätts dock i första hand av trafikskadeförsäkringen och inkluderas därför inte i statistiken nedan.

Tabell 9 visar de vanligaste orsakerna till färdolycksfall för kvinnor och män. De vanligaste orsakerna var *ramla ute* och *cykel*, som utgör två av tre färdolycksfall. För kvinnor inträffade färdolycksfallen oftare genom att man ramlade utomhus, medan för män var händelser med *cykel* den vanligaste olyckstypen. Totalt sett var färdolycksfall betydligt vanligare bland kvinnor. Deras färdolycksfall och utgjorde 70 procent av alla färdolycksfall under 2016.

Tabell 9

Vanliga orsaker till färdolycksfall 2016 efter kön. Sorterad efter det totala antalet.

Händelse	Kvinnor	Män	Total	Andel av totalen
Ramla ute	1 902	558	2 460	34%
Cykel	1 344	902	2 246	31%
Fall i trappa	269	106	375	5%
Kliva i eller ur fordon	82	31	113	2%
Vrida kroppsdel	56	18	74	1%
Hot och våld	44	47	91	1%
Övriga händelser	203	102	305	4%
Saknas	1 203	468	1 671	22%
Samtliga händelser	5 103	2 232	7 335	100%

Åldersberoende risk, efter händelsetyp och kön

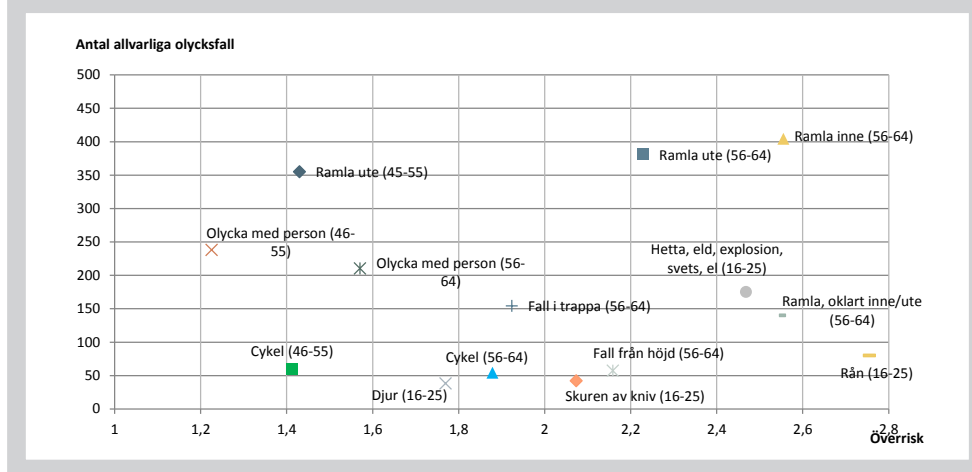
Äldre kvinnor drabbas oftare av allvarliga fallolyckor än kvinnor i genomsnitt. Detta visas i **diagram 9** i form av en överrisk.¹

Överrisken beskriver risken (antal olyckor per 1 000 sysselsatta) för en viss händelsetyp och åldersgrupp i förhållande till risken för samma händelsetyp i genomsnitt. För kvinnor i åldern 56–64

är risken att drabbas av en fallolycka inomhus (*ramla inne*) 2,56 gånger högre än för kvinnor i genomsnitt. Risken att drabbas av en fallolycka utomhus, *ramla ute*, är 2,2 gånger högre för kvinnor i samma åldersgrupp. Unga kvinnor i åldern 16–25 år har 2,8 gånger högre risk att drabbas av ett allvarligt olycksfall till följd av *rån* jämfört med kvinnor i genomsnitt.

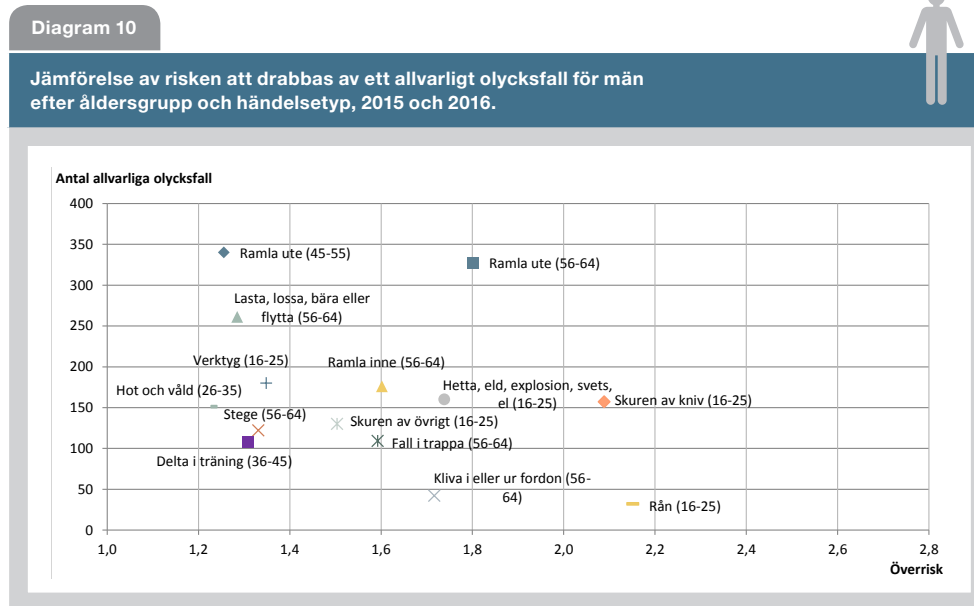
Diagram 9

Jämförelse av risken att drabbas av ett allvarligt olycksfall för kvinnor efter åldersgrupp och händelsetyp, 2015 och 2016.

Även äldre män drabbas oftare av allvarliga olyckor orsakade av fall än män i genomsnitt, vilket framgår av **diagram 10**. Män i åldern 56–64 år har 1,8 gånger högre risk att drabbas av en fallolycka utomhus (*ramla ute*) än män i genomsnitt. Unga män i åldern 16–25 år har en högre risk för olyckor med verktyg. Risken för yngre män att råka ut för olyckor

när de skär sig på en kniv är 2,1 gånger högre jämfört med män i genomsnitt. Risken att skada sig på ett handhållet verktyg eller handhållen maskin är 1,3 gånger högre än genomsnittet för män. Risken för yngre män att drabbas av en olycka på grund av *rån* är 2,2 gånger högre än för män i genomsnitt.

¹För de mest frekventa händelserna för olycksfall har en överrisk som jämför risken med riskerna i genomsnitt tagits fram. Först genom att beräkna en åldersberoende risk för t.ex. kvinnor genom att antalet arbetsolycksfall som beror på en specifik händelsetyp divideras med antalet sysselsatta kvinnor i motsvarande åldersgrupp och därefter genom att beräkna en åldersberoende risk på motsvarande sätt för samtliga kvinnor utan att hänsyn tas till ålder. Kvoten beräknas genom att den åldersspecifika risken divideras med den icke åldersrelaterade risken. Detta innebär att risken för kvinnor i genomsnitt (normalrisken) att drabbas av en olycka med en specifik händelsetyp får värdet 1.

Var på kroppen sker skadorna?

Bild 1 och bild 2 på följande sidor visar i procent (av det totala antalet allvarliga olycksfall) var på kroppen skadorna skett vid allvarliga olycksfall 2015 och 2016. Det finns tydliga könsskillnader i vilka kroppsdelar som skadas.

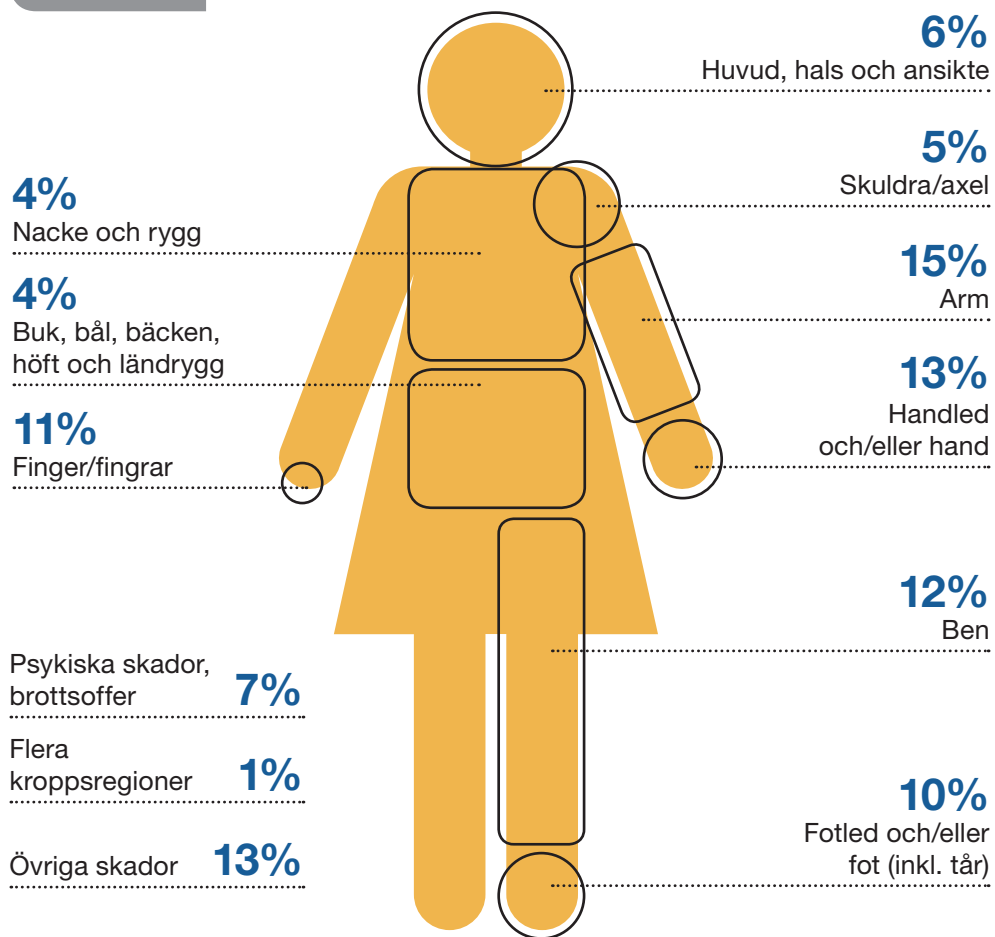
Män skadar sig oftast i fingrarna. För män ledde mer än var femte olycka till någon form av fingerskada. Fingerskador inträffar ofta inom industrin, vid till exempel maskinolyckor. Näst vanligast är skador i hand och handled. Sådana skador inträffar också ofta vid maskin-användning, men även vid arbete med handhållna verktyg, till exempel borrar-maskiner.

Kvinnor skadar oftast armarna. Skadetypen utgör 15 procent av kvinnornas skador. Skador på till exempel underarmen och handleden är vanliga vid de fallolyckor som ofta drabbar personal i yrkesgrupperna *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl., barnskötare och fritidsledare samt förskollärare och fritidspedagoger*. En annan skillnad mellan könen är att kvinnor oftare får psykiska skador efter arbetsolyckor. Det kan till exempel vara stressreaktioner efter hot, våld eller rån. Även vårdpersonal som har utsatts för smittorisk via exempelvis nålstick kan drabbas av stressreaktioner.

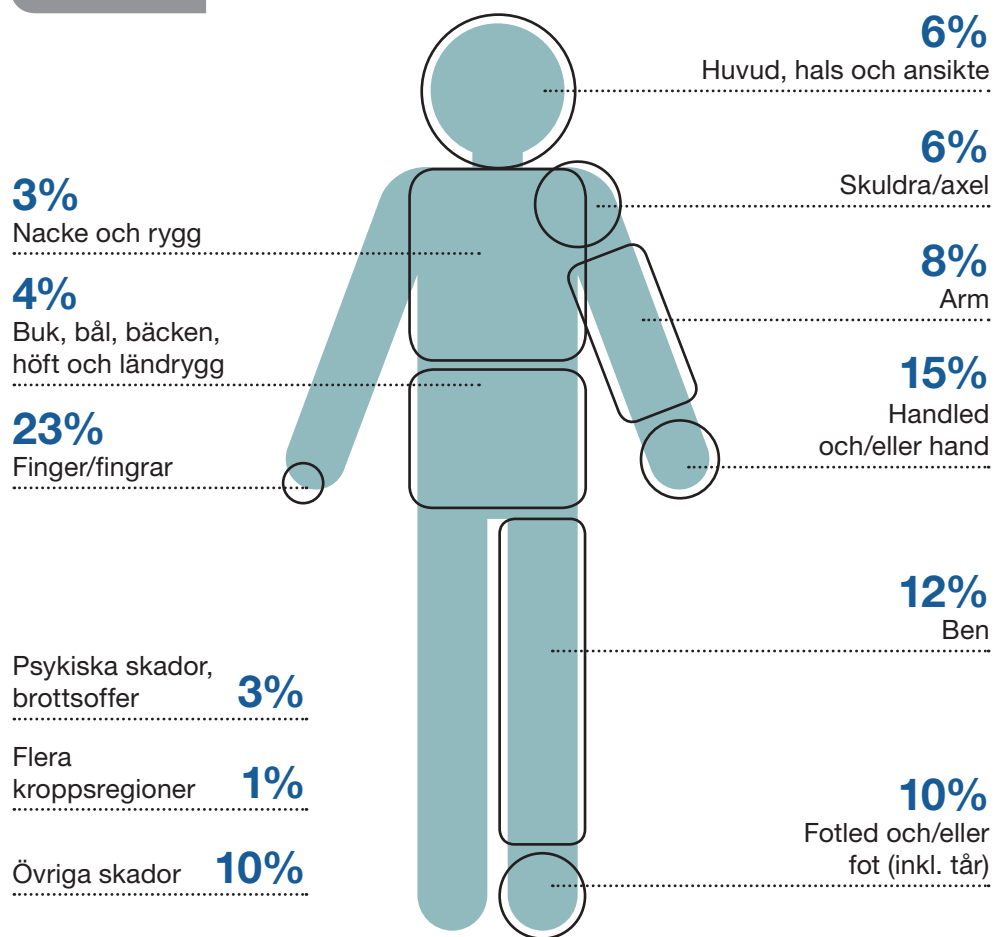
Lokalisation av skada vid allvarliga olycksfall 2015–2016

Bild 1 – Kvinnor

Lokalisation av skada vid allvarliga olycksfall 2015–2016

Bild 2 – Män

VAR PÅ KROPPEN SKER SKADORNA?

Antal allvarliga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta efter län och kön

Diagram 11 redovisar risken, antal allvarliga olyckor per 1 000 sysselsatta män och kvinnor, att drabbas av ett allvarligt olycksfall fördelat efter vilket län den skadade bor i.

År 2016 var risken för män att drabbas av ett allvarligt olycksfall högst i Jönköpings län och i Dalarnas län, där det i genomsnitt inträffade 3,9 allvarliga olyckor per 1 000 sysselsatta. För kvinnor var risken högst i Västernorrlands län och i Gävleborgs län, med 2,4 allvarliga olyckor per 1 000 sysselsatta kvinnor. Lägst risk bland män hade, som tidigare år, personer boende i Stockholms län. Risken för kvinnor var lägst i Jämtlands län och i Stockholms län.

Skillnaderna mellan länen kan delvis förklaras av en skillnad i näringslivsstruktur och av att arbetsmarknaden skiljer sig mellan länen. Men också av skillnader i fördelning av ålder och kön över landet. **Karta 1** visar den totala risken för att råka ut för ett allvarligt olycksfall fördelat efter län.

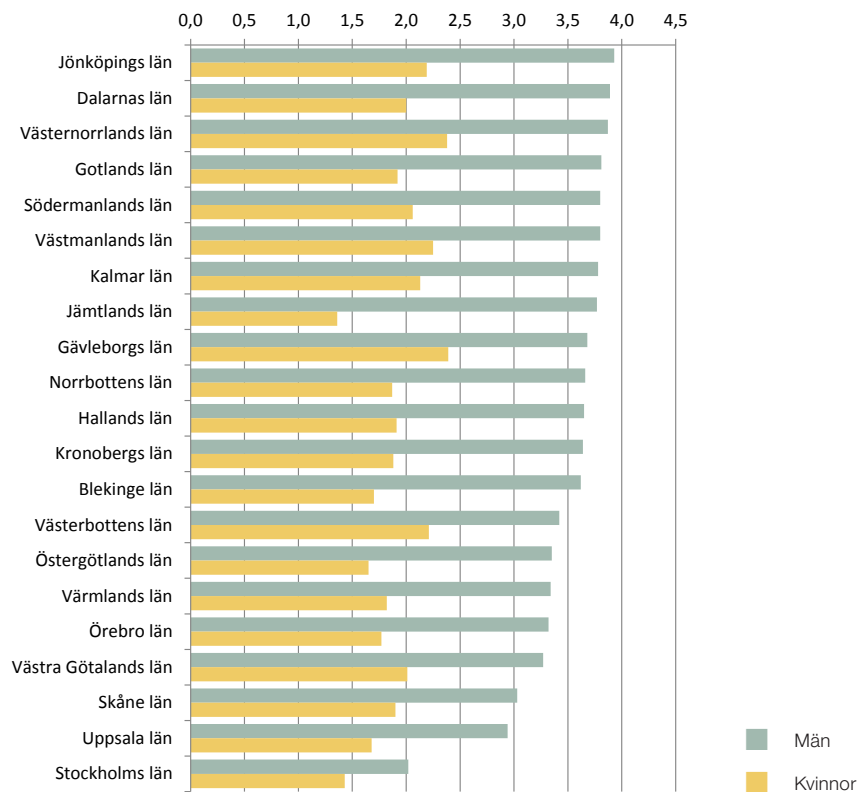
Högst risk att drabbas av ett allvarligt olycksfall hade boende i Västernorrlands län, där 3,1 per 1 000 sysselsatta skadade sig allvarligt år 2016. Likt året innan ligger Jönköpings län och Gävleborgs län högt upp i listan, med en risk på 3,1 olycksfall per 1 000 sysselsatta. Lägst risk hade de boende i Stockholms län, med 1,7 olycksfall per 1 000 sysselsatta.

3.9 2.4 PER 1000

Diagram 11

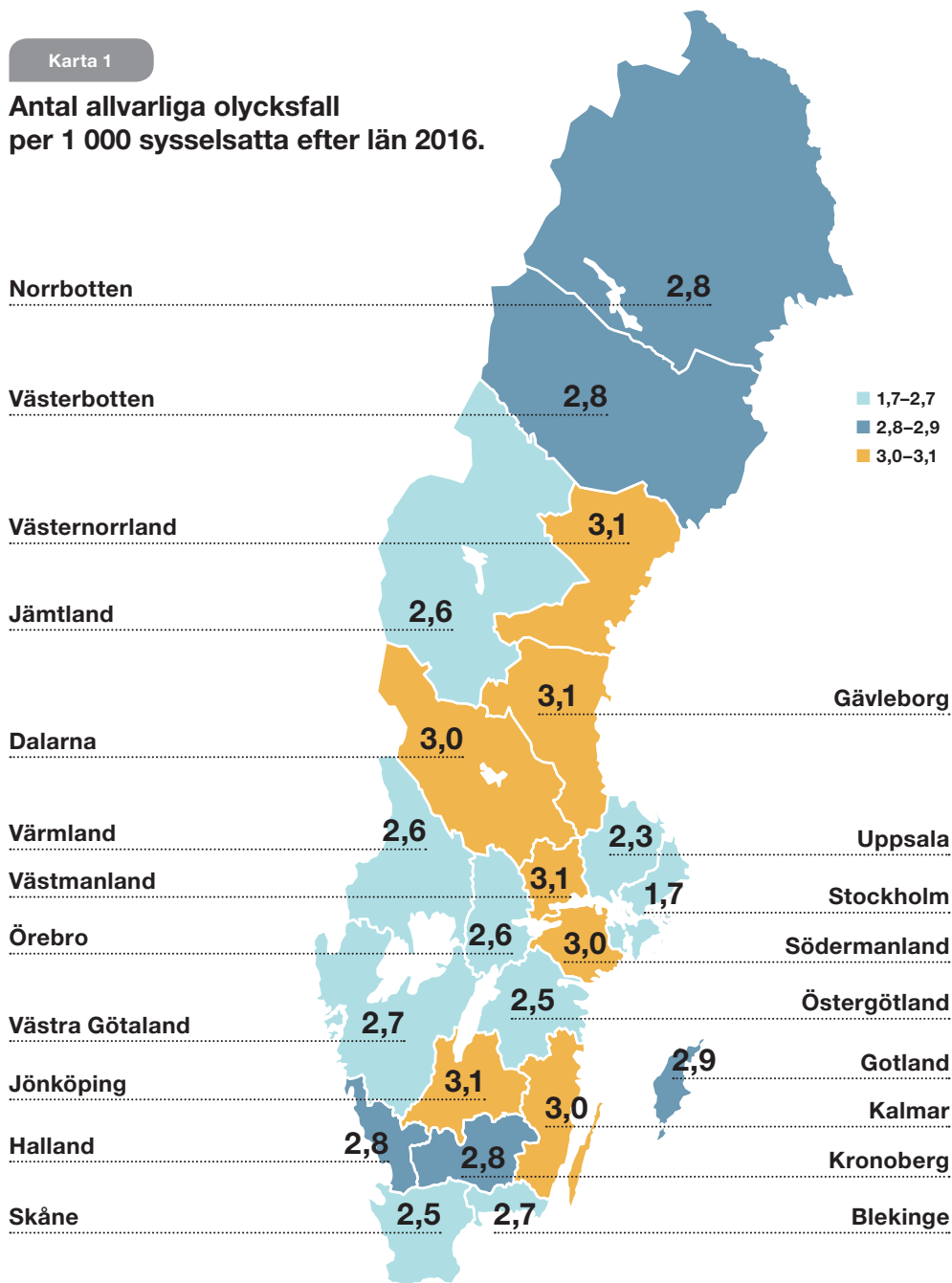

Antal allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta 2016, efter län och kön.

Karta 1

Antal allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta efter län 2016.

Godkända arbetssjukdomar

Statistiken över godkända arbetssjukdomar i detta avsnitt bygger på de arbetssjukdomar som visade sig under perioden 2012 till 2016. Antalet godkända arbetssjukdomar är underskattat, då en arbetssjukdom kan visa sig flera år efter att en person exponerats för skadlig inverkan i arbetet. En relativt stor andel anmälningar kommer in upp till tio år efter det att skadan visade sig. Det gör statistiken svårtolkad.

Tabell 10 visar antalet godkända arbetssjukdomar fördelat på kvinnor respektive män. Fler män än kvinnor drabbas av arbetssjukdomar. En förklaring är att det är vanligare att män arbetar inom yrkesgrupper där antalet godkända arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta är relativt högt. Detta syns också i antalet godkända arbetssjukdomar, där mer än hälften finns inom yrkesgrupperna *metallarbete, betong-, bygg- och anläggningsarbete, övrigt industriellt arbete* och *byggnadsträarbetare*.

Diagram 12 visar arbetssjukdomar bland kvinnor fördelat på diagnoser. Vanligast är *psykiska diagnoser*, vilka orsakade var fjärde arbetssjukdom för kvinnor. De näst vanligaste diagnoserna är *skelettets och rörelseorganens sjukdomar* och *hudens sjukdomar*. Andelen godkända arbetssjukdomar med psykiska diagnoser har ökat något för kvinnor under de senaste åren.

Diagram 13 visar motsvarande uppgifter för män. Den vanligaste sjukdomen bland män är *effekter av vibration* och *karpaltunnelsyndrom* som tillsammans stod för nära hälften av männens godkända arbetssjukdomar. *Karpaltunnelsyndrom* beror i många fall, men inte alltid, på en vibrationskada. Den tredje vanligaste orsaken är *skelettets och rörelseorganens sjukdomar* eller *buller, hörselnedsättning, tinnitus*. Vibrations- och bullerskador är förknippade med arbete inom industrin samt betong-, bygg- och anläggning.

Tabell 10

Antal godkända arbetssjukdomar efter yrkesgrupp och kön, med visandeår 2012–2016.

Yrkesgrupp	Kvinnor	Män
Metallarbeta	71	569
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	9	515
Övrigt industriellt arbete	43	233
Byggnadsträarbetare	<5	264
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m. fl.	5	73
Elektriskt arbete	<5	73
Isolerings- och VVS-montörer	<5	73
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.	64	7
Godshanterings- och lagerarbete, m.m.	10	53
Livsmedelsarbete	19	43
Byggnadsmålare	8	46
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	11	43
Restaurang- och storköksarbete	34	6
Träindustriarbete	6	32
Städare och fönsterputsare	25	12
Sjuksköterskor och barnmorskor	31	<5
Lärare och skollärdare	21	12
Yrkesförare	<5	30
Försäljare inom handel, m.m.	19	7
Tandvårdsarbete	21	<5
Poliser	7	17
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	<5	23
Militärt arbete (endast anställda)	<5	20
Socialt arbete	11	<5
Förskollärare och fritidspedagoger	13	<5
Brevbärare och tidningsdistributörer, m.fl.	10	<5
Barnskötare, fritidsledare, m.fl.	9	<5
Läkare	5	<5
Pappers- och pappersmassearbetare	<5	7
Grafiskt arbete	<5	7
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	6	<5
Brandpersonal	<5	<5
Väktare, ordningsvakter	<5	<5
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	<5	<5
Däckspersonal, lotsar och fartygsbefäl	<5	<5
Övriga yrkesgrupper	129	140
Samtliga yrkesgrupper	602	2 334

Minst 5 arbetsskador per yrkesgrupp.

Diagram 12

Arbetssjukdomar hos kvinnor efter diagnos, med visandeår 2012–2016.

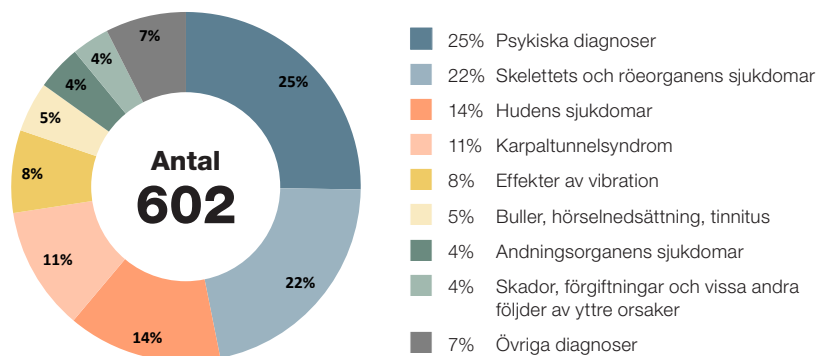
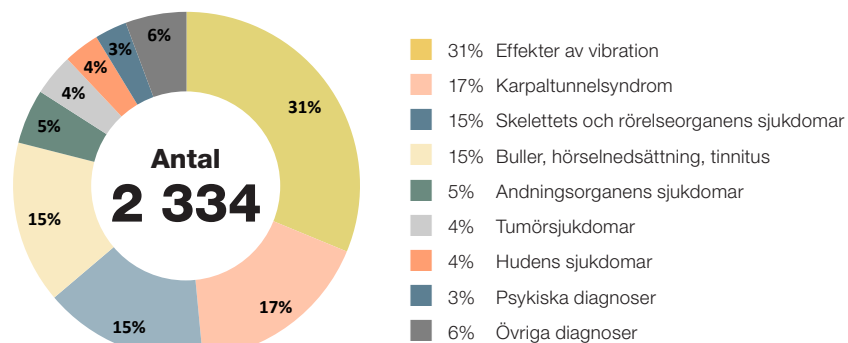

Diagram 13

Arbetssjukdomar hos män efter diagnos, med visandeår 2012–2016.

FAKTA OM ARBETSSJUKDOMAR

En arbetssjukdom är en sjukdom som beror på att en person har utsatts för skadlig inverkan i arbetet. Med skadlig inverkan i arbetet menas att det finns något i arbetsmiljön som påverkar den fysiska eller psykiska hälsan ogynnsamt. Det kan exempelvis vara

- **tungt arbete eller olämpliga arbetsställningar som kan orsaka rygg- eller ledbesvär**
- **ensidigt arbete som kan orsaka muskel- och senskador**
- **farliga ämnen som kan orsaka eksem, allergier, luftvägsbesvär och cancer**
- **psykiskt påfrestande arbetsförhållanden som kan orsaka psykiska besvär eller psykosomatiska sjukdomar, till exempel magsår eller hjärtbesvär**
- **vibrationer som kan skada blodkärl, nerver och leder**
- **buller som kan orsaka hörselskador**

För att AFA Försäkring ska kunna pröva en arbetssjukdom krävs att besvären har kvarstått i minst 180 dagar och att sjukdomen är godkänd av Försäkringskassan som arbetsskada eller finns med på ILO-förteckningen över arbetssjukdomar. ILO är FN:s fackorgan för arbetslivsfrågor.

К. В. З. З. К. 10

LÅNGVARIG SJUK- FRÅNVARO

Avsnittet om långvarig sjukfrånvaro bygger på information om ersättningar från avtalsgruppförsäkringen (AGS och AGS-KL). Försäkringen ger ersättning till den som har sjukpenning (dagersättning) eller har beviljats sjuk- eller aktivitetsersättning (månadsersättning). AGS gäller för arbetare anställda inom Svenskt Näringsliv/LO:s och Kooperationens avtalsområden. AGS-KL gäller för anställda i kommuner, landsting, regioner, Svenska Kyrkan och Pactaföretag.

Tjänstemän inom privat sektor, till exempel banktjänstemän och samtliga anställda i statlig sektor omfattas inte av ersättningarna AGS och AGS-KL. Viss vård- och omsorgspersonal i privat sektor, som exempelvis undersköterskor och barnskötare, omfattas inte heller av AGS och finns därför inte med i statistiken.

Eftersom de anställda som omfattas av AGS och AGS-KL inte är jämförbara saknas det förutsättningar för korrekta jämförelser av långvarig sjukfrånvaro mellan privat och offentlig sektor. När jämförelser trots allt görs mellan avtalsområdena AGS och AGS-KL, är det viktigt att komma ihåg att det är olika grupper som jämförs.

Sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning

Försäkringskassan betalar ut sjukpenning vid sjukdom som medför att den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel. Sjukpenning är en dagsättning som prövas fortlöpande. AFA Försäkring betalar ut en kompletterande ersättning i form av dagsättning till personer med sjukpenning som omfattas av AGS eller AGS-KL. Ersättningen betalas ut till och med dag 360 i sjukperioden.

Försäkringskassan beviljar sjukersättning för personer i åldern 19–64 år om arbetsförmågan är stadigvarande nedsatt, det vill säga nedsättningen bedöms bestå för all överskådlig framtid. Personer i åldern 19–29 år som troligen inte kommer att kunna arbeta heltid på minst ett år på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning beviljas aktivitetsersättning. AFA Försäkring betalar ut månadsersättning till personer med beviljad sjuk- och aktivitetsersättning som omfattas av AGS eller AGS-KL.

Långvarig sjukfrånvaro – innehåll

Nya sjukfall 2006–2016

I detta avsnitt redovisas antalet nya sjukfall under perioden 2006–2016 fördelade efter

- året då sjukfallet började
- sjukfallets längd
- typ av ersättning
- avtalsområde
- kön

Nya sjukfall – ålder, kön och sysselsättning

Avsnittet visar fördelningen mellan antalet långa sjukfall och sysselsättning efter ålder och kön.

Yrke och kön – Kommuner och landsting

I avsnittet visar vi

- antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta efter yrkesgrupp och kön för avtalsområdet
- antal långa sjukfall med psykiska diagnoser per 1 000 sysselsatta efter yrkesgrupp och kön
- medianlängd för sjukfall efter yrkesgrupp

Yrke och kön – arbetare i privat sektor, Svenskt Näringsliv/LO

I avsnittet visar vi

- antal sjukfall fördelat efter yrkesgrupp och kön
- antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta efter yrkesgrupp och kön för avtalsområdet
- ett åldersstandardiserat mått på antalet långa sjukfall per 1 000 sysselsatta
- antal långa sjukfall med psykiska diagnoser per 1 000 sysselsatta efter yrkesgrupp och kön
- medianlängd för sjukfall efter yrkesgrupp

Långvariga sjukfall 2007–2016 efter avtals- område, ålder och kön

Avsnittet visar antalet långvariga sjukfall per 1 000 sysselsatta, efter avtalsområde, ålder och kön 2007–2016.

Psykiska och muskulo- skeletala diagnoser över tid

Avsnittet visar hur de två vanligaste diagnosgrupperna har utvecklats under perioden 2006–2016, fördelat efter avtalsområde och kön.

Sjukfallens fördelning efter avtalsområde, ålder, kön och diagnos

Avsnittet visar antal långa sjukfall efter avtalsområde, ålder, kön och diagnos.

Sjukfall som har medfört månadsersättning efter kön och avtalsområde 2015

Avsnittet visar antalet sjukfall som har medfört månadsersättning för 2015.

Antal sjukfall per 1 000 sysselsatta efter län och kön

Avsnittet visar antalet fall av långvarig sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta fördelat på län och kön.

Nya sjukfall 2006–2016

Tabell 11 redovisar sjukfall som medfört mer än 90 dagars sjukfrånvaro, aktivitets- eller sjukersättning mellan 2006 och 2016 inom avtalsområdet Kommuner och landsting. **Tabell 12** visar motsvarande uppgifter inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO.

Sedan andra halvan av 1990-talet har sjukförsäkringen varit föremål för en rad reformer och förändringar. En av de större förändringarna inträffade den 1 juli 2008, då rehabiliteringskedjan infördes, med striktare regler för beviljande av sjukpenning och sjuk- eller aktivitetsersättning. Det bidrog till en fortsatt minskning av den långvariga sjukfrånvaron under 2008 och 2009. Under 2009 minskade även sysselsättningen, vilket också bidrog till att sjukfrånvaron gick ner.

Efter 2009 började antalet långa sjukfall att öka, en ökning som pågick till och med 2015. År 2016 bröts utvecklingen och de långa sjukfallen minskade med ungefär 5 procent jämfört med 2015. Minskningen var något större för anställda inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO än för anställda inom avtalsområdet Kommuner och landsting. Inom Svenskt Näringsliv/LO var minskningen större för kvinnor än för män. Inom Kommuner och landsting var däremot minskningen större för män än för kvinnor.

Redovisningen av månadsersättning är ofullständig för 2015 och 2016, då beviljandet av aktivitets- eller sjukersättning från Försäkringskassan inte sker förrän alla andra möjligheter är utredda. I och med att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen togs bort 2016, kan beslut om sjukersättning komma att beslutas ännu senare än tidigare.

Tabell 11

Antal nya sjukfall som medför mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning efter insjuknandeår och kön, Kommuner och landsting (antal sysselsatta i Kommuner och landsting 2016: 1,2 miljoner).

Sjukklass	Kön	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mer än 90 sjukdagar	Kvinnor	24 712	21 669	17 752	16 517	19 633	21 578	22 660	26 151	29 391	31 552	30 631
	Män	4 020	3 597	2 959	2 681	3 020	3 162	3 320	3 553	4 005	4 344	4 072
	Total	28 732	25 266	20 711	19 198	22 653	24 740	25 980	29 704	33 396	35 896	34 703
Månadsersättning	Kvinnor	5 134	2 915	1 245	843	1 593	1 550	1 657	2 045	1 394	621	116
	Män	952	661	328	223	353	332	350	384	257	155	41
	Total	6 086	3 576	1 573	1 066	1 946	1 882	2 007	2 429	1 651	776	157
Total	Kvinnor	29 846	24 584	18 997	17 360	21 226	23 128	24 317	28 196	30 785	32 173	30 747
	Män	4 972	4 258	3 287	2 904	3 373	3 494	3 670	3 937	4 262	4 499	4 113
	Total	34 818	28 842	22 284	20 264	24 599	26 622	27 987	32 133	35 047	36 672	34 860

Tabell 12

Antal nya sjukfall som medför mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning efter insjuknandeår och kön, Svenskt Näringsliv/LO (antal sysselsatta i Svenskt Näringsliv/LO 2016: 1,3 miljoner).

Sjukklass	Kön	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mer än 90 sjukdagar	Kvinnor	9 808	8 437	7 387	6 365	8 024	8 827	9 199	10 977	12 519	13 003	12 340
	Män	16 107	14 320	12 975	11 716	12 716	13 307	14 392	16 067	17 443	18 325	17 815
	Total	25 915	22 757	20 362	18 081	20 740	22 134	23 591	27 044	29 962	31 328	30 155
Månadsersättning	Kvinnor	1 994	1 102	503	366	805	732	855	1 113	748	346	111
	Män	3 167	2 039	1 023	751	1 263	1 038	1 222	1 360	1 105	565	173
	Total	5 161	3 141	1 526	1 117	2 068	1 770	2 077	2 473	1 853	911	284
Total	Kvinnor	11 802	9 539	7 890	6 731	8 829	9 559	10 054	12 090	13 267	13 349	12 451
	Män	19 274	16 359	13 998	12 467	13 979	14 345	15 614	17 427	18 548	18 890	17 988
	Total	31 076	25 898	21 888	19 198	22 808	23 904	25 668	29 517	31 815	32 239	30 439

Nya sjukfall – ålder, kön och sysselsättning

Att stigande ålder är en förklaring till ökad risk för långvarig sjukfrånvaro är känt sedan tidigare. **Diagram 14** visar fördelning av antal långa sjukfall och sysselsättning efter ålder och kön inom avtalsområdet Kommuner och landsting. Män utgör 24 procent av sysselsättningen inom Kommuner och landsting och kvinnor 76 procent.

Av alla män som drabbades av ett långvarigt sjukfall 2015 var 66 procent äldre än 45 år. Bland de sysselsatta männen som omfattas av AGS-KL utgör samma åldersgrupp 45 procent. Det finns då en överrisk för långvarigt sjukfall för åldersgrupperna över 45 år. För åldersgrupper yngre än 46 år är det istället underrisker att bli långvarigt sjuk jämfört med andelen sysselsatta i respektive åldersgrupp.

Samma förhållande gäller för kvinnor inom Kommuner och landsting men inte lika påtagligt. Där finns en överrisk för alla åldersgrupper över 45 år. Kvinnor över 45 år utgör 58 procent av dem som blev långvarigt sjuka medan samma

åldersgrupp endast utgör 48 procent av de sysselsatta kvinnorna i den åldersgruppen. Kvinnor mellan 36 och 45 år utgör 23 procent både av de långa sjukfall och av de sysselsatta medan kvinnor under 36 år är underrepresenterade bland sjukfallen.

Diagram 15 visar motsvarande fördelning för avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO. Män utgör 70 procent av sysselsättningen inom Svenskt Näringsliv/LO och kvinnor 30 procent.

Av män med långvarig sjukfrånvaro 2016 var 59 procent 46 år eller äldre, medan denna grupp endast står för 37 procent av sysselsättningen inom detta avtalsområde. För kvinnor inom Svenskt Näringsliv/LO är bilden liknande, men med tillägget att åldersgruppen 36–45 år har en överrepresentation av långa sjukfall jämfört med sysselsättningsandelen i denna grupp. Kvinnor äldre än 35 år står för 48 procent av sysselsättningen, men stod samtidigt för 68 procent av sjukfallen inom avtalsområdet.

Diagram 14

Fördelning av antal långa sjukfall och antal sysselsatta 2016, efter ålder och kön. Kommuner och landsting.

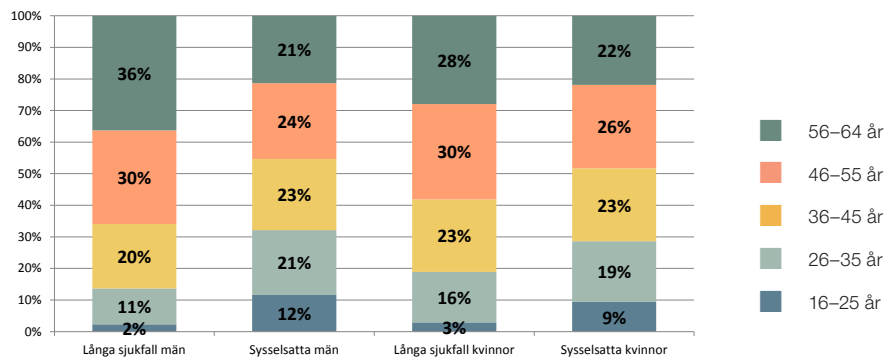
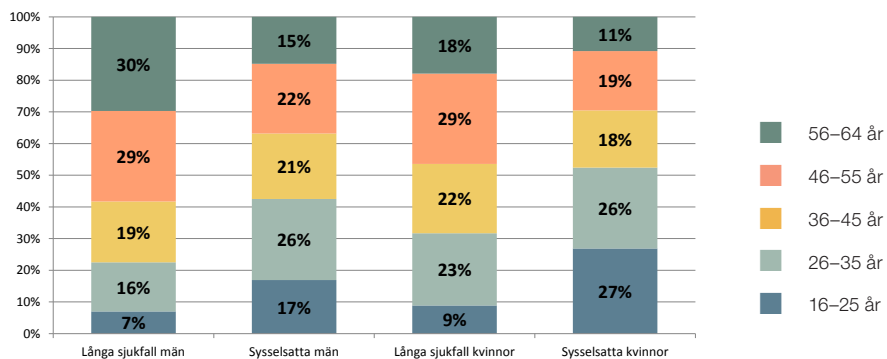

Diagram 15

Fördelning av antal långa sjukfall och antal sysselsatta 2016, efter ålder och kön. Svenskt Näringsliv/LO.

Yrke och kön – Kommuner och landsting

I det här avsnittet presenterar vi statistik för de vanligaste yrkesgrupperna inom Kommuner och landsting.

Tabell 13 till **15** visar antal sjukfall och risken per 1 000 sysselsatta för sjukfall som medfört minst 90 dagars sjukfrånvaro eller sjuk- eller aktivitetsersättning, fördelat på yrkesgrupp inom avtalsområdet Kommuner och landsting. **Tabell 13** innehåller fler yrkesgrupper än **tabell 14** och **tabell 15** då vissa yrkesgrupper är för små för att delas upp per kön.

Kvinnor har en högre risk för långvarig sjukfrånvaro i alla yrken och på totalnivå en mer än dubbelt så hög risk som män. Den totala risken för samtliga yrkesgrupper inom Kommuner och landsting har minskat mellan 2015 och 2016 för både kvinnor och män. Den procentuella minskningen är nästan dubbelt så stor för män som för kvinnor.

De tre yrkesgrupper som för både kvinnor och män har högst risk för långvarig sjukfrånvaro är *yrkesförare, jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete samt fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.* Dessa yrkesgrupper är förhållandevis små inom Kommuner och landsting.

Den största yrkesgruppen bland kvinnor med både hög risk och många sjukfall är *undersköterskor, vårdbiträden och personliga assistenter, m.fl.* Även för män har denna yrkesgrupp många sjukfall och högre risk än andra grupper inom Kommuner och landsting.

Läkare har jämfört med övriga vårdyrken inom Kommuner och landsting låg risk för långvarig sjukfrånvaro men är det enda vårdyrket där risken ökade mellan 2015 och 2016.

Tabell 13

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta 2015–2016, samt antal långa sjukfall 2016 per yrkesgrupp. Kommuner och landsting, kvinnor och män. Sorterat efter risk 2016.

Yrkesgrupp	Risk 2015	Risk 2016	Antal långa sjukfall 2016
Yrkesföreare	31,0	41,4	173
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.	40,7	38,2	11 618
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	43,7	37,7	200
Tandvårdsarbete	36,2	35,7	446
Restaurang- och storköksarbete	35,9	35,5	1 190
Socialt arbete	37,7	35,1	1 976
Städare och fönsterputsare	40,9	34,7	670
Kontors- och kundserviceyrken	37,5	33,5	1 807
Förskollärare och fritidspedagoger	37,2	33,4	2 621
Sjuksköterskor och barnmorskor	32,8	31,8	3 062
Barnskötare, fritidsledare, m.fl.	31,5	29,3	2 835
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	30,9	29,1	548
Fastighetsskötare, expeditivakter, renhållningsarbetare, m.fl.	32,4	26,6	631
Metallarbeta	19,8	24,8	51
Chefsyrken	20,7	21,1	806
Lärare och skolledare	20,4	18,8	2 727
Brandpersonal	19,8	17,8	89
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	12,9	16,6	71
Ingenjörer och tekniker	18,5	16,1	153
Godshanterings- och lagerarbete, m. m.	12,6	16,1	51
Läkare	14,8	15,9	485
Väktare, ordningsvakter	17,0	15,2	50
Övriga yrkesgrupper			2 600
Samtliga yrkesgrupper	31,6	29,7	34 860

Minst 10 sjukfall per yrkesgrupp.

Tabell 14

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta 2015–2016, samt antal långa sjukfall 2016 per yrkesgrupp.
Kommuner och landsting, kvinnor. Sorterat efter risk 2016.

Yrkesgrupp	Risk 2015	Risk 2016	Antal långa sjukfall 2016
Yrkesförare	48,3	67,1	47
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	47,6	58,7	82
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	56,4	46,6	181
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.	44,1	41,9	10 874
Socialt arbete	42,2	40,1	1776
Restaurang- och storköksarbete	39,0	38,4	1091
Tandvårdsarbete	38,5	38,1	423
Städare och fönsterputsare	43,8	37,2	621
Kontors- och kundserviceyrken	39,7	35,9	1 733
Förskollärare och fritidspedagoger	38,9	35,2	2 525
Barnskötare, fritidsledare, m.fl.	36,2	34,5	2 666
Sjuksköterskor och barnmorskor	34,5	33,8	2 881
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	32,8	31,3	520
Godshanterings- och lagerarbete, m. m.	24,4	26,2	17
Chefsyrken	25,6	25,8	644
Läkare	21,4	22,0	355
Lärare och skolledare	23,0	21,9	2 282
Ingenjörer och tekniker	23,9	21,9	63
Väktare, ordningsvakter	20,4	19,4	36
Övriga yrkesgrupper			1 930
Samtliga yrkesgrupper	36,3	34,5	30 747

Minst 10 sjukfall per yrkesgrupp.

Tabell 15

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta 2015–2016, samt antal långa sjukfall 2016 per yrkesgrupp.
Kommuner och landsting, män. Sorterat efter risk 2016.

Yrkesgrupp	Risk 2015	Risk 2016	Antal långa sjukfall 2016
Yrkesförare	26,9	36,2	126
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	42,1	30,2	118
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	27,8	22,6	450
Restaurang- och storköksarbete	17,0	19,4	99
Städare och fönsterputsare	19,3	18,6	49
Tandvårdsarbete	17,8	16,8	23
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.	19,7	16,7	744
Socialt arbete	19,1	16,7	200
Sjuksköterskor och barnmorskor	19,8	16,5	181
Förskollärare och fritidspedagoger	18,6	14,5	96
Ingenjörer och tekniker	16,2	13,6	90
Godshanterings- och lagerarbete, m. m.	8,9	13,5	34
Kontors- och kundserviceyrken	18,1	13,1	74
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	15,6	12,5	28
Chefsyrken	11,6	12,3	162
Lärare och skolledare	13,5	10,9	445
Väktare, ordningsvakter	12,3	9,8	14
Läkare	7,5	9,0	130
Barnskötare, fritidsledare, m.fl.	11,0	8,7	169
Övriga yrkesgrupper			881
Samtliga yrkesgrupper	16,4	14,6	4 113

Minst 10 sjukfall per yrkesgrupp.

Diagram 16 och **diagram 17** visar andelen sjukfall av totalen fördelat på de vanligaste yrkesgrupperna för kvinnor respektive män inom avtalsområdet Kommuner och landsting.

Diagram 16 visar att yrkesgrupperna *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m. fl., sjuksköterskor och barnmorskor, förskollärare och fritidspedagoger* och *barnskötare, fritidsledare, m.fl.* stod för 61 procent av de långa sjukfallen inom avtalsområdet. Inkluderar man även *lärare och skolledare* och yrken inom *socialt arbete* så utgör dessa grupper 74 procent av kvinnornas långa sjukfall inom avtalsområdet.

I diagram 17, med motsvarande fördelning på yrkesgrupper och män, är bilden inte lika tydlig, främst beroende på att yrkesgruppen *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.*, inte är lika dominerande som för kvinnor. De yrkesgrupper som representerar den största andelen av männens långa sjukfall är *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl., fastighets-skötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl. och lärare och skolledare*. Dessa tre yrkeskategorier stod för 40 procent av männens långa sjukfall. Utöver dessa tre yrkesgrupper utgjorde ingen annan yrkesgrupp mer än 5 procent av männens långa sjukfall inom Kommuner och landsting.

Diagram 16

Nya långa sjukfall/månadsersättning för kvinnor 2016, efter yrkesgrupp, Kommuner och landsting.

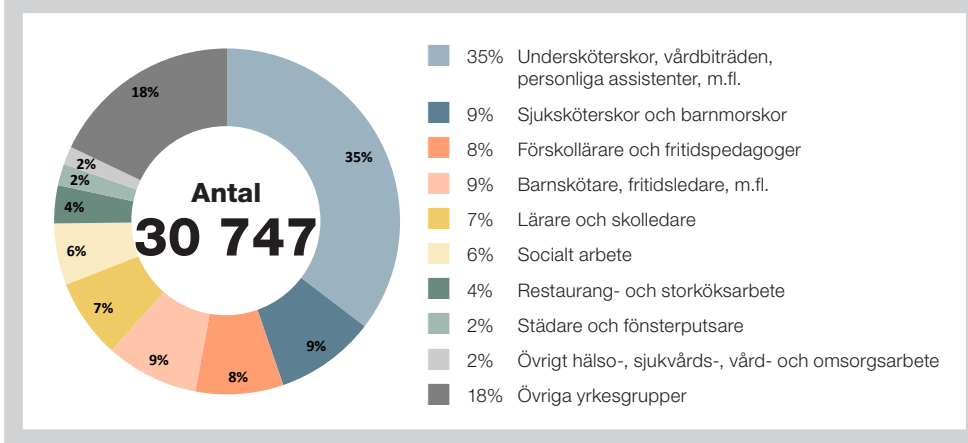
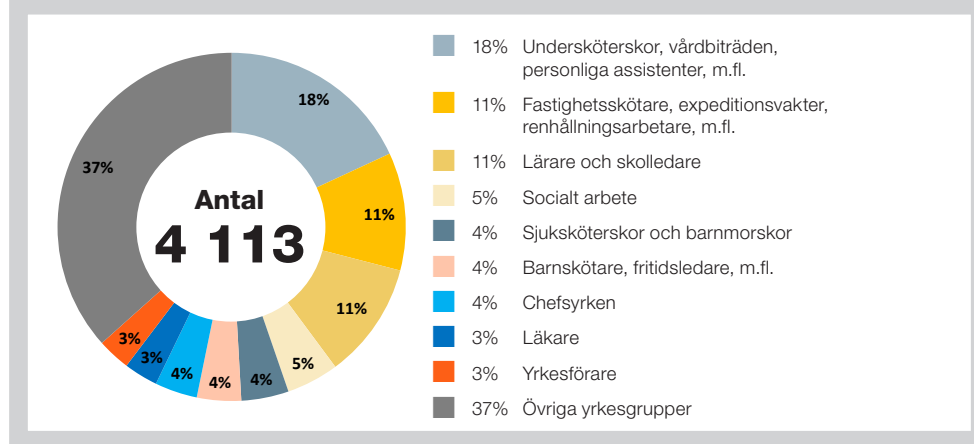

Diagram 17

Nya långa sjukfall/månadsersättning för män 2016, efter yrkesgrupp, Kommuner och landsting.

Risken att bli långvarigt sjukfrånvarande skiljer sig mellan kön och åldersgrupper. Äldre drabbas generellt i högre grad än yngre, och kvinnor i högre grad än män, av att bli långvarigt sjukfrånvarande. Den totala risken för en yrkesgrupp kan vara missvisande om åldersfördelningen är ojämn. En yrkesgrupp med en hög andel yngre anställda har då troligtvis en låg risk. För att kompensera för detta görs en så kallad åldersstandardisering. En åldersstandardisering bidrar till att

jämförelser av risk för långvarig sjukfrånvaro mellan yrkesgrupper blir mer rättvisande.

Diagram 18 och diagram 19 visar åldersstandardiseringen för kvinnor respektive män. För kvinnor inom avtalsområdet får standardiseringen inte några större effekter. För män däremot får flera av yrkesgrupperna med högst risk för långvarig sjukfrånvaro markant lägre risk med åldersstandardiseringen.

Diagram 18

Risk samt ålderstandardiserad risk för långvarig sjukfrånvaro för kvinnor inom Kommuner och landsting 2016.

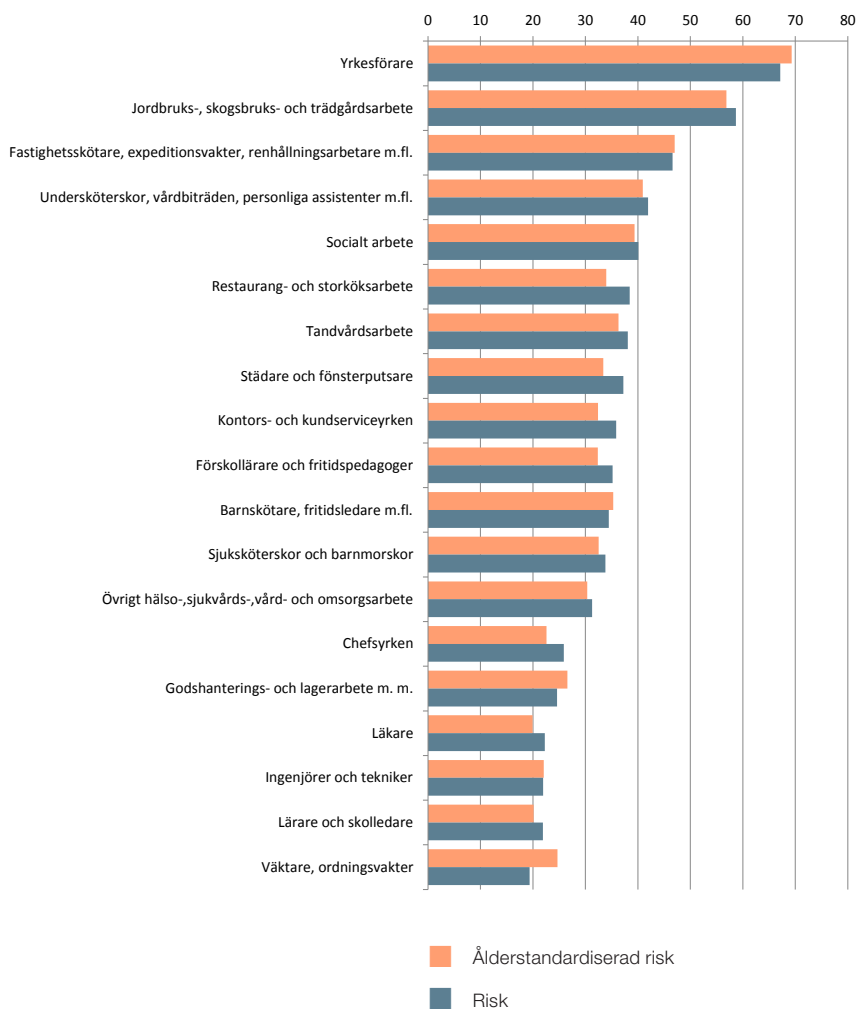

Diagram 19

Risk samt ålderstandardiserad risk för långvarig sjukfrånvaro för män inom Kommuner och landsting 2016.

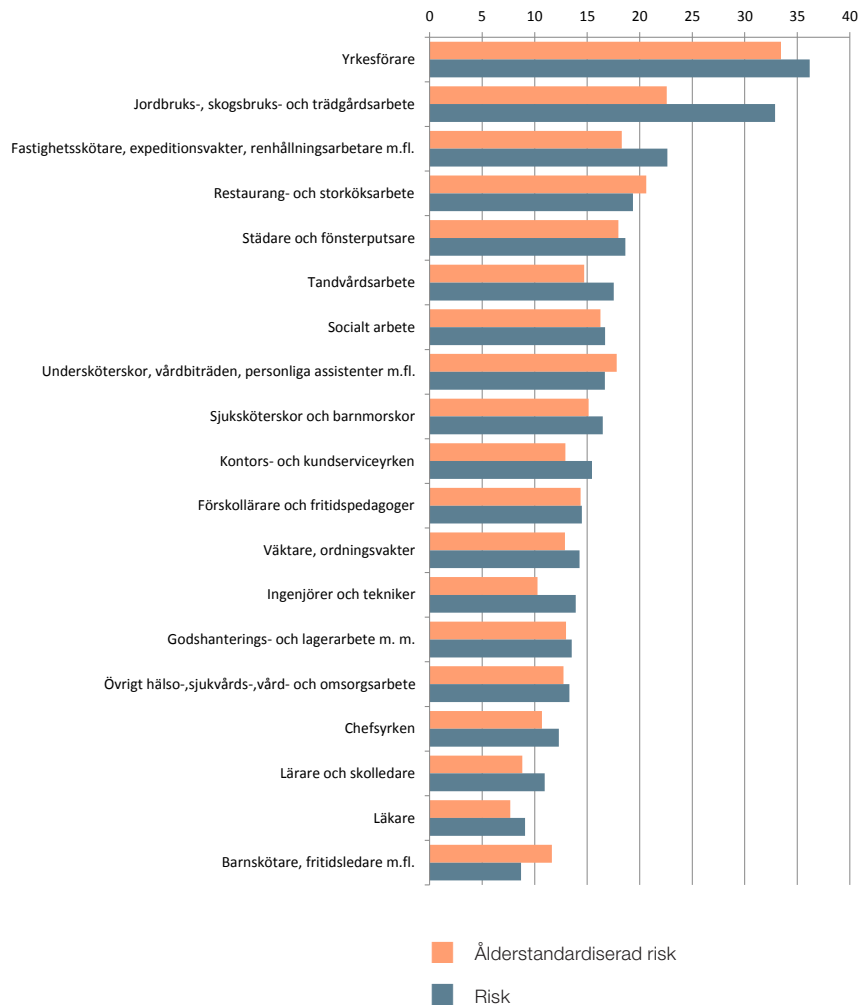

Diagram 20 presenterar risken för att råka ut för en långvarig sjukfrånvaro på grund av en *psykisk diagnos* fördelat på yrke och kön. Inom avtalsområdet ser vi att risken att råka ut för ett sjukfall med *psykisk diagnos*, med något undantag, är minst dubbelt så hög för kvinnor, oavsett yrkestillhörighet. I vissa yrkesgrupper, som *barnskötare, fritidsledare, m.fl.* och *förskollärare och fritidspedagoger*, är risken mer än tre gånger så hög för kvinnor som för män.

I tabell 16 till 18 redovisas medianlängd för de sjukfall som varat i mer än 90 dagar eller lett till månadsersättning uppdelat på det år då sjukfrånvaron påbörjades och yrkesgrupp. Medianlängd innebär den sjukfallslängd då hälften av dessa sjukfall avslutats och hälften fortfarande pågår.

Sjukfall som har lett till månadsersättning har vid denna medianberäkning räknats som att de blev 360 dagar långa, samma längd som den maximala sjukfrånvaro som AFA Försäkring utbetalar dag ersättning för. I praktiken pågår de allra flesta månadsersättningsärenden betydligt längre än 360 dagar men för medianberäkningen saknar detta betydelse, då mer än hälften av sjukfallen för så gott som samtliga yrkesgrupper avslutas innan dag 360.

När man läser tabellerna bör man ha i åtanke att de redovisade medianlängderna inte avser samtliga sjukfall inom de olika yrkesgrupperna utan endast de sjukfall som varat i mer än 90 dagar. De flesta sjukfall avslutas redan innan de blivit så långa. Anledningen till att de redovisade medianlängderna inte inkluderar sjukfall kortare än 91 dagar är att AGS-KL i normala fall börjar utbetalas från dag 91 vid sjukfrånvaro. Tabellerna är sorterade efter medianlängd 2016, med de yrkesgrupper som har högst medianlängd överst i tabellerna.

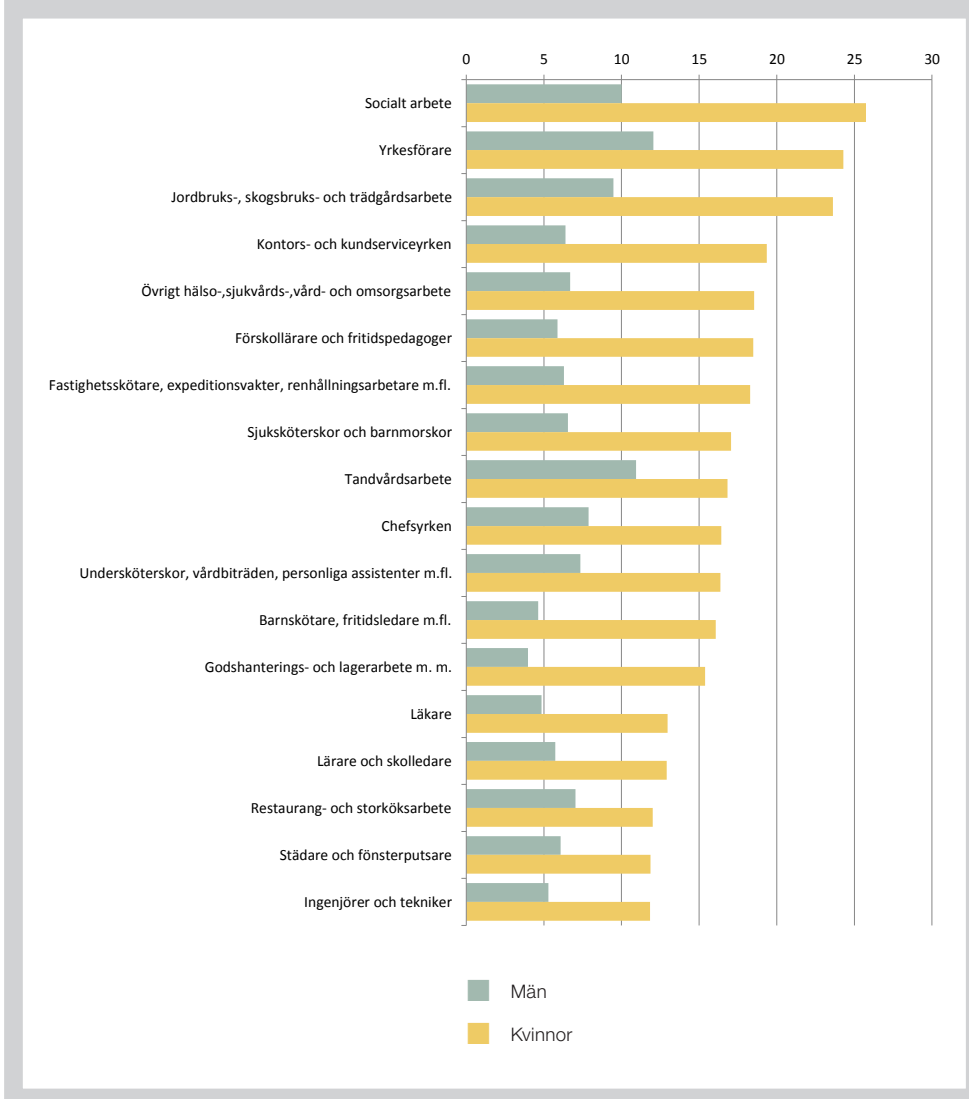
Två yrkesgrupper med hög medianlängd men låg risk för långvarig sjukfrånvaro är *läkare* och *chefsyrken*. Dessa yrkesgrupper blir alltså förhållandevis sällan långvarigt sjukskrivna men när de väl blir det blir deras sjukfall ofta långa. En hög andel *psykiska diagnoser* bland sjukfallen inom dessa yrken är en förklaring då *psykiska diagnoser* ofta resulterar i långa sjukskrivningar.

Ser man till samtliga yrkesgrupper inom Kommuner och landsting har kvinnor högre medianvärde än män, med en mediansjukfrånvarolängd på 245 dagar för kvinnor mot 236 dagar för män. För både kvinnor och män har medianlängden minskat kraftigt mellan 2015 och 2016. En viktig förklaring till detta är att fler sjukfall avslutas vid dag 180, då Försäkringskassan prövar arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden.

Diagram 20

Antal långa sjukfall med psykiska diagnoser per 1 000 sysselsatta 2016 efter yrkesgrupp och kön, Kommuner och landsting.

Tabell 16

Medianlängd för sjukfall som varat i minst 90 dagar eller lett till månadsersättning 2015 och 2016, med yrkesgrupper sorterade enligt median 2016. Kommuner och landsting, kvinnor och män.

Yrkesgrupp	Median 2015	Median 2016	Antal långa sjukfall 2016
Kontors- och kundserviceyrken	318	273	1 807
Socialt arbete	329	271	1 976
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	319	263	548
Chefsyrken	283	261	806
Läkare	336	259	485
Lärare och skolledare	293	256	2 727
Ingenjörer och tekniker	301	254	153
Tandvårdsarbete	249	253	446
Förskollärare och fritidspedagoger	298	252	2 621
Sjuksköterskor och barnmorskor	297	251	3 062
Barnskötare, fritidsledare, m.fl.	288	247	2 835
Fastighetsskötare, expeditivsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	276	239	631
Godshanterings- och lagerarbete, m. m.	308	238	51
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.	287	229	11 618
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	267	225	200
Städare och fönsterputsare	271	214	670
Restaurang- och storköksarbete	273	209	1 190
Yrkesförare	240	206	173
Väktare, ordningsvakter	270	193	50
Metallarbeta	245	192	51
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	210	180	71
Brandpersonal	179	180	89
Övriga yrkesgrupper			2 601
Samtliga yrkesgrupper	293	245	34 860

Minst 10 sjukfall per yrkesgrupp.

Tabell 17

Medianlängd för sjukfall som varat i minst 90 dagar eller lett till månadsersättning 2015 och 2016, med yrkesgrupper sorterade enligt median 2016. Kommuner och landsting, kvinnor.

Yrkesgrupp	Median 2015	Median 2016	Antal långa sjukfall 2016
Ingenjörer och tekniker	309	280	63
Socialt arbete	332	274	1 776
Kontors- och kundserviceyrken	319	273	1 733
Läkare	337	268	355
Övrigt hälso-, sjukvårds-,vård- och omsorgsarbete	318	267	520
Godshanterings- och lagerarbete, m. m.	197	263	17
Chefsyrken	289	262	644
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	276	259	181
Lärare och skolledare	291	258	2 282
Tandvårdsarbete	248	254	423
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	263	253	82
Sjuksköterskor och barnmorskor	299	252	2 881
Förskollärare och fritidspedagoger	299	250	2 525
Barnskötare, fritidsledare, m.fl.	290	246	2 666
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.	286	229	10 874
Väktare, ordningsvakter	270	216	36
Restaurang- och storköksarbete	273	215	1 091
Städare och fönsterputsare	270	212	621
Yrkesförare	289	211	47
Övriga yrkesgrupper			1 931
Samtliga yrkesgrupper	294	245	30 747

Minst 10 sjukfall per yrkesgrupp.

Tabell 18

Medianlängd för sjukfall som varat i minst 90 dagar eller lett till månadsersättning 2015 och 2016, med yrkesgrupper sorterade enligt median 2016. Kommuner och landsting, män.

Yrkesgrupp	Median 2015	Median 2016	Antal långa sjukfall 2016
Förskollärare och fritidspedagoger	274	313	96
Kontors- och kundserviceyrken	298	262	74
Läkare	319	256	130
Chefsyrken	249	253	162
Barnskötare, fritidsledare, m.fl.	260	252	169
Lärare och skolledare	298	247	445
Socialt arbete	320	245	200
Sjuksköterskor och barnmorskor	274	245	181
Tandvårdsarbete	258	245	23
Godshanterings- och lagerarbete, m. m.	350	236	34
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.	293	236	744
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	360	232	28
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	276	229	450
Ingenjörer och tekniker	299	225	90
Städare och fönsterputsare	293	218	49
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	268	216	118
Yrkesförare	226	197	126
Restaurang- och storköksarbete	272	167	99
Väktare, ordningsvakter	250	157	14
Övriga yrkesgrupper			881
Samtliga yrkesgrupper	278	236	4 113

Minst 10 sjukfall per yrkesgrupp.

Yrke och kön – arbetare i privat sektor, Svenskt Näringsliv/LO

I det här avsnittet presenterar vi statistik för de vanligaste yrkesgrupperna inom Svenskt Näringsliv/LO.

Tabell 19 till 21 visar antalet sjukfall och risk per 1 000 sysselsatta för sjukfall som lett till minst 90 dagars sjukfrånvaro eller sjuk- eller aktivitetsersättning, fördelat på yrke inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO. **Tabell 19** innehåller fler yrkesgrupper än **tabell 20** och **tabell 21** då vissa yrkesgrupper är för små för att delas upp på kön.

Kvinnor har en högre risk för långvarig sjukfrånvaro än män i alla yrkesgrupper utom *fastighetskötare, expeditivsvakter,*

renhållningsarbetare, m.fl. Den totala risken för samtliga yrkesgrupper inom Svenskt Näringsliv/LO har minskat mellan 2015 och 2016 för både kvinnor och män.

Tre yrkesgrupper som för både kvinnor och män har bland de högsta riskerna för långvarig sjukfrånvaro är *övrigt industriellt arbete, livsmedelsarbete* och *byggnadsmålare*.

Försäljare inom handel, m.m. och *restaurang- och storsköksarbete* har bland de lägsta riskerna för både kvinnor och män.

Tabell 19

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta 2015–2016, samt antal långa sjukfall 2016 per yrkesgrupp. Svenskt Näringsliv/LO, kvinnor och män. Sorterat efter risk 2016.

Yrkesgrupp	Risk 2015	Risk 2016	Antal långa sjukfall 2016
Städare och fönsterputsare	41,3	40,7	2 449
Övrigt industriellt arbete	45,2	39,6	3 550
Livsmedelsarbete	35,9	35,6	848
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	37,2	32,6	223
Byggnadsmålare	28,5	30,1	407
Träindustriarbete	32,4	29,9	588
Yrkesförare	28,3	26,8	2 534
Godshanterings- och lagerarbete, m.m.	28,5	26,3	2 665
Brevbärare och tidningsdistributörer, m.fl.	25,7	23,0	150
Personliga assistenter	23,3	22,0	1 103
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	22,4	21,9	2 023
Byggnadsträarbetare	22,7	21,4	1 072
Pappers- och pappersmassearbetare	18,7	19,8	233
Metallarbeta	17,5	19,0	3 010
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	20,7	16,8	1 027
Isolerings och VVS-montörer	17,1	15,7	394
Försäljare inom handel, m.m.	16,7	15,6	3 708
Väktare, ordningsvakter	16,6	14,8	282
Grafiskt arbete	14,4	14,5	116
Elektriskt arbete	14,4	14,3	710
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	16,1	13,1	93
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	12,1	11,7	422
Restaurang- och storköksarbete	11,6	10,8	1 177
Övriga yrkesgrupper			1 655
Samtliga yrkesgrupper	23,9	22,7	30 439

Minst 10 sjukfall per yrkesgrupp.

Tabell 20

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta 2015–2016, samt antal långa sjukfall 2016 per yrkesgrupp.
Svenskt Näringsliv/LO, kvinnor. Sorterat efter risk 2016.

Yrkesgrupp	Risk 2015	Risk 2016	Antal långa sjukfall 2016
Livsmedelsarbete	55,6	56,7	461
Övrigt industriellt arbete	64,4	56,4	1 267
Yrkesförare	57,5	55,2	441
Byggnadsmålare	48,9	54,9	55
Byggnadsträarbetare	67,5	54,9	38
Träindustriarbete	63,1	52,4	136
Städare och fönsterputsare	47,0	47,6	1 875
Godshanterings- och lagerarbete, m.m.	49,9	43,2	843
Brevbärare och tidningsdistributörer, m.fl.	46,0	42,6	64
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	48,8	41,2	155
Elektriskt arbete	38,9	37,6	44
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	29,1	36,5	77
Metallarbete	28,5	34,2	477
Pappers- och pappersmassarbetare	25,4	32,9	65
Väktare, ordningsvakter	24,0	26,4	146
Personliga assistenter	27,7	25,8	924
Grafiskt arbete	17,1	21,8	40
Försäljare inom handel, m.m.	21,9	20,4	3 059
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	18,5	16,1	151
Restaurang- och storköksarbete	15,1	14,4	814
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	20,3	13,7	204
Övriga yrkesgrupper			1 115
Samtliga yrkesgrupper	32,3	30,4	12 451

Minst 10 sjukfall per yrkesgrupp.

Tabell 21

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta 2015–2016, samt antal långa sjukfall 2016 per yrkesgrupp.
Svenskt Näringsliv/LO, män. Sorterat efter risk 2016.

Yrkesgrupp	Risk 2015	Risk 2016	Antal långa sjukfall 2016
Övrigt industriellt arbete	38,8	34,0	2 283
Byggnadsmålare	26,9	28,1	352
Städare och fönsterputsare	30,2	27,7	574
Träindustriarbete	27,7	26,5	452
Livsmedelsarbete	25,9	24,7	387
Yrkesföreare	25,7	24,1	2 093
Godshanterings- och lagerarbete, m.m.	23,4	22,3	1 822
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	23,5	22,1	68
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	22,3	21,6	1 946
Byggnadsträarbetare	22,1	21,0	1 034
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	20,8	17,8	823
Metallarbete	16,4	17,5	2 533
Brevbärare och tidningsdistributörer, m.fl.	19,2	17,2	86
Pappers- och pappersmassearbetare	17,3	17,1	168
Elektriskt arbete	13,7	13,7	666
Personliga assistenter	12,0	12,5	179
Grafiskt arbete	13,5	12,3	76
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	9,9	10,2	271
Väktare, ordningsvakter	13,1	10,0	136
Försäljare inom handel, m.m.	8,0	7,4	649
Restaurang- och storköksarbete	7,6	6,9	363
Övriga yrkesgrupper			1 027
Samtliga yrkesgrupper	20,2	19,2	17 988

Minst 10 sjukfall per yrkesgrupp.

Diagram 21 och **diagram 22** visar andelen sjukfall av totalen fördelat på yrkesgrupper för kvinnor respektive män inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO.

Diagram 21 visar att yrkesgrupperna *försäljare inom detaljhandeln, städare och fönsterputsare och övrigt industriellt arbete* står för hälften av de långa sjukfallen inom avtalsområdet. Inkluderar man även *personliga assistenter, godshantering- och lagerarbete* samt *restaurang och storköksarbete* kommer man upp i

70 procent av kvinnornas långa sjukfall inom avtalsområdet.

Diagram 22 visar motsvarande fördelning för yrkesgrupper för män. Sjukfallen är inte lika koncentrerade till ett fåtal stora yrkesgrupper som de är för kvinnor. De yrkesgrupper som representerar den största andelen av männens långa sjukfall är *metallarbete, övrigt industriellt arbete, yrkesförare* och *betong-, bygg- och anläggningsarbete*. Dessa fyra yrkeskategorier står för hälften av männens långa sjukfall.

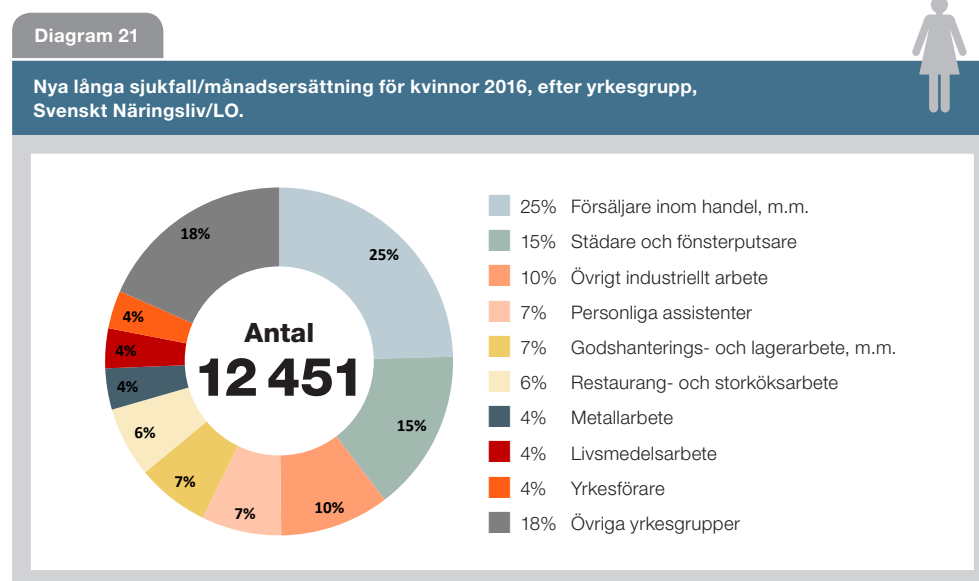

Diagram 22

Nya långa sjukfall/månadsersättning för män 2016, efter yrkesgrupp, Svenskt Näringsliv/LO.

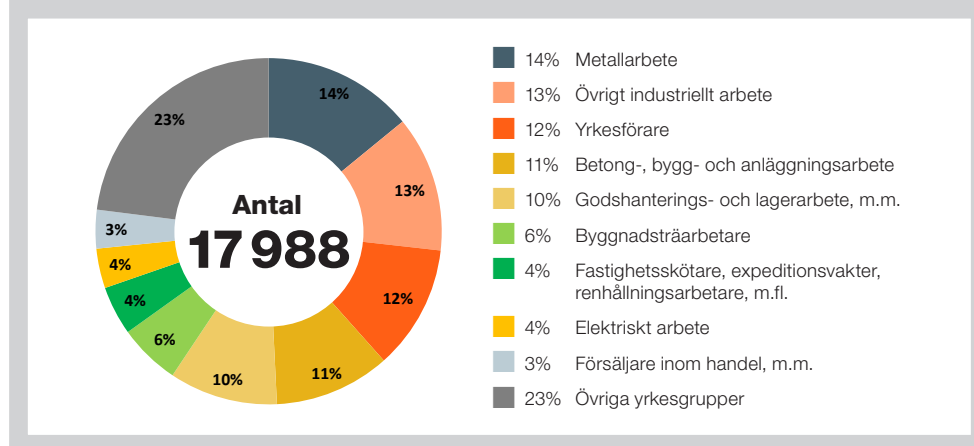

Diagram 23 och **diagram 24** visar den åldersstandardiserade risken för långvarig sjukfrånvaro för olika yrkeskategorier inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO för kvinnor och män.

Risken för långvarig sjukfrånvaro skiljer sig mellan kön och åldersgrupper. Äldre drabbas generellt i högre grad än yngre, och kvinnor i högre grad än män, av att bli långvarigt sjukfrånvarande. Den totala risken för en yrkesgrupp kan vara missvisande om åldersfördelningen är ojämn. En yrkesgrupp med en hög andel yngre anställda har då troligtvis en låg risk. För att kompensera för detta görs en så kallad åldersstandardisering. En åldersstandardisering bidrar till att jämförelser av risk mellan yrkesgrupper blir mer rättvisande.

Diagram 23 visar åldersstandardiseringen för kvinnor. För yrkesgrupper där många kvinnor arbetar ser vi att bilden av sjukfrånvaron blir annorlunda i ett par yrkesgrupper med en åldersstandardisering. Det är främst kvinnor inom *restaurang- och storköksarbete* och *försäljare inom handel, m.m.* som får högre risk för långa sjukfall.

Diagram 24 visar motsvarande standardisering för män. För yrkesgrupper där många män arbetar blir effekten av åldersstandardiseringen tydlig. Även för män ser vi den största effekten i gruppen *restaurang- och storköksarbete*, men också yrken som *städare och fönsterputsare* och *livsmedelsarbete* får högre risk med en åldersstandardisering. En omvänd effekt ser vi hos *yrkesföreare* och *pappers- och pappersmassarbetare*.

Diagram 23

Risk och ålderstandardiserad risk för långvarig sjukfrånvaro för kvinnor inom Svenskt Näringsliv/LO 2016.

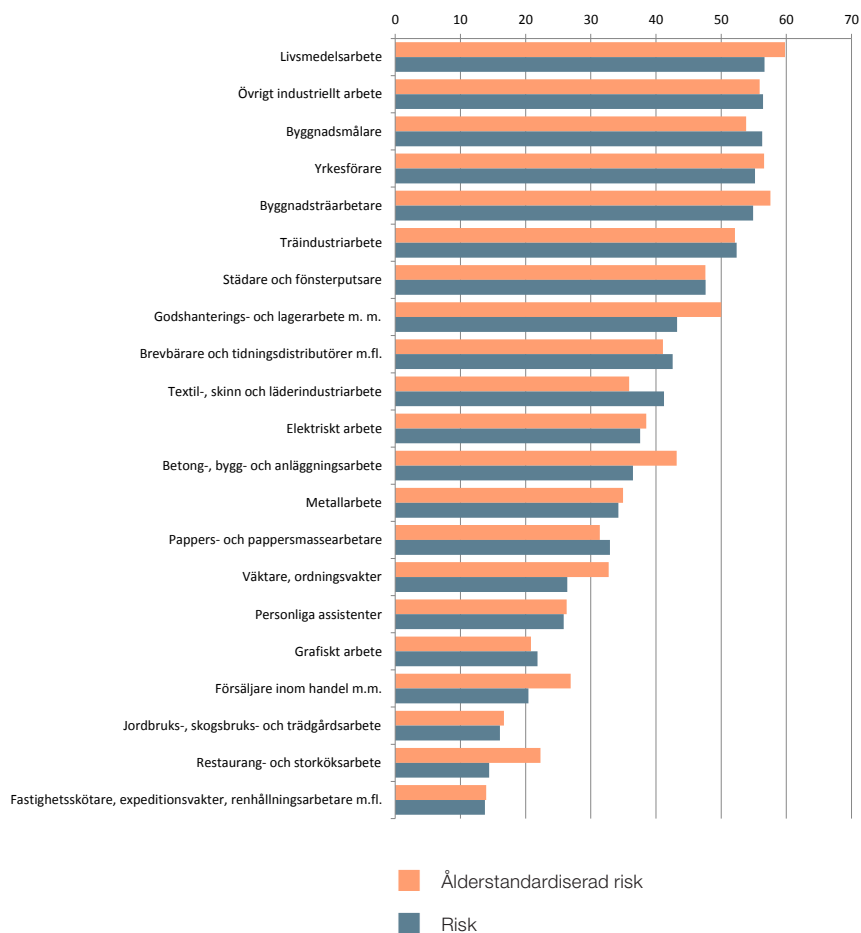

Diagram 24

Risk och ålderstandardiserad risk för långvarig sjukfrånvaro för män inom Svenskt Näringsliv/LO 2016.

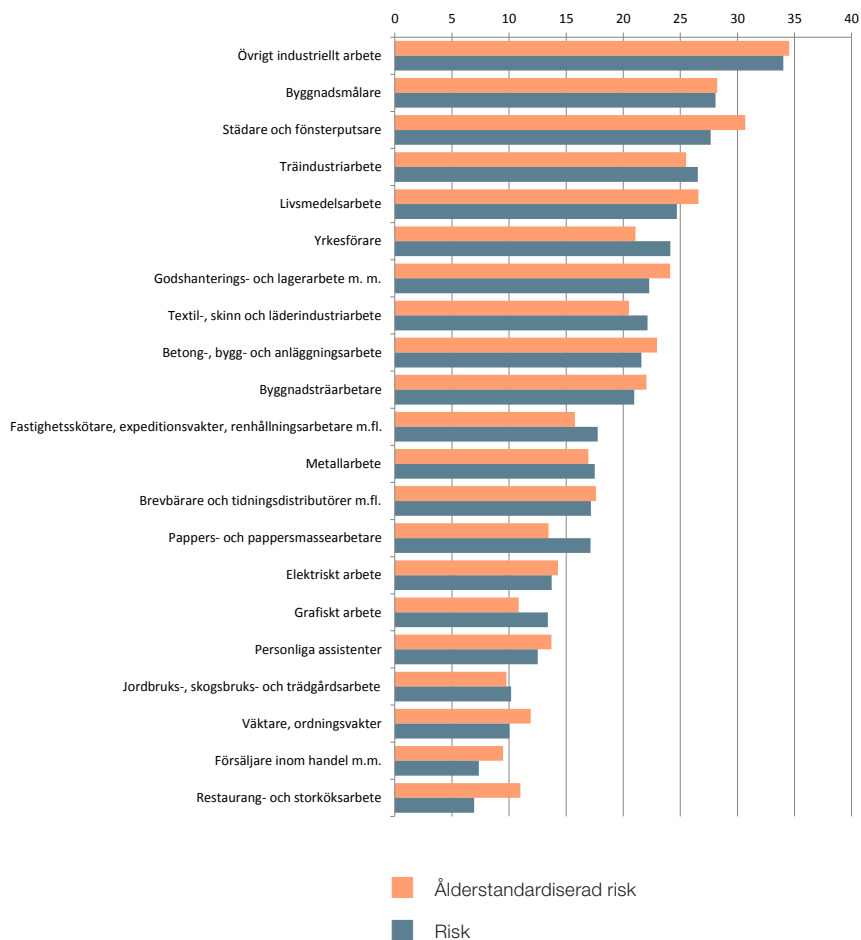

Diagram 25

Antal långa sjukfall med psykiska diagnoser per 1 000 sysselsatta 2016 efter yrkesgrupp och kön, Svenskt Näringsliv/LO.

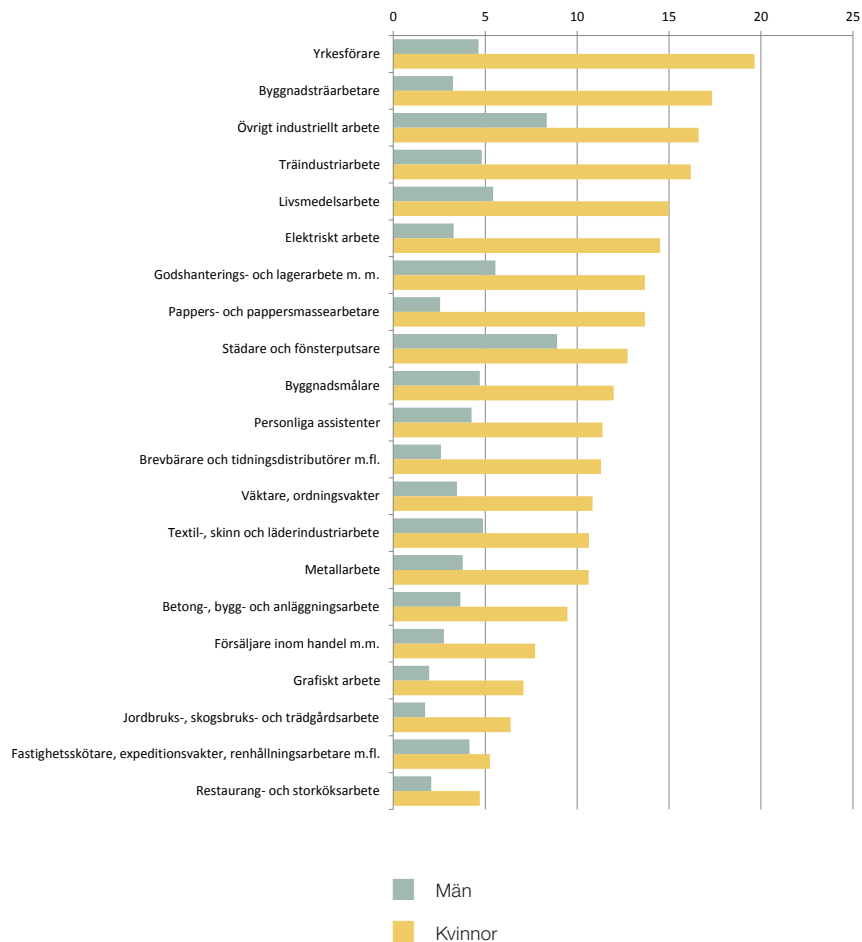

Diagram 25 presenterar risken för att råka ut för långvarig sjukfrånvaro på grund av en *psykisk diagnos*, fördelat på yrke och kön inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO.

Inom avtalsområdet ser vi att risken för att råka ut för ett långvarigt sjukfall med *psykisk diagnos*, med något undantag, är minst dubbelt så hög för kvinnor, oavsett yrkestillhörighet. Även mellan olika yrkesgrupper är skillnaden mellan könen stor. För kvinnor har *yrkesförare* och *byggnadsträarbetare* den högsta risken medan *städare* och *fönsterputsare* och *övrigt industriellt arbete* har högst risk bland män.

Tabell 22 till 24 redovisar medianlängd för de sjukfall som varat i mer än 90 dagar eller lett till månadsersättning uppdelat på det år då sjukfrånvaron påbörjades och yrkesgrupp.

Medianlängd innebär den sjukfallslängd då hälften av dessa sjukfall avslutats och hälften fortfarande pågår. Sjukfall som har lett till månadsersättning har vid denna medianberäkning räknats som att de blev 360 dagar långa, samma längd som den maximala sjukfrånvaro som

AFA Försäkring utbetalar dagersättning för. I praktiken pågår de allra flesta månadsersättningsärenden betydligt längre än 360 dagar men för medianberäkningen saknar detta betydelse, då mer än hälften av sjukfallen för samtliga yrkesgrupper avslutas innan dag 360.

När man läser tabellerna bör man ha i åtanke att de redovisade medianlängderna inte avser samtliga sjukfall inom de olika yrkesgrupperna utan endast de sjukfall som varat i mer än 90 dagar. De flesta sjukfall avslutas redan innan de blivit så långa. Tabellerna är sorterade efter medianlängd 2016, med de yrkesgrupper som har högst medianlängd överst i tabellerna.

Ser man till samtliga yrkesgrupper inom Svenskt Näringsliv/LO har kvinnor högre medianvärde än män, med en mediansjukfrånvarolängd på 196 dagar för kvinnor mot 182 för männen. För både kvinnor och män har medianlängden minskat kraftigt mellan 2015 och 2016. En viktig förklaring till detta är att fler sjukfall avslutas vid dag 180, då Försäkringskassan prövar arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden.

Tabell 22

Medianlängd för sjukfall som varat i minst 90 dagar eller lett till månadsersättning 2015 och 2016, med yrkesgrupper sorterade enligt median 2016. Svenskt Näringsliv/LO, kvinnor och män.

Yrkesgrupp	Median 2015	Median 2016	Antal långa sjukfall 2016
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	247	217	1 027
Personliga assistenter	243	204	1 103
Pappers- och pappersmassearbetare	214	204	233
Försäljare inom handel, m.m.	234	202	3 708
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	212	202	422
Restaurang- och storköksarbete	243	201	1 177
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	162	201	93
Städare och fönsterputsare	250	197	2 449
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	251	193	223
Livsmedelsarbete	208	191	848
Brevbärare och tidningsdistributörer, m.fl.	196	187	150
Yrkesförare	211	186	2 534
Godshanterings- och lagerarbete, m.m.	210	185	2 665
Övrigt industriellt arbete	229	183	3 550
Grafiskt arbete	199	182	116
Väktare, ordningsvakter	230	181	282
Träindustriarbete	215	181	588
Metallarbete	210	180	3 010
Isolerings och VVS-montörer	202	180	394
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	194	180	2 023
Byggnadstråarbetare	194	180	1 072
Elektriskt arbete	180	180	710
Byggnadsmålare	205	179	407
Övriga yrkesgrupper			1 655
Samtliga yrkesgrupper	220	187	30 439

Minst 10 sjukfall per yrkesgrupp.

Tabell 23

Medianlängden för sjukfall som varat i minst 90 dagar eller lett till månadsersättning 2015 och 2016, med yrkesgrupper sorterade enligt median 2016. Svenskt Näringsliv/LO, kvinnor.

Yrkesgrupp	Median 2015	Median 2016	Antal långa sjukfall 2016
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	229	243	151
Pappers- och pappersmassearbetare	232	236	65
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	280	226	204
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	251	216	155
Personliga assistenter	245	204	924
Försäljare inom handel, m.m.	236	201	3 059
Brevbärare och tidningsdistributörer, m.fl.	188	201	64
Livsmedelsarbete	208	198	461
Övrigt industriellt arbete	241	197	1 267
Restaurang- och storköksarbete	256	196	814
Städare och fönsterputsare	249	192	1 875
Träindustriarbete	206	192	136
Elektriskt arbete	196	192	44
Metallarbete	207	191	477
Yrkesförare	214	189	441
Grafiskt arbete	181	184	40
Godshanterings- och lagerarbete, m.m.	212	182	843
Väktare, ordningsvakter	219	182	146
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	180	180	77
Byggnadstråarbetare	217	174	38
Byggnadsmålare	179	172	55
Övriga yrkesgrupper			1 115
Samtliga yrkesgrupper	235	196	12 451

Minst 10 sjukfall per yrkesgrupp.

Tabell 24

Medianlängden för sjukfall som varat i minst 90 dagar eller lett till månadsersättning 2015 och 2016, med yrkesgrupper sorterade enligt median 2016. Svenskt Näringsliv/LO, män.

Yrkesgrupp	Median 2015	Median 2016	Antal långa sjukfall 2016
Städare och fönsterputsare	252	216	574
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare, m.fl.	241	214	823
Restaurang- och storköksarbete	231	209	363
Försäljare inom handel, m.m.	231	206	649
Personliga assistenter	237	204	179
Pappers- och pappersmassearbetare	212	203	168
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	202	196	271
Yrkesförare	210	186	2 093
Godshanterings- och lagerarbete, m.m.	209	186	1 822
Grafiskt arbete	210	182	76
Livsmedelsarbete	208	181	387
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	245	180	68
Väktare, ordningsvakter	239	180	136
Träindustriarbete	224	180	452
Övrigt industriellt arbete	222	180	2 283
Metallarbete	211	180	2 533
Byggnadsmålare	207	180	352
Brevbärare och tidningsdistributörer, m.fl.	198	180	86
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	195	180	1 946
Byggnadsträarbetare	192	180	1 034
Elektriskt arbete	180	180	666
Övriga yrkesgrupper			1 027
Samtliga yrkesgrupper	210	182	17 988

Minst 10 sjukfall per yrkesgrupp.

Långvariga sjukfall 2007–2016 efter avtals- område, ålder och kön

Diagram 26 till 29 redovisar långvariga sjukfall fördelat på kön och ålder över tid, med separata redovisningar per kön och avtalsområde. Generellt, som nämnts i tidigare avsnitt, ökar risken att drabbas av ett långvarigt sjukfall ju äldre de anställda blir.

Över lag har kvinnor högre risk för långvarig sjukfrånvaro än män. Fram till 2009 såg vi en sjunkande sjukfrånvaro för alla åldersgrupper, båda könen och båda avtalsområdena. 2010 vände utvecklingen uppåt och sjukfrånvaron började öka. Ökningen fortsatte fram till 2015. 2016 bröts ökningen av den sammanlagda sjukfrånvaron för samtliga åldersgrupper. Detta gällde både kvinnor och män inom både Kommuner och landsting och inom Svenskt Näringsliv/LO.

Diagram 26 redovisar utvecklingen för kvinnor inom avtalsområdet Kommuner och landsting för åren 2007–2016. Sjukfrånvaron har börjat minska för kvinnor i de tre åldersgrupperna över 35 år. För kvinnor upp till 35 år ökar fortfarande risken för långvarig sjukfrånvaro.

Diagram 27 redovisar utvecklingen för män inom avtalsområdet Kommuner och landsting för åren 2007–2016. Vi ser att det endast är den äldsta åldersgruppen, 55–64 år, som uppvisar någon större minskning det senaste året. För övriga åldersgrupper har risken för långvarig sjukfrånvaro endast förändrats marginellt mellan 2015 och 2016.

Diagram 28 redovisar utvecklingen för kvinnor inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO för åren 2007–2016. Sjukfrånvaron har börjat minska för kvinnor i de tre åldersgrupperna över 35 år. För kvinnor upp till 35 år har risken för långvarig sjukfrånvaro endast förändrats marginellt sedan 2014.

Diagram 29 redovisar utvecklingen för män inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO för åren 2007–2016. Här ser vi en minskad risk för långvarig sjukfrånvaro mellan 2015 och 2016 för alla åldersgrupper utom den yngsta, 16–25 år, där risken ökade något.

Diagram 26

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta kvinnor, efter åldersgrupper, Kommuner och landsting.

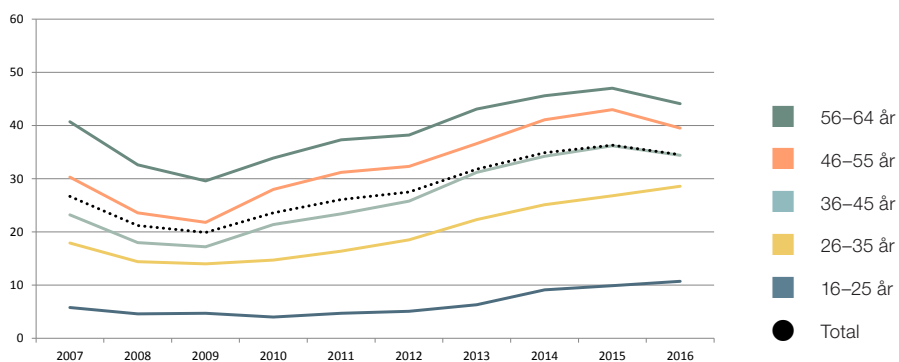

Diagram 27

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta män, efter åldersgrupper, Kommuner och landsting.

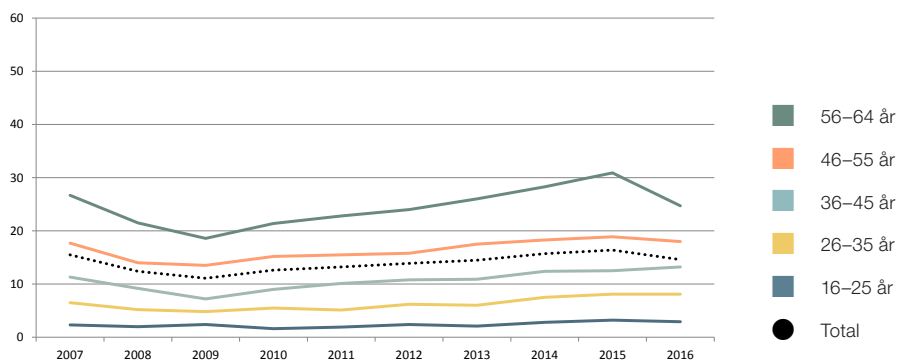

Diagram 28

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta kvinnor, efter åldersgrupper, Svenskt Näringsliv/LO.

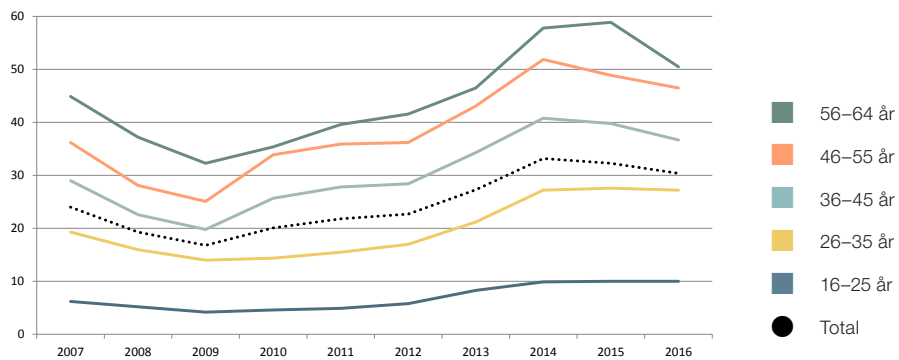
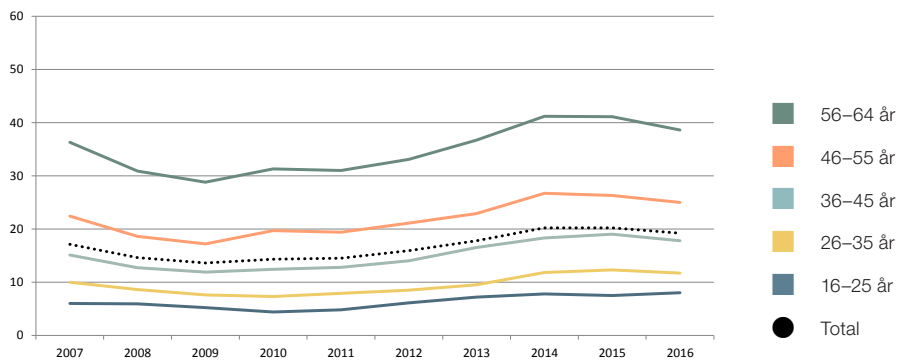

Diagram 29

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta män, efter åldersgrupper, Svenskt Näringsliv/LO.

Psykiska och muskuloskeletala diagnoser över tid

Diagram 30 och **diagram 31** visar den procentuella fördelningen av de två vanligaste diagnoserna, *psykiska* och

muskuloskeletala diagnoser, vid långa sjukfall för åren 2005–2016. Diagrammen är uppdelade efter kön och avtalsområde.

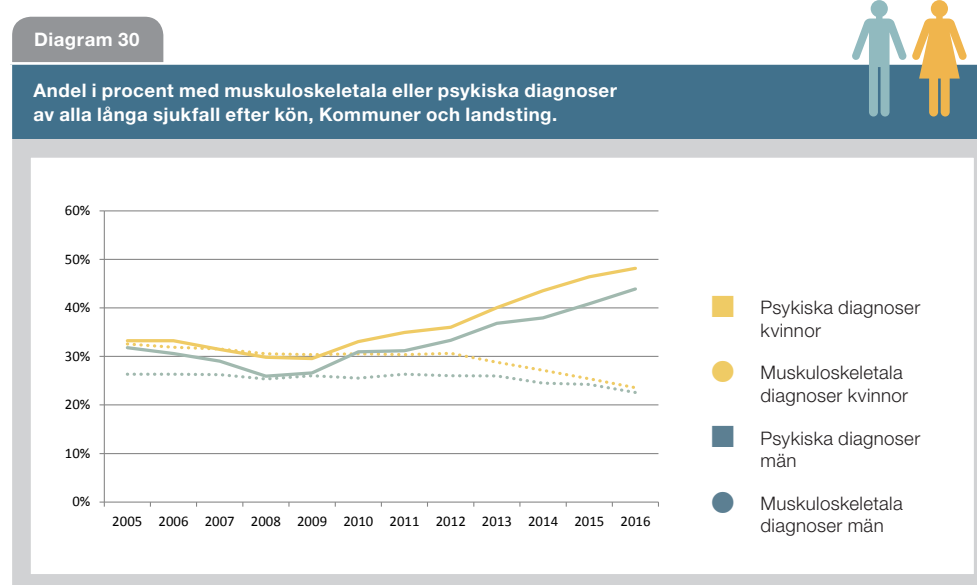

Diagram 30 visar utvecklingen inom avtalsområdet Kommuner och landsting. Andelen *psykiska diagnoser* har ökat kraftigt de senaste åren för både kvinnor och män medan andelen *muskuloskeletala diagnoser* har minskat. Ökningen av

andelen *psykiska diagnoser* har hittills inte visat några tecken på att mattas av. Inom avtalsområdet är *psykiska diagnoser* den vanligaste orsaken bakom långvarig sjukfrånvaro.

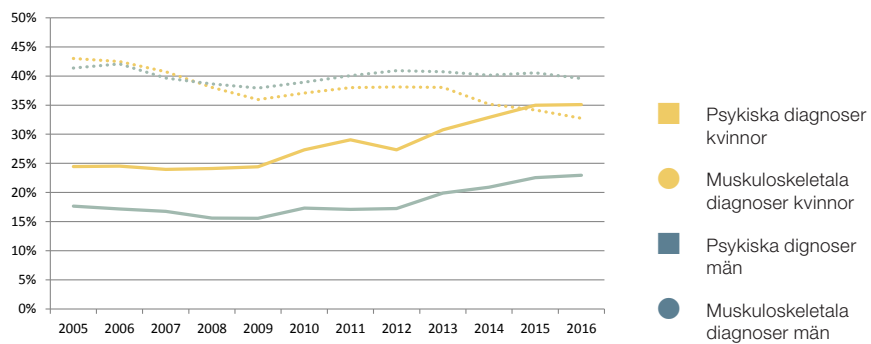
Diagram 31 visar utvecklingen inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO. Andelen *psykiska diagnoser* för kvinnor har nu gått om andelen *muskuloskeletala diagnoser*. För män har andelen *psykiska*

diagnoser ökat, men är inte i närheten av de *muskuloskeletala diagnoserna*. *Muskuloskeletala diagnoser* är den vanligaste diagnosen för avtalsområdet i sin helhet.

Diagram 31

Andel i procent med muskuloskeletala eller psykiska diagnoser av alla långa sjukfall efter kön, Svenskt Näringsliv/LO.

Sjukfallens fördelning efter avtalsområde, ålder, kön och diagnos

Diagram 32 till 35 redovisar sjukfall efter ålder och diagnosgrupp för åren 2015 och 2016. De fyra diagrammen är uppdelade efter avtalsområde och kön.

Diagram 32 visar de oftast förekommande diagnoserna för kvinnor anställda inom Kommuner och landsting. Upp till 55 år dominerar *psykiska diagnoser*. Därefter ökar andelen *muskuloskeletala diagnoser* och blir då lika vanligt förekommande som *psykiska diagnoser*. För män inom Kommuner och landsting ser vi i **diagram 33** ett liknande mönster.

Diagram 34 och **diagram 35** visar de vanligast förekommande diagnoserna fördelade efter ålder och kön för anställda inom Svenskt Näringsliv/LO. Bland kvinnor är *muskuloskeletala diagnoser* vanligast från 46 års ålder. Bland kvinnor under 46 år är *psykiska diagnoser* vanligast. Bland män inom Svenskt Näringsliv/LO är det *muskuloskeletala diagnoser* som är dominerande i alla åldersgrupper från 36 års ålder. För män mellan 26 och 35 år är *psykiska diagnoser* vanligast. I åldersgruppen 16–25 år är *psykiska diagnoser*, *muskuloskeletala diagnoser* samt *skador*, och *förgiftningar* lika vanligt förekommande.

Diagram 32

Nya sjukfall för kvinnor med mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2015 och 2016, efter de vanligaste diagnosgrupperna och åldersgrupp, Kommuner och landsting.

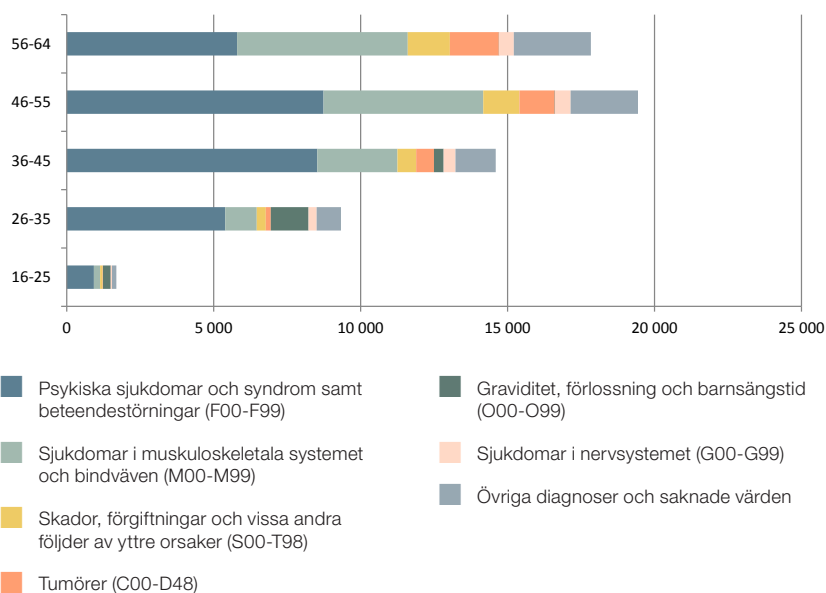

Diagram 33

Nya sjukfall för män med mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2015 och 2016, efter de vanligaste diagnosgrupperna och åldersgrupp, Kommuner och landsting.

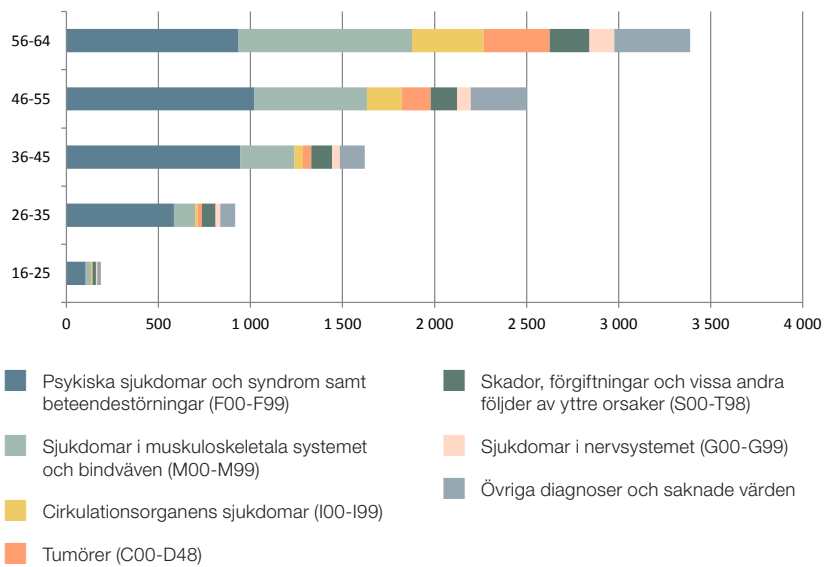

Diagram 34

Nya sjukfall för kvinnor med mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2015 och 2016, efter de vanligaste diagnosgrupperna och åldersgrupp, Svenskt Näringsliv/LO.

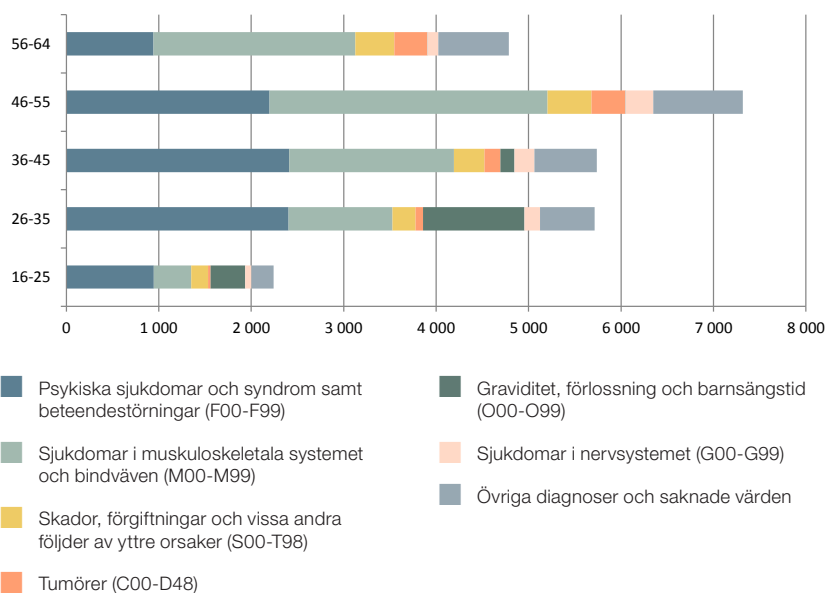
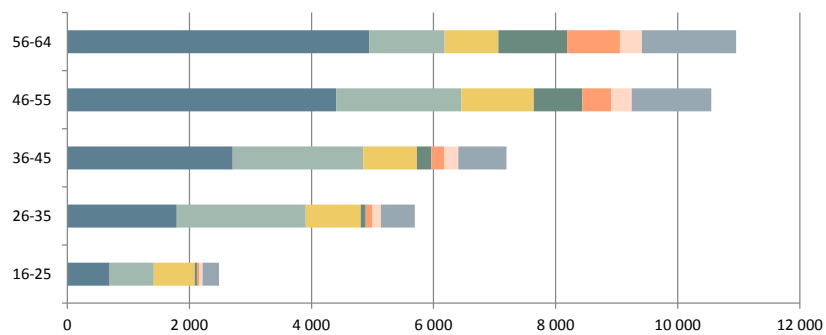

Diagram 35

Nya sjukfall för män med mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2015 och 2016, efter de vanligaste diagnosgrupperna och åldersgrupp, Svenskt Näringsliv/LO.

Sjukfall som har medfört månadsersättning efter kön och avtalsområde 2015

I **tabell 25** redogör vi för antal sjukfall som leder till månadsersättning per 1 000 sysselsatta.

År 2015 är det år som sjukfallet som leder till månadsersättning börjar och inte det år som månadsersättningen beviljas. Det gör att det kan finnas en viss eftersläpning i materialet och därför redovisas uppgifter för 2015.

Av sjukfallen inom Kommuner och landsting som påbörjades 2014 var det 0,7 fall per 1 000 sysselsatta kvinnor och 0,6 per 1 000 sysselsatta män som ledde till månadsersättning. Inom Svenskt Näringsliv/LO var motsvarande siffror 0,9 för kvinnor och 0,6 för män. Totalen för båda könen är densamma i båda kollektiven, 0,7.

Tabell 25

Nya sjukfall som har lett till månadsersättning 2015, per 1 000 sysselsatta efter kön och avtalsområde.

	Kön	Risk	Antal sjukfall
Kommuner och landsting	Kvinnor	0,7	621
	Män	0,6	155
	Total	0,7	776
Svenskt Näringsliv/LO	Kvinnor	0,9	342
	Män	0,6	559
	Total	0,7	901

Antal sjukfall per 1 000 sysselsatta efter län och kön

Diagram 36 visar antal fall av långvarig sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta 2016 fördelat på län och kön. Den regionala spridningen av antalet långvariga sjukfall per 1 000 sysselsatta totalt visas i form av en kartbild (**karta 2**).

Total var risken högst i Västernorrlands län med 32,4 sjukfall per 1 000 sysselsatta och lägst i Stockholms län med 21,1 sjukfall per 1 000 sysselsatta.

Kvinnor hade 2016 fler långa sjukfall per 1 000 sysselsatta än män i samtliga län. Under 2016 var risken för kvinnor högst i Västernorrlands län med 42,5 långa sjukfall per 1 000 sysselsatta. Lägst risk för kvinnor hade Gotland med 26,6.

För män var risken högst i Västmanlands län med 21,9 och lägst i Stockholms län med 14,4.

Störst skillnad mellan könen hade Västernorrlands län, där det skiljde sig mer än 20 sjukfall per 1 000 sysselsatta. Minst skillnad mellan könen hade Östergötlands län där differensen var cirka 12 sjukfall per 1 000 sysselsatta.

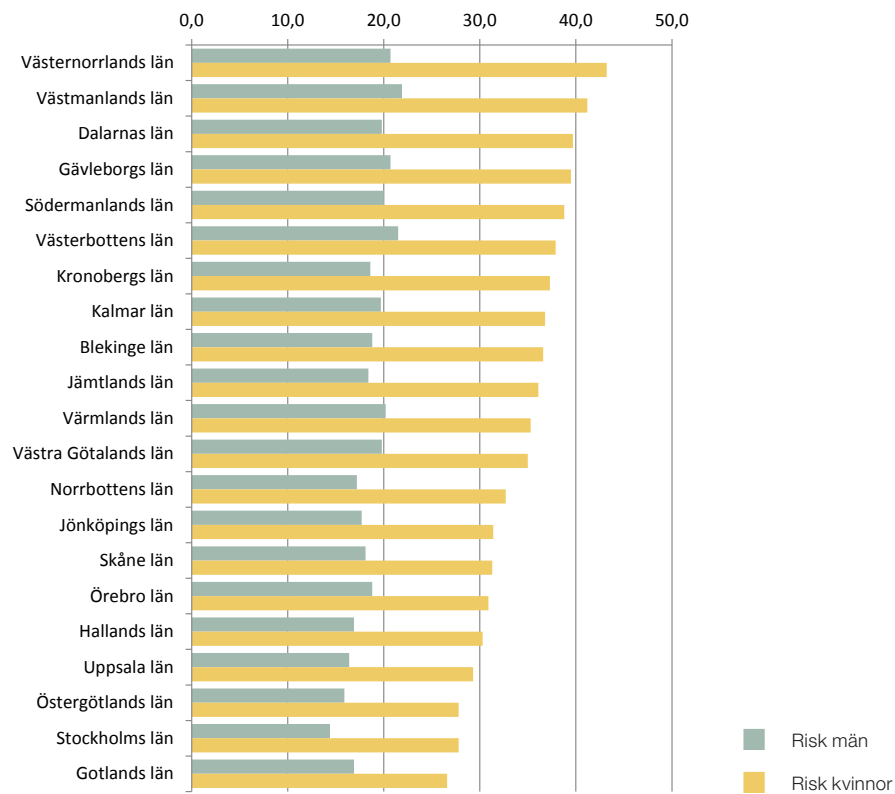
Skillnaden mellan länen kan delvis förklaras av skillnader i näringslivsstrukturen. Risken är beräknad efter var den sjukskrivna bor och inte utifrån var arbetsplatsen är belägen. Det kan vara en bidragande förklaring till varför Gotland ligger lågt, eftersom många som arbetar under säsong på Gotland är mantalsskrivna på annan ort.

21.9 42.5 PER 1000

Diagram 36

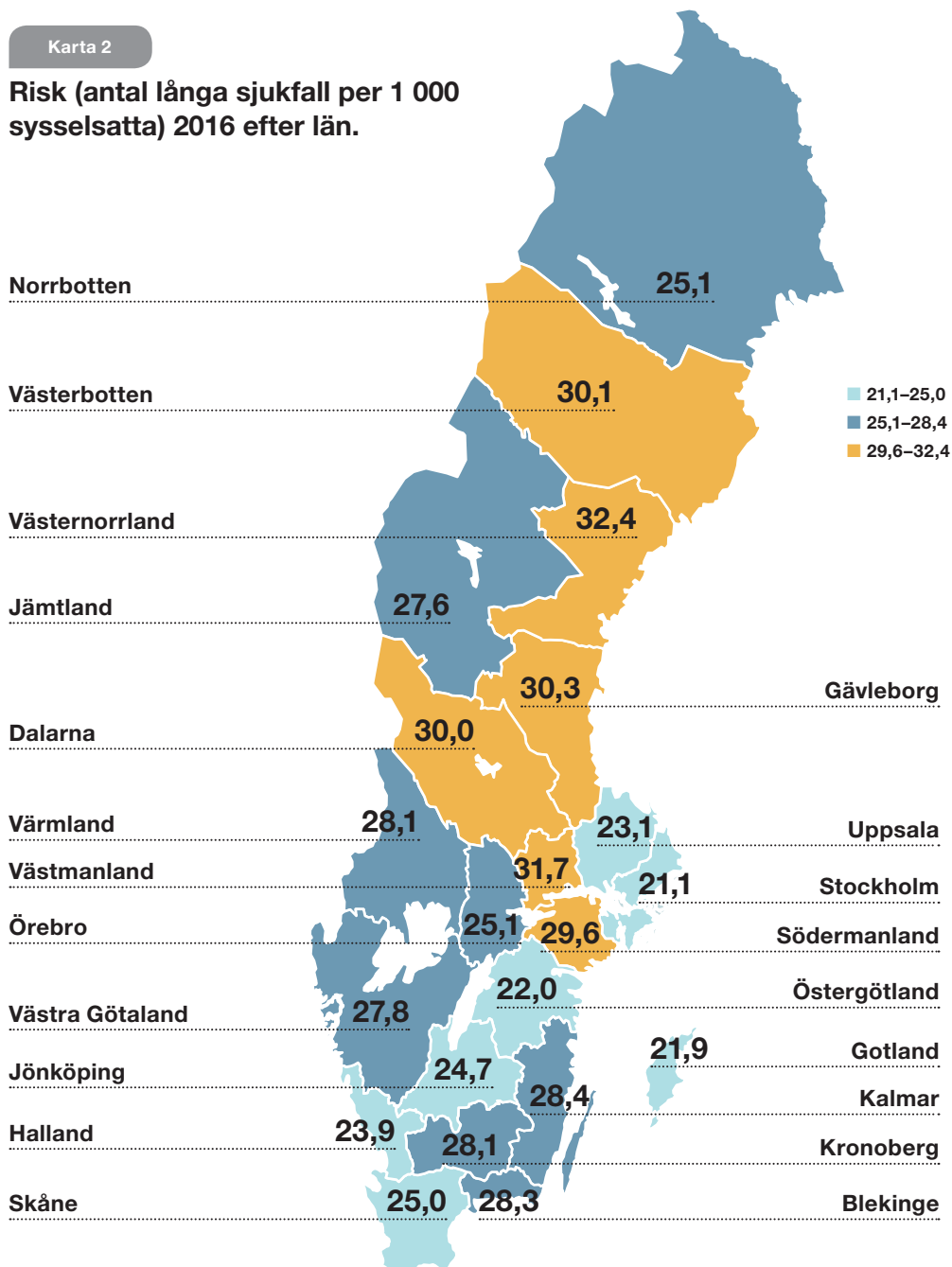

Risk (antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta) 2016 efter län och kön.

Karta 2

Risk (antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta) 2016 efter län.

Uppgifter i vårt skaderegister – metod och urval

Händelseförlopp – hur gick arbetsolyckan till?

För varje arbetsolycksfall registreras information om hur olyckan gick till och hur skadan uppstod. Vid anmälan får den skadade svara på tre frågor:

1. Vad sysslade du med när olyckan inträffade?
2. Vad orsakade olyckan?
3. Vad gjorde du dig illa på (hur uppstod skadan)?

Den skadade får möjlighet att med egna ord svara på frågorna i fritext. En fritextbeskrivning av händelseförloppet ger goda möjligheter att specificera detaljer som är viktiga för att veta vilka praktiska skadeförebyggande åtgärder man kan ta till för att olycksfall ska kunna undvikas i framtiden.

Sedan 2005 registreras svaren som löpande fritext. I rapporten har händelseförloppen klassificerats direkt med ledning av de fritextbaserade svaren.

Beräkning av risk

För att identifiera de yrkesgrupper i arbetslivet som oftare råkar ut för arbetsskada och/eller långvarig sjukfrånvaro än andra har vi beräknat hur många fall som inträffar per 1 000 sysselsatta (i åldern 16–64 år) och år. Uppgift om antal sysselsatta fördelat på kön, åldersgrupp, näringsgren, yrkeskod och sektor kommer från Statistiska centralbyråns (SCB:s) yrkesregister.¹

Ålderstandardisering av risk

Förekomsten av sjukdomar påverkas av ålder och kön. Även risken för att drabbas av olika typer av arbetsolyckor kan påverkas av ålder och kön. Den som vill jämföra sjukdomsfrekvensen mellan yrkesgrupper behöver ta hänsyn till eventuella skillnader i ålder och kön mellan grupperna. I rapporten har vi beräknat en ålderstandardisering för olika yrkesgrupper och kön att drabbas av långvarig sjukfrånvaro.

Vi har också beräknat risken att drabbas av olika typer av arbetsolycksfall i förhållande till genomsnittet för olika åldersgrupper och kön. I exemplet nedan beräknas den risken i förhållande till genomsnittet för kvinnor i åldersgruppen 26–35 år.

EXEMPEL

(Helt fiktiva siffror)

- Totalt antal sysselsatta kvinnor är 100 000
- I åldersgruppen 26–35 år finns det 20 000 sysselsatta kvinnor
- Det totala antalet olycksfall för kvinnor är 1 500
- Antalet olycksfall för kvinnor i åldersgruppen 26–35 år är 600

A Risken för kvinnor att drabbas av ett olycksfall

$$\frac{\text{Antal olycksfall för kvinnor i alla åldrar}}{\text{Antal sysselsatta kvinnor i alla åldrar}} = \frac{1\,500}{100\,000} = 0,015$$

B Risken för kvinnor i åldern 26–35 år att drabbas av ett olycksfall

$$\frac{\text{Antal olycksfall för kvinnor i åldern 26–35 år}}{\text{Antal sysselsatta kvinnor i åldern 26–35 år}} = \frac{600}{20\,000} = 0,03$$

$$\frac{\text{B}}{\text{A}} = \frac{0,03}{0,015} = 2,0$$

Med liknande räkneexempel för kvinnor i genomsnitt (alla åldrar) blir risken 1,0 att drabbas av ett olycksfall. Detta betraktas då som ett normalvärde. Risken för kvinnor i åldern 26–35 år är alltså dubbelt så hög som för kvinnor generellt (normalvärde).

¹Yrkesregistret baseras på SCB:s befolkningsregister (RTB), sysselsättningsregister (SREG), aktivitetsregister (AREG) samt register över befolkningens utbildning (UREG). Yrkesuppgiften kommer från ett tjugotal källor, men i första hand hämtas uppgifter för anställda från SCB:s årliga officiella lönestrukturstatistik.

Länsuppgifter

I de tabeller där vi redovisar länsstatistik är det efter uppgift om var den skadade bor, inte geografiskt efter var skadan inträffade.

AFA Försäkrings skaderegister

AFA Försäkring har det senaste året förändrat sitt datalager där alla uppgifter om skador är lagrade. Detta medför att uppgifter från tidigare år i denna rapport inte kan jämföras med motsvarande uppgifter i tidigare arbetsskaderapporter som AFA Försäkring har gett ut.

Preliminära uppgifter

Om inte annat anges utgår statistikbearbetningarna i årets rapport från de ärenden som rapporterats in och godkänts av AFA Försäkring till och med december 2017. Statistiken redovisas per det år då olycksfallet eller sjukskrivningen inträffade. Arbetssjukdomarna redovisas för det år sjukdomen visade sig. Uppgifterna för de senaste åren är ofullständiga, då det finns viss eftersläpning i inflödet av ärenden.

Dessutom sker det, särskilt när det gäller de senaste åren, en viss förskjutning av skadornas allvarlighet. Det kan i en del fall dröja flera år innan det står klart vilka medicinska, ekonomiska och individuella konsekvenser en viss skada eller sjukdom kommer att medföra. Detta försvårar jämförelser av skadeutvecklingen över tid. I slutet av varje avsnitt redovisar vi ett antal tidsserier där varje år har avlästs ett eller två år efter det att skadan/sjukskrivningen inträffade.

Bilagor

Bilaga 1 **Tabell 26**

Arbetsolycksfall som orsakat dödsfall 2016.

Händelse	Antal
Fall från höjd	2
Hetta, eld, explosion, svets, el eller kyla	1
Hot och våld	1
Kemikalie	1
Lasta, lossa, bära eller flytta	1
Trafikolycka	1
Övriga händelser	1
Total	8

Bilaga 2a **Tabell 27**

Arbetsjukdomar som orsakat dödsfall 2007–2016, efter diagnos.

Diagnos	Antal
Maligna tumörer	144
Andningsorganens sjukdomar	7
Övriga sjukdomar	10
Total	161

Bilaga 2b **Tabell 28**

Arbetsjukdomar som orsakat dödsfall 2007–2016, efter yrkesgrupp.

Yrkesgrupp	Antal
Metallarbeta	38
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	21
Isolerings- och VVS-montörer	17
Elektriskt arbete	15
Byggnadsträarbetare	11
Övrigt industriellt arbete	10
Byggnadsmålare	7
Yrkesföreare	5
Brandpersonal	3
Poliser	3
Övriga yrkesgrupper	31
Samtliga yrkesgrupper	161

Bilaga 3a

Tabell 29

Antal nya sjukfall med mer än 14 dagars sjukfrånvaro, Kommuner och landsting.

Sjukklass	Kön	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
15–90 sjukdagar	Kvinnor	283	296	382	416	422	534	497	416	398
	Män	223	226	247	270	242	294	265	245	216
	Total	506	522	629	686	664	828	762	661	614
Mer än 90 sjukdagar	Kvinnor	17 752	16 517	19 657	21 598	22 673	26 171	29 404	31 552	30 631
	Män	2 959	2 681	3 023	3 165	3 321	3 555	4 006	4 344	4 072
	Total	20 711	19 198	22 680	24 763	25 994	29 726	33 410	35 896	34 703
Månadsersättning	Kvinnor	1 245	843	1 569	1 530	1 644	2 025	1 381	621	116
	Män	328	223	350	329	349	382	256	155	41
	Total	1 573	1 066	1 919	1 859	1 993	2 407	1 637	776	157
Total		22 790	20 786	25 228	27 308	28 651	32 961	35 809	37 333	35 474

Bilaga 3b

Tabell 30

Antal nya sjukfall med mer än 14 dagars sjukfrånvaro, Svenskt Näringsliv/LO.

Sjukklass	Kön	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
15–90 sjukdagar	Kvinnor	12 271	11 766	12 740	13 744	13 315	13 769	13 699	13 403	14 274
	Män	20 584	19 919	20 953	21 956	21 585	22 154	22 123	21 524	22 897
	Total	32 855	31 685	33 693	35 700	34 900	35 923	35 822	34 927	37 171
Mer än 90 sjukdagar	Kvinnor	7 387	6 365	8 033	8 839	9 208	10 990	12 532	13 007	12 340
	Män	12 975	11 716	12 729	13 316	14 398	16 077	17 451	18 331	17 815
	Total	20 362	18 081	20 762	22 155	23 606	27 067	29 983	31 338	30 155
Månadsersättning	Kvinnor	503	366	796	720	846	1 100	735	342	111
	Män	1 023	751	1 250	1 029	1 216	1 350	1 097	559	173
	Total	1 526	1 117	2 046	1 749	2 062	2 450	1 832	901	284
Total		54 743	50 883	56 501	59 604	60 568	65 440	67 637	67 166	67 610

Nya sjukfall mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2015 och 2016.
De vanligaste diagnoserna uppdelat efter kön, Kommuner och landsting.

Diagnos	Kvinnor	Andel kvinnor	Män	Andel män	Total	Andel av total	Andel med månadsersättning
Andningsorganens sjukdomar (J00-J99)	473	1%	81	1%	554	1%	4%
Cirkulationsorganens sjukdomar (I00-I99)	1 316	2%	640	8%	1 956	3%	4%
varav Sjukdomar i hjärnans kärl	575	1%	263	3%	838	1%	6%
Andra former av hjärtsjukdom	256	0%	145	2%	401	1%	2%
Akut hjärtinfarkt	99	0%	75	1%	174	0%	2%
Endokrina sjukdomar, nutritionsrubbnings- och ämnesomsättningssjukdomar (E00-E90)	521	1%	74	1%	595	1%	2%
Faktorer av betydelse för hälsotillståndet och för kontakter med hälso- och sjukvården	465	1%	91	1%	556	1%	1%
Graviditet, förlossning och barnsängstid (O00-O99)	1 892	3%	0	0%	1 892	3%	0%
Hudens och underhudens sjukdomar (L00-L99)	281	0%	28	0%	309	0%	2%
Matsmältningsorganens sjukdomar (K00-K93)	645	1%	126	1%	771	1%	1%
Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar (F00-F99)	29 398	47%	3 592	42%	32 990	47%	1%
varav Anpassningsstörning och reaktion på svår stress	16 353	26%	1 615	19%	17 836	25%	1%
Förstämningssyndrom (t.ex. depression)	9 120	15%	1 259	15%	10 379	15%	1%
Ångestsyndrom	2 912	5%	459	5%	3 371	5%	1%
Sjukdomar i blod och blodbildande organ samt vissa rubbningar i immunsystemet (D50-D89)	152	0%	19	0%	171	0%	0%
Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven (M00-M99)	15 238	24%	1 989	23%	17 227	24%	1%
varav Ryggsjukdomar	5 519	9%	844	10%	6 363	9%	1%
Ledsjukdomar	4 943	8%	696	8%	5 639	8%	1%
Sjukdomar i mjukvävnader	4 055	7%	354	4%	4 409	6%	1%
Sjukdomar i nervsystemet (G00-G99)	1 761	3%	280	3%	2 041	3%	6%
Sjukdomar i urin- och könsorganen (N00-N99)	327	1%	56	1%	383	1%	1%
Sjukdomar i ögat och närliggande organ (H00-H59)	149	0%	45	1%	194	0%	6%
Sjukdomar i örat och mastoidutskottet (H60-H95)	387	1%	63	1%	450	1%	2%
Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker (S00-T98)	3 690	6%	570	7%	4 260	6%	1%
Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras annorstädes	1 507	2%	178	2%	1 685	2%	1%
Tumörer (C00-D48)	3 670	6%	590	7%	4 260	6%	1%
Vissa infektionssjukdomar och parasitsjukdomar (A00-B99)	266	0%	57	1%	323	0%	1%
Övriga diagnoser och saknade värden	782		133		915		
Samtliga diagnoser	62 920		8 612		71 532		1,31%

Bilaga 4b

Tabell 32

Nya sjukfall mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2015 och 2016.
De vanligaste diagnoserna uppdelat efter kön, Svenskt Näringsliv/LO.

Diagnos	Kvinnor	Andel kvinnor	Män	Andel män	Total	Andel av total	Andel med månadsersättning
Andningsorganens sjukdomar (J00-J99)	212	1%	396	1%	608	1%	4%
Cirkulationsorganens sjukdomar (I00-I99)	476	2%	2 268	6%	2 744	4%	5%
varav Sjukdomar i hjärnans kärl	200	1%	768	2%	968	2%	9%
Andra former av hjärtsjukdom	93	0%	603	2%	696	1%	3%
Akut hjärtinfarkt	33	0%	282	1%	315	1%	1%
Endokrina sjukdomar, nutritionsrubbnings- och ämnesomsättningssjukdomar (E00-E90)	211	1%	281	1%	492	1%	4%
Faktorer av betydelse för hälsotillståndet och för kontakter med hälso- och sjukvården	166	1%	285	1%	451	1%	1%
Graviditet, förlossning och barnsängstid (O00-O99)	1 631	6%	0	0%	1 631	3%	0%
Hudens och underhudens sjukdomar (L00-L99)	167	1%	250	1%	417	1%	1%
Matsmältningsorganens sjukdomar (K00-K93)	302	1%	728	2%	1 030	2%	1%
Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar (F00-F99)	8 903	35%	8 260	23%	17 163	28%	2%
varav Anpassningsstörning och reaktion på svår stress	3751	15%	2 683	7%	6 347	10%	1%
Förstämmningssyndrom (t.ex. depression)	3 360	13%	3 360	9%	6 720	11%	2%
Ångestsyndrom	1 273	5%	1 371	4%	2 644	4%	2%
Sjukdomar i blod och blodbildande organ samt vissa rubbningar i immunsystemet (D50-D89)	63	0%	84	0%	147	0%	3%
Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven (M00-M99)	8 503	33%	14 545	40%	23 048	37%	1%
varav Ryggsjukdomar	3 166	12%	5 765	16%	8 931	14%	2%
Ledsjukdomar	2 365	9%	4 599	13%	6 964	11%	1%
Sjukdomar i mjukvävnader	2 666	10%	3 632	10%	6 298	10%	1%
Sjukdomar i nervsystemet (G00-G99)	872	3%	1 125	3%	1 997	3%	7%
Sjukdomar i urin- och könsorganen (N00-N99)	154	1%	251	1%	405	1%	1%
Sjukdomar i ögat och närliggande organ (H00-H59)	72	0%	205	1%	277	0%	4%
Sjukdomar i örat och mastoidutskottet (H60-H95)	78	0%	132	0%	210	0%	2%
Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker (S00-T98)	1 657	7%	4 519	12%	6 176	10%	1%
Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras annorstädes	821	3%	1 037	3%	1 858	3%	2%
Tumörer (C00-D48)	1 000	4%	1 700	5%	2 700	4%	1%
Vissa infektionssjukdomar och parasitsjukdomar (A00-B99)	97	0%	213	1%	310	1%	1%
Övriga diagnoser och saknade värden	415		597		2 640		
Samtliga diagnoser	25 800		36 876		62 676		2%

Mediansjukfrånvarotid i dagar för de vanligaste diagnoserna 2015–2016, Kommuner och landsting.

Diagnos	Kvinnor	Män
Andningsorganens sjukdomar (J00-J99)	247	321
Cirkulationsorganens sjukdomar (I00-I99)	360	293
Varav Akut hjärtinfarkt	235	182
Andra former av hjärtsjukdom	275	239
Sjukdomar i hjärnans kärl	360	360
Endokrina sjukdomar, nutritionsrubbnings- och ämnesomsättningsjukdomar (E00-E90)	255	287
Faktorer av betydelse för hälsotillståndet och för kontakter med hälso- och sjukvården	252	231
Graviditet, förlossning och barnsängstid (O00-O99)	147	168
Hudens och underhudens sjukdomar (L00-L99)	243	220
Matsmältningsorganens sjukdomar (K00-K93)	265	228
Medfödda missbildningar, deformiteter och kromosomavvikelser (Q00-Q99)	360	360
Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar (F00-F99)	319	294
varav Anpassningsstörning och reaktion på svår stress	320	280
Ångestsyndrom	289	283
Förstämningssyndrom (t.ex. depression)	322	310
Sjukdomar i blod och blodbildande organ samt vissa rubbningar i immunsystemet (D50-D89)	225	225
Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven (M00-M99)	220	195
varav Ledsjukdomar	195	180
Ryggsjukdomar	245	220
Sjukdomar i mjukvävnader	221	187
Sjukdomar i nervsystemet (G00-G99)	322	360
Sjukdomar i urin- och könsorganen (N00-N99)	255	360
Sjukdomar i ögat och närliggande organ (H00-H59)	270	180
Sjukdomar i örat och mastoidutskottet (H60-H95)	301	332
Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker (S00-T98)	180	168
Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras annorstädes	282	277
Tumörer (C00-D48)	360	343
Vissa infektionssjukdomar och parasitsjukdomar (A00-B99)	244	180
Samtliga diagnoser	270	260

Bilaga 5b

Tabell 34

Mediansjukfrånvarotid i dagar för de vanligaste diagnoserna 2015–2016, Svenskt Näringsliv/LO.

Diagnos	Kvinnor	Män
Andningsorganens sjukdomar (J00-J99)	217	212
Cirkulationsorganens sjukdomar (I00-I99)	321	240
Akut hjärtinfarkt	270	173
Andra former av hjärtsjukdom	187	209
Sjukdomar i hjärnans kärl	360	360
Endokrina sjukdomar, nutritionsrubbnings- och ämnesomsättningsjukdomar (E00-E90)	215	225
Faktorer av betydelse för hälsotillståndet och för kontakter med hälso- och sjukvården	182	167
Graviditet, förlossning och barnsängstid (O00-O99)	133	360
Hudens och underhudens sjukdomar (L00-L99)	214	180
Matsmältningsorganens sjukdomar (K00-K93)	181	180
Medfödda missbildningar, deformiteter och kromosomavvikelser (Q00-Q99)	287	177
Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar (F00-F99)	287	263
varav Förstämningssyndrom (t.ex. depression)	298	272
Anpassningsstörning och reaktion på svår stress	277	238
Ångestsyndrom	276	245
Sjukdomar i blod och blodbildande organ samt vissa rubbningar i immunsystemet (D50-D89)	241	243
Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven (M00-M99)	197	180
varav Ledsjukdomar	181	175
Ryggsjukdomar	219	196
Sjukdomar i mjukvävnader	196	180
Sjukdomar i nervsystemet (G00-G99)	207	294
Sjukdomar i urin- och könsorganen (N00-N99)	217	290
Sjukdomar i ögat och närliggande organ (H00-H59)	277	190
Sjukdomar i örat och mastoidutskottet (H60-H95)	274	197
Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker (S00-T98)	168	154
Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras annorstädes	226	201
Tumörer (C00-D48)	346	304
Vissa infektionssjukdomar och parasitsjukdomar (A00-B99)	200	180
Samtliga diagnoser	216	196

Bilaga 6a

Tabell 35

Risk (antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta) efter ålder och avtalsområde, Kommuner och landsting.

Ålder	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
16-25	5,0	4,0	4,2	3,4	4,1	4,5	5,3	7,5	8,1	8,5
26-35	15,4	12,3	11,9	12,6	13,8	15,6	18,4	20,8	22,2	23,5
36-45	20,6	16,1	15,1	18,7	20,5	22,5	26,7	29,3	30,7	29,4
46-55	27,4	21,4	19,9	25,2	27,8	28,7	32,4	36,1	37,7	34,7
56-64	37,1	29,8	26,8	30,8	33,7	34,7	38,9	41,4	43,2	39,6
Total	24,1	19,2	17,8	21,1	23,2	24,4	27,8	30,4	31,6	29,7

Bilaga 6b

Tabell 36

Risk (antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta) efter ålder och avtalsområde, Svenskt Näringsliv/LO.

Ålder	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
16-25	6,1	5,6	4,8	4,5	4,9	6,0	7,6	8,7	8,5	8,8
26-35	12,7	10,8	9,6	9,5	10,2	11,1	13,1	16,4	16,9	16,4
36-45	18,8	15,4	14,1	16,1	17,0	18,1	21,5	24,6	24,8	23,1
46-55	25,9	21,0	19,3	23,4	23,8	25,2	28,4	33,4	32,4	30,8
56-64	38,4	32,5	29,6	32,3	33,1	35,2	39,1	45,2	45,4	41,4
Total	19,1	16,0	14,6	16,1	16,7	17,9	20,7	24,1	23,9	22,7

Bilaga 6c

Tabell 37

Risk (antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta) efter ålder, totalt.

Ålder	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
16-25	5,8	5,2	4,6	4,2	4,7	5,6	7,0	8,3	8,4	8,7
26-35	13,8	11,4	10,5	10,7	11,6	12,8	15,1	18,2	19,0	19,2
36-45	19,7	15,7	14,5	17,3	18,6	20,1	24,0	26,9	27,7	26,2
46-55	26,7	21,3	19,6	24,4	25,9	27,0	30,4	34,8	35,1	32,8
56-64	37,6	30,9	28,0	31,4	33,4	34,9	39,0	42,9	44,1	40,3
Total	21,5	17,4	16,1	18,4	19,6	20,8	23,9	27,1	27,5	26,0

Bilaga 6d

Tabell 38

Ålderstandardiserad risk och antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta 2016 efter kön, Kommuner och landsting.

	Ålderstandardiserad risk	Risk
Kvinnor	32,7	34,5
Män	13,3	14,6

Bilaga 6e

Tabell 39

Ålderstandardiserad risk och antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta 2016 efter kön, Svenskt Näringsliv/LO.

	Ålderstandardiserad risk	Risk
Kvinnor	35,6	30,4
Män	19,8	19,2

Yrkesgrupper

Yrkesgrupperna i rapporten baseras på standard för svensk yrkesklassificering, SSYK 2012.

Barnskötare och fritidsledare m.fl.

Betong-, bygg- och anläggningsarbete

Betongarbete, anläggningsarbete, takmontörer, glasmästare, maskinoperatörer, maskinförare, Kranförare, dykare, montörer och grovplåtslagare.

Brandpersonal

Brevbärare och tidningsdistributörer m.fl.

Byggnadsmålare

Byggnadsträarbetare

Chefsyrken

Chefer i nivå 1 och nivå 2 enligt SSYK 2012.

Däckspersonal, lotsar och fartygsbefäl

Elektriskt arbete

Installationselektriker, elmontörer och reparatörer, tele- och elektronikreparatörer, distributionselektriker, montörer av el- och teleutrustning.

Fastighetsskötare, expeditivsköter, renhållningsarbetare m.fl.

Fastighetsskötare, skorstensfejare och saneringsarbete, vaktmästare, mätaravläsning, renhållnings- och återvinningsarbete och övrig säkerhetspersonal.

Förskollärare och fritidspedagoger

Försäljare inom handel m.m.

Godshanterings- och lagerarbete m.fl.

Speditörer, lagerassistenter, truckförare, godshanterare och expressbud.

Golvläggare

Grafiskt arbete

Etsare och gravörer, tryckare, bokbinderiarbetare och maskinoperatörer.

Gruv- och bergarbete och stenhuggare

Hotell-, restaurang- och storköksarbete

Ingenjörer och tekniker

Ingenjörer och tekniker, arbetsledare inom bygg, anläggning och gruva, arbetsledare inom tillverkning, flygledare, piloter och flygtekniker.

Isolerings- och VVS-montörer

Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete

Växtodlare inom jordbruk och trädgård, trädgårdsanläggare, djuruppfödare och djurskötare, växtodlare och djuruppfödare (blandad drift), skogsbrukare, maskinförare, fiskodlare, jägare och fiskare.

Kontors och kundserviceyrken

Kontors- och kundservicepersonal, assistenter, receptionister och administratörer.

Kriminalvårdare

Livsmedelsarbete

Slaktare, styckare, bagare, konditorer, provsmakare och maskinoperatörer.

Läkare

Lärare och skolledare

Metallarbete

Mekaniker, operatörer, montörer, tråddragare, maskinbefäl, gjutare, svetsare, tunnplåtslagare, riggare och kabelsplitsare, smeder, verktygsmakare och slipare.

Militärt arbete (endast anställda)

Murare

Pappers- och pappersmassearbete

Poliser, tullbevakningspersonal

Sjuksköterskor och barnmorskor

Socialt arbete

Behandlingsassistenter, chefer för mindre enheter inom vård och omsorg, psykologer, socialsekreterare och kuratorer.

Städare och fönsterputsare

Tandvårdsarbete

Textil-, skinn- och läderindustriarbete

Träindustriarbete

Träbearbetningsarbete (möbelsnickare, maskinoperatörer, korgmakare, montörer) och sågverksarbete.

Undersköterskor, vårdbiträden och personliga assistenter m.fl.

Väktare, ordningsvakter

Yrkesförare

Lastbils-, långtradar-, buss-, lok-, spårvagns- och taxiförare.

Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete

Apotekare, arbetsterapeuter, dietister, djursjukvårdare, logopedier, receptarier och sjukgymnaster.

Övrigt industriellt arbete

Lackerare, glashyttarbetare, glasgravörer, dekorationsmålare, processoperatörer, Maskinoperatörer och handpaketerare.

Övriga yrkesgrupper

Begrepp

I rapporten används ett antal (ibland interna) begrepp. Nedan förklarar vi de vanligaste begreppen. Godkänd arbetskada, godkänt arbetsolycksfall eller godkänd arbetssjukdom används i de flesta av tabellrubrikerna i avsnittet om arbets-skador. Med det vill vi understryka att det som redovisas är godkända fall enligt försäkringsvillkoren och inte samtliga anmälda fall.

Arbetskada

Arbetsolycksfall, arbetssjukdom och färdolycksfall.

Arbetsolycksfall

Olycksfall som inträffar i arbetet.

Allvarliga arbetsolycksfall

Arbetsolycksfall som leder till sjukfrånvaro i mer än 30 dagar (eller motsvarande läkningstid utan sjukfrånvaro) och/eller medicinsk invaliditet.

Arbetssjukdom

Sjukdom som uppkommit eller försämrats till följd av arbetet eller arbetsförhållandena. För att en arbetssjukdom ska ge ersättning från TFA eller TFA-KL måste den vara godkänd av Försäkringskassan eller finnas i den så kallade ILO-förteckningen av arbetssjukdomar. Besvåren måste också kvarstå i minst 180 dagar efter den dag då sjukdomen visade sig.

Diagnos för arbetssjukdom

Diagnos sätts efter läkarintyg/läkarutlåtande eller motsvarande.

Diagnos för sjukfall/sjukfrånvaro

Diagnos sätts efter läkarintyg/läkarutlåtande eller motsvarande. Till och med december 2003 kodades diagnoser med utgångspunkt från klassificeringsstandarden ICD-9 (Socialstyrelsen 1987). Därefter kodas diagnoser enligt ICD-10 (Socialstyrelsen 1997).

Efterskydd

Efterskydd finns i sjukförsäkringen (AGS, AGS-KL) och innebär att försäkringen kan fortsätta att gälla under 720 dagar efter att en anställning eller en verksamhet har upphört. Arbetslösa kan därför omfattas av sjukförsäkringen. Reglerna om efterskydd gäller även vid längre tids frånvaro, till exempel tjänstledighet.

Färdolycksfall

Olycksfall som inträffar vid färd till eller från arbetet.

Insjuknandeår

Det år sjukfallet påbörjas.

Långa sjukfall/långvarig sjukfrånvaro

Sjukfall som leder till mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning.

Medicinsk invaliditet

Försäkringsmedicinskt mått som anges i procent (%). Det är ett mått på den bestående kroppsliga funktionsnedsättningen till följd av arbetsskadan. Den medicinska invaliditetsgraden avgörs först då skadan har nått ett stationärt tillstånd och inga förändringar är att vänta. Fram till dess görs en preliminär uppskattning av skadans svårighetsgrad.

Risk

I denna rapport beräknas antal fall per 1 000 sysselsatta. Antal fall kan till exempel vara antal allvarliga arbetsolycksfall eller antal långa sjukfall.

Skadeår/visandeår

Det år ett olycksfall inträffade eller en arbetssjukdom visade sig. En arbetssjukdom anses ha visat sig vid första läkarbesöket eller första dagen med sjukfrånvaro med anledning av skadan.

Trygghet på jobbet för fyra miljoner människor

POSTADRESS **AFA FÖRSÄKRING 106 27 STOCKHOLM** BESÖKSADRESS **KLARA SÖDRA KYRKO GATA 18**
KUNDCENTER **0771-88 00 99** VX **08-696 40 00** FAX **08-696 45 45** INTERNET **WWW.AFAFORSKRING.SE**